

Geometry

RESERVADO
3296
B. N. L.

[Faint, illegible handwriting]

~~Salat~~

~~4/11/9-7~~

~~SECRET~~

Res.
3296P.

[Faint, illegible handwriting]

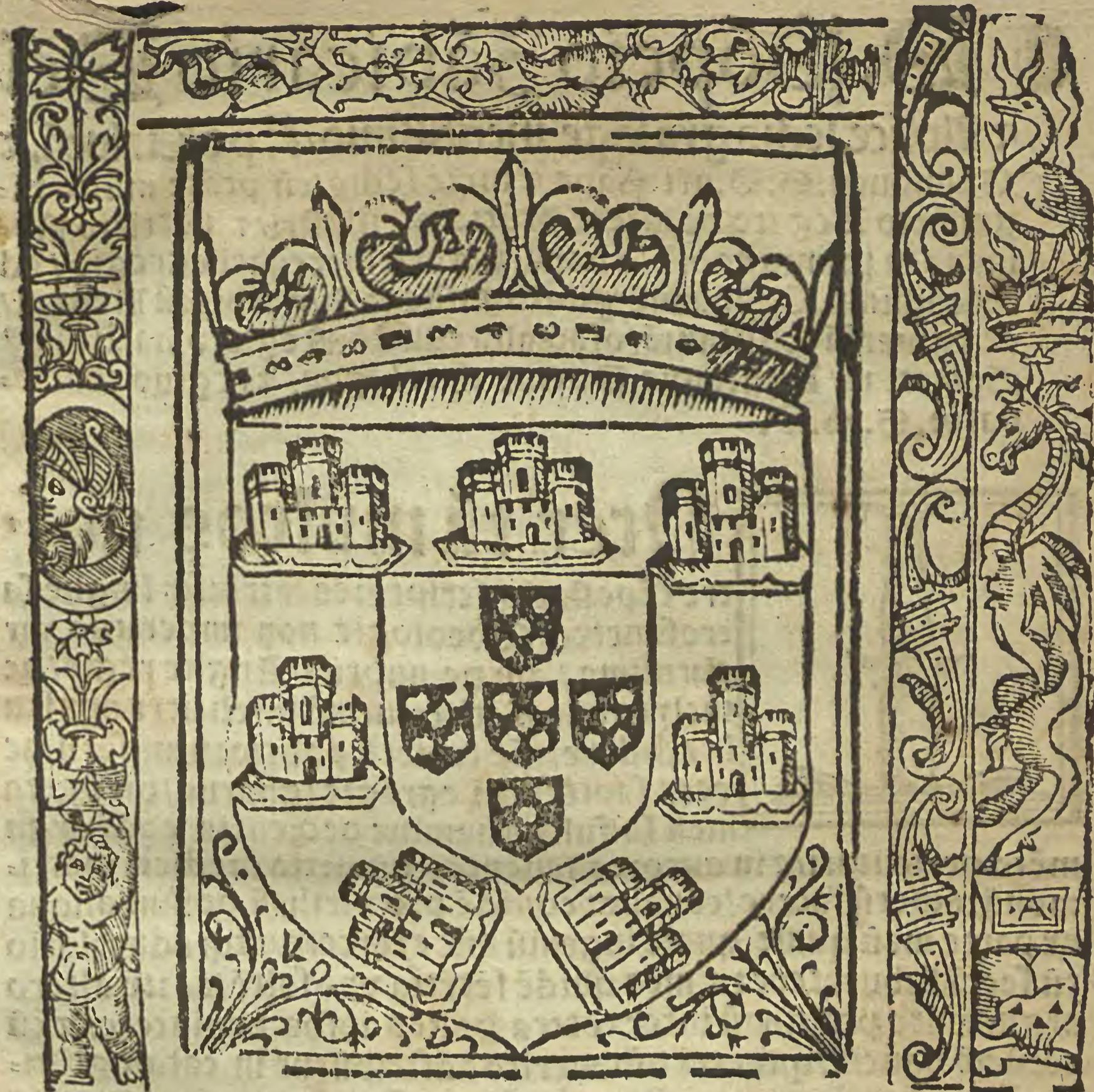
[Faint, illegible handwriting]

~~100~~
~~100~~
~~100~~

Res
3296 P

~~169/14~~

Res. 3296 P.

Tractatus Aluari Gome-
tij Lusitani Doctoris theologi / Sacellani & Con-
cionatoris serenissimi Portugallie Regis / De
coniugio Regis Anglie / cum relictâ tra-
ctris sui / nunq̃ vsqz ante hac impres-
sus / & ab autore optime li-
matus / & castigatus.

Cum priuilegio Regio / vt intra decenniũ a nemine
prelo excudatur / sub pena cētum aureorum.
Anno Dñi. 1551.

D. D. Bōpeio Zābiculario Dei

z Aplice sedis grā lōge meritissimo / Epō Valuen. z
Sulmoneñ. S. D. nri pape z dicte sedis / cū ptate multo di-
gnissimo Legato de latere Nūtio perillustri / z patritio Ro-
mano in primis nobili / z bonarū lrarū mecenati egregio / ad
serenissimū. D. Joannē Portugallie / z Algarbiorū Regem /
ac vniuersā Lusitaniā / oīa galia eiusdē Regis dñia Aluar⁹
Sometius / Lusitanus Doctor theologus / z regius concio-
nator. S. P. D.

Mer tã multos nos-
tre tēpestatis scriptores vtriusq; lingue sa-
crofancteq; Theologie non imperitos vir
clarissime / qui de nuptijs Anglie regis / ac
inclyte dñe Catherine nō infelicitè opuscu-
la edidere / ipse tametsi politiorū musarū / ac
vere sapiētie tã egregie ignarus / diuino ta-
men suffultus numine decreui in eodē argu-
mēto periclitari / z in autores diuortio predicti matri-
monij impetū facere / conabor equidē pro virili / si possim aliqua
ex parte meū quale quale ingeniū nūc exercere / atq; aduersario-
rū sectā subuertere : z mea quidē fētētia vno saltē / ac itē altero
argumento potissimū inter cetera hostes ipsos deuincere / z cū
eorū nō paucis / qui etiā nūc merito adscribūtur in catalogo vi-
rorū haud postreme eruditionis / si mee suppetant vires / manus
cōferere. Quādoquidē in hac materia nuptiali autores / quibus
cum decertandum nobis est / alijs alioqui in rebus per celebres
z disertos vltimas scribentiū partes apud doctissimos quosq;
cēsores obtinuisse / ac prozsus cū bona eorū venia dixerim / hallu-
cinatos fuisse an cōperto est. Verū enim vero diu multumq; me
omniū maxime sollicitū fecit qualiscūq; harū mearū elucubrati-
onū editio / nō tã / q; detractorū inuidia / qui me nō semel alias vel
apud Regiā Maiestatē momorderūt / mihi fuerit impresentiarū
formidabilis / siquidē nō sum adeo meticuloso ingenio / vt perti-
mescā / vel cū celeberrimis quibusq; Theologie doctoribus nre
parti repugnātibus publice priuatimq; decertare / atq; cōgredi /
quippe qui nō nihil vsq; ante hac exercitatus quotidianis prope-
modū Theologie cōgressib⁹ cū Salmaticēsb, tū Parisienb, tri-

ginta annis plus minus mei ingenij periculum feci/ non tam inquam/ de-
 tractorum inuidiam formidabam/ quam quod videam nonnullos de matrimonio re-
 gis Anglie libellos blattis et tineis expositos/ et meum opus non omni
 ex parte absolutum longe doctiorum virorum lima indigere. Rogatus
 itaque sexcentis amicorum efflagitationibus libellum non multos ab hic
 annos/ quam in studia seria incubere/ et sacre philie nauare opera Pa-
 risiorum Lutetie obiter compositum/ variisque opinionatum modis intersper-
 sum in publicum proculdubio propulsem ad communem Reip. utili-
 tatem/ nisi Alphonsus ille Princeps quodam in Cardinalium album/ tum ob
 egregias virtutes/ tum ob insignes animi dotes electus in celestem
 Diuorum aulam emigrasset/ cui equidem laboris mei primitias multis
 nominibus dicare decreueram/ quam me sponte sua preceptorum suscepit
 paulo ante quam e viuis discessisset. Has itaque vigilias meas cui
 queso potius consecrabo quam tibi humanissime iuxta ac nobilissime
 vir/ qui sane vnus ex omnibus mihi occurristi ingenij mei me-
 diocritatem tua auctoritate tutaturus/ et amplitudinis tue odore
 ab hostium impetu veditaturus. Quotus quisque est omnium theolo-
 gici ordinis/ qui hoc qualecunque opus tibi nuncupatum/ et sub tuo pa-
 trocinio rescuerit esse susceptum/ qui id ipsum nominis tui titu-
 lo pellectus non statim emendum curet/ emptumque perlegat/ et perlec-
 tum exosculetur/ suspiciat/ atque de manibus nunquam deponat.
 Porro quamquam composita carpenda potius/ quam collaudanda intrespiciat
 quispiam in opusculo/ tue certe dignationis celsitudine promotus/
 non poterit se non ab iniuriis et moribus abstinere/ et licet ad stoma-
 chum nasutorum omnium hic noster non faciat libellus/ quid enim ma-
 gis difficile/ quam omnibus satisfacere palatis? tamen ad comparandam
 in tam sublimi materia sacramenti matrimonij eruditionem non nihil
 contulisse visus est/ ac proinde collubitum est eidem recognoscendo au-
 gendoque plusculum oculi suppeditare. Non sane ea gratia vir perillus-
 tris/ quo tuam egregiam dignitatem longe grauioribus donis non in-
 dignam tantilla editione demererer/ sed vt ceteris viris multo me
 doctioribus ad similes labores capessendos/ et iuuandam Reipubli-
 cam adiungerem aculeos. Inter querendum patronum/ quo auspice tu-
 tius in lucem exiret opus/ etsi non pauci mihi sese ob oculos posue-
 rint Princeps/ ac Lusitanie primores/ quibus multis ipse nomi-
 nibus fuissemper obnoxius/ nempe potentissimus Portugallie Rex
 atque Decanus meus Joannes huius nominis tertius/ et D. Eduar-
 dus eiusdem filius/ qui non ita pridem e viuis discessit/ et Illustrissi-
 mus Princeps Henricus et Cardinalis supremus/ multoque equissi-
 mus heretice prauitatis Censor/ Quando vero serenissimo Re-

gi Joāni historiā. D. Alphōsi p̄mi Regis Lusitanie / r. D. Sāc̄i
eiusdē filij / r. Regis. D. Joānis hui⁹ nois secūdi latinitate a me
primo donatā ex ānalibus Lusitanicis olim cōsecraui. Et princi-
pi. D. Hērico cōmētarios / i primū librū Regesti facultatis Theo-
logie Parisiēsis in materia fidei / r. morū aduers⁹ oēs n̄re tēp̄s-
tatis hereses dicauit / r. D. Eduardo insignē de immortalitate aie
libellū cōposuit / r. alij quoq; mecenas mei / r. p̄mates Lusitanie
nōnulla opa qualia q̄lia ex me acceperūt. Et si inquā cuius ho-
rū tā q̄ patrono hic n̄ merito potuisset dāri libellus / r. in lucem
emitti atq; prelo excudi in cōmunē Reipub. vilitatē / tua tamen
fese mihi obtulit Dignatio Reuerēdiss. tāq; postulās iure suo si-
bi alioq; debitū / quā certe mores incredibili suauitate cōpositi in-
geniū ad l̄ras facillimū / genius nulli sua dexteritate nō gratissi-
mus / animi corporisq; dotes / r. innumera vite ornāmēta huc fasti-
gij eueherūt / vt nō immerito te ex oibus Ep̄is vnū principē Re-
gatū multo Dignissimū deligeret summ⁹ Pōtifer ad n̄m Por-
tugaliē Regē Illustrissimū ex diuina certe inspiratiōe : quūquā
dē publico oīm p̄conio p̄diceris egregiā virtutē cū pari erudi-
tiōe copulasse / r. l̄ras ip̄as cū l̄ratis oibus nō respicere solū : ve-
rū etiā āplissimo fauore p̄sequi / r. benignitate haud vulgari ex-
citare r. egregiū omni ex parte agere mecenasē erga eos / qui se
suaq; sacrosancte phie dicauerūt / quos inter ego postremis sub-
fellijs fideo. Hāc igr̄ tibi q̄ vigilātissime atistes / n̄ri laboris fetu-
rā obsidē melioris aliquā edēde potius cōsecrādā cēsui. Quū ei
nō ita pridē de me tā sis meritis optime mecenas / mecū cogita-
re cepi / qua rōne de plurimis beneficijs tibi gr̄as agerē / nā refer-
re nūq; poterō. Itaq; elucubratiūculas n̄ras / quas iā pridē sum-
mo Pōtifici ip̄e merito p̄posuerā cōsecrare / ad tuā Dignationē
perillustrē supremū sanctissimi. D. n̄ri Pape locū tenentē mitto /
quūquidē n̄rarū viriū nūc nō est / alia munera missitare / q̄ que ex
crassa n̄ra (vt d̄r) adinerua defluxa sūt. Tenuis certe sūt hec / sed
animo beneuolo p̄fecta : bont igr̄ cōsulat / si tibi stilo nō terse / nō
defecato / nō deniq; redolēte lucernā Aristophanis hec ediderit
Theologozū siqdē ē rotūdū poti⁹ eloquiū āplecti / q̄ plus satis
curare phrasin Ciceronianā. Quū vō nulla virtutū heroicarū re-
ferri possit / cui⁹ splēdore nō illustreris p̄sul ornatissime / hoc illud
vel p̄cipuū iā sūmū in te cōspitio / q̄ nullo delecteris studio ip̄e-
sius q̄ l̄rarū / eo vsq; vt nō modo earū verissimū excultorē te cē-
sura adpellauerim : verū etiā spectatissimū mecenasē / r. fauorem
adufarū politiorū. Nolo ip̄e p̄fecto adulator / nec fucat⁹ videri

nolo etiā veritatē ip̄am nō ingenue fateri/tā et si hec plane noue-
 rūt pleriq; om̄es/q̄ crebro ingenua illa tua familiaritate simul/z
 hūanitate p̄fruūtur. Hoc sane me magis ac magis lacessit ad gra-
 tias agēdas deo/q̄d te ac profapiā illā tuā lōge nobilissimā tāta
 exornarit humanitate/tāta rerū peritia/ingenuo animo/morib⁹
 exactissimis/prudētia/cōstātia/z vt sūmati attingā/ omni virtu-
 tū genere. Nō vtiq; ē mihi illud ōronis moderamē/nō illa phra-
 sis/nō dicēdi vbertas/q̄b⁹ ausi tuū decātatissimū nomē efferret
 atq; oibus p̄mulgare/vt phenix ip̄e ap̄d oēs nationes iure ha-
 bearis. Prætereo modestiā illā tuā/maturū cōsiliū/vite p̄bitatē
 z innumeras animi dotes/quas equidē si p̄sequi lōgi⁹ vellē/pl⁹
 mihi suppeteret virtutis p̄dicāde/q̄b⁹ ingenij/dexteritatis/ac v-
 bertatis. Abitto clarissimū tuū stemma in tota Italia (vt audio)
 a nemine nō maxime collaudatū. Taceo deniq; mirā illā clemen-
 tiā/qua in oēs vel infime cuiusq; sortis hoīes fueris vsq; āte hac
 vs⁹. Quid p̄ adusas laudabili⁹? quid exacti⁹? quid atiquius? ac
 magis nō indignū viro diuinitatis amātissimo? Sed q̄d moroz?
 Elemētia Cæsar ille famā pennē sibi vēdicauit/cloq̄ntia Cicero/
 ingenij acumine Pericles/z Sperides/gravitate Cato/sapiētia
 Socrates: Tu autē oīa hec aīo asciuisi / ex aīo certe loquor ci-
 tra v̄boꝝ lenociniū: hec dixerī / nō ex declamatoria lege ad ostē-
 tādū ingenij/sed tui poti⁹ merito efferēdi noīs grā/cui ego qui-
 dē nō paucis noībus obnoxī⁹ sū. Porro hoc opusculū si cādore il-
 lo/quo es p̄ditus/ingenuo sane/z liberali exceperis/ Rugosi illi
 Cēsores/q̄b⁹ nihil nisi ingenio z industria p̄fectū placet / ad has
 vigiliolas cōniuebūt. Quis obsecro magnifica ista tui oris p̄bit-
 tate nō rapiatur? generosa forme dignitate nō alliciatur? suavis-
 sima humanitatis familiaritate non inuitetur? singulari deniq;
 raraq; sermonis facundia ad te tuasq; non dicam metuenda / sed
 obseruanda potius nō maxime persuadeatur? His itaq; tua Di-
 gnitas Reuerēdissima dotibus instructa z ornata nō Romanos/
 Gallos/z Hispanos tātūmō/velut alter Gallic⁹ Hercules aureis
 oculosq; aureis cathenulis / hoc est veneranda quadam suada
 vinctos quocumq; vis trahere soles/verum etiam beatissimum
 patrem Iulium tertium huius nominis summum Ecclesie Pon-
 tificem prudētia quadā: morūq; suauitate: ac vite sanctimonia/
 que i te nouit esse precipua: ita amoris vinculo ligasti/vtre vni
 ex omniū Episcoporum ordiue potissimum elegerit / quem in ge-
 renda apud serenissimum Portugallie Regem nostrum legatio-
 ne seria velut consiliorū participē vel potius principem excipe:

ret / non indignum sane / qui in Cardinalum numero iure tuo collo-
ceris. Taceo quod urbane tua dignatione perillustrem potentissi-
mus Rex noster Joanes huius nominis tertius / et inclita Regina exce-
perint / et tota principum et primorum aula non modo reueretur / verum
etiam tota Lusitania vix de facie notum venerat / et suspicit. Quid
dico Lusitania? Immo ad unum omnes Reip. Christiane Principes / qui
bas certe non es ignotus / totiusque Christiani nominis terrarum or-
bis te merito vix ad amare contedit / ob insignem animi tui pruden-
tiam / et sapientiam / ac literarum celsitatem / viteque probitatem / et integritatem.
Tanta est enim ac incredibilis ingenii tui dexteritas / ut te non
modo qui nunquam viderint / admirarentur / verum etiam si hostibus aliqui-
bus fuisses inuisus / ipsi quoque / ita me deus bene amet / inimici pre-
gustata tue egregie humanitatis / et familiaris colloquii dulcedi-
ne / atque inspecta facie tua longe pulcherrima / minime poterunt
non vulgari te amore prosequi / tantus est tuarum virtutum cum-
mulus / et hercle bene. Quid enim est elegantia tua dignius? cuius
tamen oratio / tamen vita perdifficile illam grauitatis cum humanitate
coniunctam societatem mihi videtur consecuta? Quam ob rem totus
theologorum ac studiosorum ordo / cui vltro te mecenatem exhibuif-
ti / te ita suspicit / magnam ut in spe veniam / ut hec mee vigilie appli-
tudini tue consecrate sint / te commendant / multo gratiosiores / totiusque
orbi plausibiliores. Emitto aliarum tuarum virtutum encomium contem-
perare / quoniam id non patitur breuitas epistolaris. Equi igitur bo-
norum consule / vir clarissime / meos qualescumque labores / ac benigno a-
nimo suscipe / alias fortasse meliora dona ex me accepturum / et Al-
uarum tuum mancipium / aut si mauis / mancipium datum inter eos adscribi-
to / quod tibi sunt toto pectore addicti. Faxit Iesus seruator noster Opt.
Max. ut omnia bona pleno alueo confluant ad te / ut possis oibus im-
pertiri. Interim bene vale / et feliciter quam qui felicissime. e nostro
museo Ulyssippo. Anno Domini. 1551. 12. Cal. Martias.

Frater Hieronymus Abazambua sacre theologie professor de-
putatus ab Illustriss. et Reuerendiss. domino Henrico Cardinali et uni-
uersali inquisitore ad imprimendum librorum examen fide facio me vi-
disse / et examinasse hoc opusculum / in quo disquiritur / an liceat uxori
fratris defuncti in matrimonium accipere editum a magistro Aluaro So-
metio / nihilque in eo offendisse / quod fidei orthodoxe aduersetur / aut
pias offendat aures / quod ob rem licentiam tribuo / ut possit typis tradi.
Dat. Ulixbone. 9. Februarii anni. 1551. Frater Hieronymus
Abazambua.

Tractatus Aluari Gome
rij Lusitani Doctoris theologi / Sacellani & Concionari
toris serenissimi Portugallie Regis / de coniugio Regis
Anglie / cū relicta fratris sui / nunq̄ vsq̄ ante hac im-
pressus / & ab autore optime limat⁹ & castigatus.

Doties recordamur

id m̄rimoniū quo rex serenissimus Henricus
hui⁹ nois octauus inclyte femine dñe Ka-
therine Regis Arragonū / & Regine Hispaniarū
filie cōiunctus est / tā iniquis calūnijs
denigratū esse / toties ex corde dolem⁹ & in-
gemiscimus. Nā plane perspiciamus ingētia
dāna q̄ / si diuortii procedat / haud dubie se-
cutura sunt. Verū vt cetera sileamus / dici non pōt / q̄ntum inde
scādalu. Aplice sedi sit oriturū / quū tot priores p̄tiffices / in si-
milib⁹ casib⁹ ātea dispēsauerint / neminē enī opinor iā post tātā
ingenij excussionē latet / Innocētiiū tertiū Liuoniēsi⁹ / qui relic-
tas fr̄m absq̄ liberis decedētiiū acceperāt i cōiuges / cōcessisse /
quaten⁹ easdē retinerēt / & ip̄is pro vxorib⁹ vterēt. Istud oīno
testat̄ / decretalis illa / de⁹ qui eccliaz / extra de diuortijs / nec est /
vt quisq̄ dicat / illos fuisse Iudeos / q̄bus Moses hoc ip̄m ante
cōcessit / nimirū vt relictis fratrū iungerēt / nā Iudeos eos fuis-
se / neutiq̄ ex cōtextu verborū colligi pōt / sed esto Iudei fuisset /
quū tū ad christianismū essent recepti / legib⁹ omnino tenebant̄
Ch̄rianis / & si diuino iure fuisset istud phibitū / nulli p̄tiffici lici-
tū erat cū eo dispēsare / quē admodū & idē Innocētius affirmat
in cap. literas : atq̄ ita p̄stitisset illi semp̄ in peccato mortali. Cē-
suit igitur omnino p̄tiffex is Innocētius tertiū vir doctissim⁹
& optimus casū istū nō fuisse phibitū diuino iure. Que sane de-
claratio per tā insignē p̄tifficē facta / litē oēm huiusce negotij
dirimere suffecisset. S; & post hūc Martin⁹ q̄nt⁹ / quū esset ei ca-
sus p̄posit⁹ lōge grauior / cōplures ex theologis / legūq̄ peritis
cōsuluit / quid i ea re factur⁹ esset / relatū fuit quēdā cōtraxisse /
cōsummasseq̄ m̄rimoniū cū ei⁹ germana / quā āte cognouerat for-
nicarie. P̄tiffex ergo tametsi varios i opinionib⁹ cōpisset / eos /
quos in ip̄o negotio cōsuluisset / prospiciēs tū / inde graue scāda-

De cōiugis Regis Anglie

lū imminere / dispēsavit / vt ratū haberet m̄rimoniū. Nō fecit autē istud sine magna difficultate / sed fecit tū / quo suo facto plane declaravit / vt ob vitandū scandalū in leuioribus casibus fieri possit dispēsatio. Alexander item sextus cū Rege Portugallie dispēsavit: quaten⁹ prioris cōiugis: de qua ⁊ masculū heredē acceperat: sororē duceret: ex q̄ liberos postea genuit plurimos / ⁊ sane par affinitatis gradus est inter sororē vxoris / ⁊ vxorē fratris / quare sicut licuit in illo licebit pariter / ⁊ in isto casu. Secundus casus in quo dispēsavit Alexāder sext⁹. Sicut etiā Jul⁹ secūdus dispēsavit cū Rege ⁊ Regina Anglie. Et qđ maius est: dispēsavit idē Alexāder cū Ferdinādo iunioze Sicilie citra Pharū Rege: quatenus p̄ris sui sororē Joannā duceret in cōiugē: atqui satis cōstat sororē p̄ris arctiori necessitate filio ei⁹ cōiūctā / q̄ sit vxor fratris fratri: quare quū in illo: qđ maius est: dispēsavit: non est dubiū: quin in eo: qđ minus est: licuisset dispensare: Preter hos Leo decim⁹ fr̄ibus Augustiniani ordinis cōcessit per totū orbē Ch̄rianū / quēadmodū in ei⁹ bulla palā cōtinet / q̄ cū his / q̄ in primo affinitatis gradu sciēter / aut ignorāter modo cōtraxerāt / mō notoriū id nō fuerit / neq; i iudiciū p̄ductū dispēsare valeāt / vt de nouo cōtrahāt / ⁊ in eodē item cōtracto m̄rimonio remaneāt / p̄les sit etiā legitima: Qđ si casus iste diuino iure phibit⁹ fuerit / ac p̄inde sit indispenabilis a summo pōtifice / quantū numerū animarū hac sua bulla misit is pōtifex / ⁊ quotidie mittit ad inferos / nam penes deū violatio phibitionis eius mortifera fuisse: nisi fuisset occulta seu notoria modo indispenabilis / nec est dubiū quin si pōtifex neqat dispēsare: hi q̄ sic m̄rimonio cōiuncti sunt / semp in mortali culpa p̄sistant. Inter ceteros / ⁊ Julius secūdus in hoc negotio similiter dispēsavit / quatenus Rex serenissimus / quū esset p̄iceps Gallie duceret relictā Arthuri fr̄is sui / neq; dubiū est: quin hec res maximo cōsilio summaq; deliberatione facta sit. Neq; enim defuerūt vtriq; Regi nimirū Iberico septimo tūc Anglie Regi / simul ⁊ Ferdinādo Regi Hispaniarū cōsiliarū prudētissimi: q̄ nihil p̄termiserūt: qđ esset ad eā rē necessariū / vt si dispēsatio quepiā vnq; sine errore fuisset impetrata / hec vna caruisset omni vicio. Tāgebāt enī ea res vtrūq; Regē intime: ne vel huius filius legitimo frustraret herede / vt illius filia marito destitueret suo. Quā ob rē ⁊ nihil p̄summa: qua fuerāt prudentia: p̄diti: passi sunt deesse: qđ ad negotij securitatē attineret. Nūc igit post tot atea factas p̄sumos pōtifices dispēsationes / nepe per Innocentiū tertij / Martinū quintū / Alexandrū

sextū/ Juliū secundū/ Leonē decimū/ et alios: si decerneret hoc
 m̄rimoniū inualidū esse/ q̄ntū inde scādālū Aplīce sedi imo vni-
 uerso orbi Ch̄riano pareret. Quā ob rē et ex intimis visceribus
 dolemus: et ingemiscimus: quorū infamatiōis huius m̄rimoniū
 recordamur: quū nulla causa fuerit: quo sic debeat infamari. Nō
 inficio: quin Regia M̄aestas ex phibitionibus illis Leuiticis
 scrupū aliquē cōcivere potuisset: quo pmoueat inq̄rere de m̄ri-
 moniū sui certitudine. Sed eduerso miro: haud mediocriter: q̄
 sint reperti viri quidā nō indocti: qui scrupo huic magis ac ma-
 gis augēdo nō cessant operā suā quāto fieri studio possit: indies
 imp̄rere: vtinā aduerterēt: q̄nto Regis serenissimi pariter: et su-
 as ip̄orū cōsciētias exponūt periculo. Mā si satis hoc aduerte-
 rēt: nūq̄ vuln⁹ illud: quo Regia M̄aestas se grauari sētit: exul-
 cerari sinerēt: et in maiorē p̄niciē quotidie serpere. Sed interim
 bona fide se putāt negotiū agere. At q̄ fieri pōt: vt ita putent:
 quū tot habeāt cōtradictores/ nimirū patres propemodū oēs: q̄
 speciatim hac de re tractāt: nō solū Theologos: verū etiā legū/
 peritos/ quē admodū e singulorū testimonijs mox aperte docebi-
 mus. Sed aiūt se negociū iā altius penetrasse/ q̄ antea fecerint
 p̄res. At istud nudis verbis dicere nō satis est ad m̄rimoniū vicu-
 lū dirimendū: et maxime talis m̄rimoniū: ex cui⁹ dirēptione tot et
 tāta sequutura sūt incōmoda. Quū oporteat eos p̄us rationib⁹
 adeo clarissimis ostēdere m̄rimoniū hui⁹ inualiditatē: vt a nemi-
 ne possint labefactari. Nō satis fuerit eis oīm ratiōes: quę in cō-
 trariū afferētur: p̄spicue dissoluerē: id q̄d impudēter se facturos
 iactitant: nisi tales/ et ip̄i cōtra proferāt: quę nequeāt vilo pacto
 reuinci. Ad illos em̄ spectat/ q̄ m̄rimoniū aliq̄d inualidū esse cō-
 tendūt: solidissimas et inexpugnabiles ei⁹ rei causas et rationes
 reddere: quę a nemine dilui valeāt: alioqui dici non potest: quot
 in dies procurabūtur diuortia fieri: nā sunt innūeri: qui m̄rimo-
 nio sunt cōiuncti: nec tū vel ob inopiā testiū: vel ob defectū alio-
 rū munimētorū: sufficienter cōprobare queāt se legittime fuisse
 copulatos/ quo circa necesse est/ si cupiāt aduersariū m̄rimonium
 illud dirimere: tales in mediū adducere probationes: quę nullo
 pacto valeāt a quopiā infirmari/ id/ q̄d sat scio/ prestabūt nunq̄.
 Negabūt forte: q̄ sūt d̄ssima: pariter et affirmabūt: q̄ multū alie-
 na sunt a veritate/ tū vt suas opiniones tueātur/ q̄d et cuius fa-
 ctu facillimū est/ sed nihil ambigo: quin affirmatio: negatioq̄ no-
 stra semper apud p̄bos et doctos p̄babilior erit q̄ illorū/ et maxi-

De cōiugio Regis Angliæ

me in causa tã fauorabili. Nos em̄ dicturi nihil sum⁹: qđ aut solia
dissimis autorũ classicorũ / atq; id ingenti nũero testimonijs: aut
rationibus efficacib⁹: quas optimi doctissimiq; cōprobabũt: non
fuerit cōmunitũ. Illi cōtra quoscũq; pduxerit autores: quascũq;
verationes: nũq; tũ euincant: scio: matrimoniũ illud fuisse iure
diuino prohibitũ: sed vt hoc faciãt: nunq; tamẽ ostendent / p̄-
ticipicẽ in hoc casu nõ potuisse dispẽsare. Porro qđ re ipsa p̄sõrifer
dispẽsauerit: dilucid⁹ est: qđ illorũ argutijs obtenebrari queat:
Quã ob rẽ haud satis mirari possum: qđ tam parum / z serenissimi
Regis z suarũ animarũ salutẽ curẽt: vt in hoc scripto nodũ (vbi
nullus est) modo velint equis oculis rẽ aspicerẽ: tã anxie q̄rant.
Sed nos qđ polliciti sumus: iã aggrediamur: ostẽdemusq; p̄ or-
dinẽ hec: que sequũtur. Primũ Legẽ illã Deuteronomicam de
nuptijs fratris vere preceptum fuisse. Deinde / qđ eadẽ intelligi
debeat de fratre: si talis quisq; extiterit: alioqui de proximo cō-
sanguineo. Tertio / qđ cōtraria phibitio nẽpe Leuitica nequaq;
vniuersaliter est accipiẽda: sed ad sēsũ aliquẽ peculiarẽ est li-
mitãda. Quartũ / qđ eadẽ sit iudicialis phibitio: nõ moralis iux-
ta quandã limitationẽ. Postremo de prohibitionũ illarũ dispẽ-
sabilitate loq̄mur / z an summ⁹ p̄sõrifer i casu possit cũ eis dispẽ-
sare? Pro quib⁹ oibus z singulis cōplures in mediũ autores pro-
ducemus. Et principio / quũ illi cõtendere soleant / legẽ Deute-
ronomicã nõ fuisse p̄ceptũ: sed p̄missionẽ dũtaxat: nos licet alibi
cōplures illustrissimos autores ad id reuincendũ in mediũ ptu-
lerimus: nõ grauabimur eosdẽ vna cũ alijs hic recẽsere denuo:
quo patefiat oibus: qđ lōgissime absint hui⁹ m̄rimoniũ impugna-
tores a veritate. Julius Africanus imprimis autor vetustissim⁹
in epistola: quã ad Aristidẽ scripsit sup̄ diaphonias Euãgeliorũ
de Jacob z Ely: quos affirmat fr̄es vterinos fuisse: loquẽs ait:
quorũ alter / id est / Jacob fratris Ely sine liberis defuncti vxo-
rẽ ex m̄dato legis accipiẽs / genuit Joseph: natura quidẽ ger-
minis filiũ suũ: p̄pter qđ z scribitur: Jacob autẽ genuit Joseph:
secundũ vero legis preceptum Ely efficitur filius / cuius Jacob
quia frater erat: vxorem ad suscitãdũ fr̄is femẽ accepit. hec
Africanus. Cui z Eusebius Cesariensis subscribit eundẽ i Ec-
clesiastica historia recẽsens. Tertulianus etiã: qui licet secũdas
nuptias diuinet: negare tũ haud quãq; potest / illud in lege pre-
ceptũ fuisse / in lege: inquit: p̄cipitur: vt quis fr̄is sui vxorẽ sine
liberis defuncti i m̄rimoniũ adsumat / hoc i libro de Monogamia.

Rursum aduersus Marcionē libro. 4. de eadē legē verba faciēs ait: hoc pmittēte: imo precipiēte lege: q̄ si frater illiberis decesserit: vt a fratre ipsius: et ex costa ip̄ius suppararetur semen illi. Hieronymus itē in cōmentarijs super Matth. capite. 1. idē affirmat inquit. Scimus em̄ hoc p̄ Mosē: deo iubēte: p̄ceptū: vt si frater: aut p̄pinquus absq̄ liberis mortuus fuerit: alius ei⁹ frater accipiat vxorē. Origenes itē super Matth. ita scribit dignū mihi visū est ponere ip̄m textum legis: quē proferūt Saducci: habentē hoc modo in Deuteronomio: si habitauerint fr̄es in idē ip̄m: et mortuus fuerit vn⁹ ex eis: semē aut nō fuerit illi: non erit vxor mortui fratris viro nō appropinquāt: frater viri ei⁹ ingrediet ad eā: et accipiet eā sibi in vxorē. Pr̄ter hos et Joānes Damascen⁹ libro q̄rto orthodoxe fidei testat hoc ipsum inquit: id nequa q̄ latere par est: q̄ lex erat viro morienti sine prole: fratrē ei⁹ defuncti cōiugē sibi nuptijs copulare: et suscitare semē fratri. Ad stipulā et his Joānes Chrysostom⁹ Iudeos coarguēs: q̄ legē illā Deuteronomicā haud qua q̄ seruassent. Tales (inquit) Iudei sunt: quos videm⁹ quasi omne quodā a fratrum ducēdis vxoribus deterreri: quare quāuis lex ipsa cogat: sepe tamē hoc neglexerūt: hoc in homelia. 71. sup Matth. Rursum idem homelia 49. que nā (inquit) erat prisca illa lex: quā Herodes cōculcabat: et Joānes vlciscebat: vt respōdit: si quis absq̄ liberis obierit: fr̄ ei⁹ vxor sua det̄. hec Chrysost. Accedit his Iulianus in Euāgelij Matthei: hec (inquit) in lege ratio seruata est: vt si mortu⁹ sine filiis familie princeps esset: defuncti vxorē posterior frater eius: dē cognationis acciperet: susceptos filios in familiā ei⁹ / qui mortuus esset / referret / maneretq̄ ita in p̄mogenitis successionis ordo: cū patres eorū: qui post nati essent: aut noīe haberentur: aut genere. Adūcit his et suū calculū Isichius in cōmentarijs Leuitici: hoc i alia parte legis: nimirū in libro Deuteron. nō solū precepit: sed etiā cōpulsit dicens: quādo habitauerint fr̄es simul: et vnus ex eis absq̄ liberis mortuus fuerit: vxor defuncti nō nubet alteri: s̄ accipiet eā frater ei⁹. Chrianius Druthmarus etiā grauis autor / et vetustus in cōmentarijs super Mattheū: sed hoc sciendum: q̄ lex p̄cipiebat: vt acciperet frater alius ipsi⁹ vxorē et generaret filios in vxore fratris sui. Et illi: qui nasceretur / filij fratris mortui dicerēt. Ambrosi⁹ insup lib. 9. cap. 20. idē dicit lib. 3. capi. 3. i cōmentarijs Luce: vbi de vxore fr̄is absq̄ liberis defuncti sermonē habet: ita subijcit: secundū literā nubere cogi

De cōiugio Regis Anglie

tur / et in vita ut defuncti semē excitet frater / quare iuxta litera-
lē sensum plane coactio fuit: et nō permissio sola. Theophilactus
etiā in Matth. c. 14. idē Theophilact⁹ / etiā in Lucā. c. 3. idē di-
cit Lex (inquit) iussit: si quis sine liberis moriatur: ut ei⁹ vxor ip-
sius fratri copulet⁹: et qđ inde nascitur: mortui esse cēseatur: tam
etsi natura sit viuētis. Concordat cū his August. lib. 2. sup quest.
noui et veteris testamēti: q̄stione. 9. Lex (inqt) mādauit: ut si qđ
mortu⁹ fuisset sine filiis accipiet frater / aut p̄pinquus vxorē ei⁹
et resuscitet semen fr̄is sui. Hoc qđ hic ex August. citat⁹: habet⁹ i
libro meo tomo. 4. pag. 526. q. 56. Idē Aug. i q̄stionib⁹ veteris
testamēti libro. 5. quest. 46. Nihil hacten⁹ attulim⁹ / nisi ex mag-
ni nois autoribus: quod si voluissemus ad turbā scriptorū descē-
dere: ingēs haud dubie volumen impleremus. Ceterū Lex ipsa
Deuteronomica citra quēuis aliū autorē adeo dilucida ē ex sese:
ut pena ibi adiecta manifeste doceat preceptū esse: nō permissio-
nē dūtātaxat. Mā qđ solū pmittit legislator: cuperet magis: ut nō
fieret. Cōtra vero: quicquid p̄cipit / vult / ut fiat / et proinde penā
adūcit p̄uaricaturō legē: in lege quidē permittit⁹ vsura: p̄mit-
titur et vxoris repudiū: at nulla pena statuitur his: qđ nolūt fene-
rari: cōiuges ve repudiare suas. Sūt enim p̄missiones dūtātaxat:
nō precepta: verū ei: qđ nolit vxorē fratris ducere: quū absq; libe-
ris decesserit: pena quedā infligit⁹: quare p̄spiciū est: legē illam
Deuteronomicā preceptū esse: nō permissiōnē solū. Lernētes igitur
Aduersarij neutiq; defēdi posse: quin p̄cepti vī habeat lex
Deuteronomica: subterfugiū aliud cōminiscūtur: nēpe qđ voca-
bulū fr̄is aliter in hoc p̄cepto sit accipiendū: q̄ in Leuitica p̄hi-
bitione: volūt em̄ p̄hibitionē Leuiticā intelligendā esse de ger-
mano fratre: iussionē cōtra Deuteronomicā nequaquā p̄ germa-
no fratre: sed p̄ cognato p̄pinquo debere intelligi. Sed istud ab
eis facile dici potest: probari vero nō ita. Nos cōtra dicim⁹: eā
legē accipiendā esse de p̄ximo sanguinis: quisq; ille fuerit siue
frater: siue quiuis alius a fratre remotior. Et quo n̄ra qđē affir-
matio p̄babilior sit in hac re: q̄ illorū negatio: pleriq; collectio-
nib⁹ in tertio nostro scripto sup hoc eodē negotio mōstrauim⁹.
Quas vtiq; collectiones / et hic opere p̄ciū erit summam recen-
tere: licet ordine trāuerso / q̄ illic sint reposite. P̄ima collectio
iam erit hec: nullus vnq; p̄m: qđ nos p̄cesserunt in Ecclia Chris-
ti legē ip̄az Deuteronomicā aliter intellexerūt: q̄ de germano
fratre: si quisq; eiusmodi sup̄stes fuerit: vel ob defectum eius de

tali: quod sanguine fuisset propinquior: id: quod omnium orthodoxorum
 testimonij: qui legem hanc interpretati sunt: apte doceri potest. Nam
 et ibi citauimus complures ex antiquissimis: et illustrissimis auctori-
 bus Grece/Latine/et Hebraice doctis: nimirum Origenem/Isidori:
 Joannem Damascenum/Chrysostomum/Eusebium/Tertullianum/ Ju-
 uenium/Ambrosium/Augustinum/Rodolphum Flauiacensem/Josephum
 Rabbi Mosen Egypcium/Lyzanum/Alphosum/Hieronymum/ quorum
 omnium interpretationes singillatim ibi recensuimus: quas si quis desi-
 deret: ibi reperiet/ sed preter hos paulo ante: quum ostenderemus
 legem illam Deuteronomicam vere preceptum esse/ Diuum item Iulianum
 et Iulium Africanum citauimus: quod tam aperte confirmant hoc ipsum: ut
 nihil possit apertius dici: verum hic satis fuerit Iulium Africanum
 recensere: nam is nominatim de duobus veterinis scribis loquitur: ni-
 mirum Ely et Jacob affirmans: hunc illius uxorem accepisse: quod ita le-
 ge Deuteronomica precipiebatur: eamque rem certo didicisse ab illis: qui
 iuxta carnem cognati Christi fuerant. Quum igitur tot orthodoxi pa-
 tres/ tum eruditione/ tum vita prebatissimi tanta concordia rem hanc asseue-
 rent: neque ullus vnquam reprobatus sit: qui contrarium affirmarit: quin de
 germano fratre debuisset ea lex intelligi: nunquam mira temeritas
 est dicere preceptum illud de germano fratre neutiquam intelligi de-
 bere? Secunda collectio: non solum patres/ et scripturarum interpretes
 ita senserunt: verum etiam vniuersa prorsus Ecclesia: verum id esse cre-
 didit: quod illi patres et interpretes tanto consensu predicauerunt. Quum
 itaque non sit verosimile deum benignissimum lapsis tot annorum cente-
 narijs: permisisse Ecclesiam suam errare tam confidenter presertim. D. Pau-
 lo eam appellante basim et columnam veritatis/ oportet igitur inge-
 nue fateri hanc scripture sensum verum esse: et legem illam Deuteronomi-
 cam de germano fratre intelligi: quandoquidem hoc ipsum omnes illi pa-
 tres ad hunc modum velut ore totius Ecclesie communi apte testantur.
 Tertia collectio: non potest Ecclesie spose Christi conditio deterior
 esse: quam olim erat Synagoge sub Mose/ atqui in ambiguis omnibus
 illo tempore dilucidandis summi Synagoge Pontifices summam ha-
 buerunt auctoritatem: ita ut quemadmodum Deuteronomij. ca. 17. tra-
 dit/ qui noluerit in huiusmodi declarationibus obedire summi sa-
 cerdotis imperio: qui tunc administrat domino: decreto iudicis esset
 moriturus. Quam ob rem et nunc aut longe maiore: aut saltem pare sum-
 mi Pontifices potestatem habent in explicandis: et elucidandis scriptu-
 ris: vbi dubia forte quaedam emerferint: at certum est complures Pon-
 tifices declarasse legem illam Deuteronomicam de germano fratre fuisse

intellectā: z p̄sertim Innocentiū tertiū extra de diuor. ca. si. de⁹
 qui Ecclesiā: huic igit̄ interpretatiōni nemo satis orthodoxus re-
 pugnare deberet ex ip̄a diametro: igitur lex Deuteronomica de
 germano fr̄e est intelligēda. Quarta collectio: tres Euāgeliste
 nēpe Matth. Marc. Luc. ip̄as legē Deuteronomicā recēsent no-
 mine fratris / quā ob rē z noīe germani fratris venit itelligēda.
 Neq̄ em̄ verosimile esse arbitror legē hanc aliter fuisse recēsitā:
 q̄ a Iudeis in genere olim fuisset intellecta: z in veteri lege tra-
 dita. Matthē⁹ igit̄ ait Saduceos ita fuisse Ch̄o loquutos / Ado-
 ses dixit: si q̄s mortuus fuerit nō habēs filiū: vt ducat frater eius
 vxorē illius: z suscitet semē fratri suo. Marcus hūc sequitur: ad
 hūc modū Moses scripsit nobis: vt si cuius frater mortuus fue-
 rit: z dimiserit vxorē: z filios nō reliq̄rit: accipiat frater ei⁹ vxo-
 rē ipsius: z resuscitet semē fr̄i suo. Lucas itidē: ita Moses scrip-
 sit nobis: si frater alicuius mortuus fuerit habēs vxorē: z hec si-
 ne liberis fuerit: vt accipiat eā frater eius vxorē: z suscitet se-
 mē fr̄i suo. Quando igit̄ hi tres Euāgeliste sic recensent prece-
 ptū illud Deuteronomicū de fratribus: palā est i latinis codici-
 bus nullū errozē esse: sed quēadmodū i Deuteronomio legim⁹ /
 quādo quis q̄s fratrū mortuus fuerit: frater ei⁹ precepto legis ac-
 cipiet eā in vxorē. Quinta collectio: nullū profus in sensu disti-
 diū est inter Hebraicā scripturā z. 70. inter p̄tes: atq̄ latinoz co-
 dices: q̄tū ad hūc locū attinet: vt z ibidē ostēdim⁹ ex locoz cō-
 ferētia: sed z manifeste colligit̄ Latinos / z Grecos / atq̄ Hebreos
 codices i hoc cōsentire: vt de germano fr̄e: si quis q̄s huiusmodi
 sup̄stes fuerit: ea lex debeat accipi: quū z i oībus his aperta fiat
 fratris mētio: lexq̄ ob id ip̄rimis cōdita fuit: ne trāslatio fiat he-
 reditatis a familia in familiā: nullū igit̄ horū codicū reijciēdū ar-
 bitramur: nisi vbi forte librariorū vicio sit erratū: nā latinus co-
 dex / q̄ p̄ Ecclesiā recept⁹ est: nō minoris autoritatis habēd⁹ est:
 q̄ aut Hebreus / aut Grecus: Grecus em̄ codex (de. 70. loquor) a
 spū sancto p̄fectus est: sicut z Hebraicus. Sed z Latino codici:
 q̄ p̄ tot annozū curricula iā p̄ Ecclesiā cōprobatus ē: nihilomin⁹
 est deferēdū q̄ntū illozū alterutrū: q̄nquidē z Ch̄us: q̄ nec falli:
 nec fallere pōt: spū se daturū Eccleie pollicit⁹ ē: q̄ doctur⁹ eā ef-
 fet oēm v̄itatē / p̄spiciū igit̄ ex his q̄nq̄ collectionibus factū esse
 nō dubitamus / vt lex Deuteronomica de germano fr̄e: si quis q̄s
 talis extiterit: itelligēda sit. Exēpla legis Deuteronomice sub-
 iūgamus. Postq̄ igit̄ hec duo firmauimus nempe: q̄ Deutere-
 nomica lex p̄ceptiua sit: z cōpulsua: nō p̄missiua solū: z q̄ ip̄a de

germano fr̄e sit accipiēdatiā z istud mōstrēm? parū prudēter ab
eis assertū: nūq̄ huius rei repta fuisse in sacris Bibliorū libris
exēpla: vt frater videlicet accepisset vxorē fr̄is. Sed vide lector
quātū hoc callide z astute aduersarij faciūt: nā adūciūt hāc par-
ticulā: si q̄dē fuisse ab isto p̄us cognita: p̄suasum em̄ habēt: nemi-
nē docere posse feminā illā fuisse cognitā āte a fr̄e: nisi palā id ex
p̄ssisset scriptura: ob q̄d etiā ad hos angulos se diuertūt: vnde a
nemine putāt eos erui posse. Sz illud eis nihil mea quidē sēt etiā
opitulabi: quāquidē z ip̄a lex Deuteronomica simpliciter z abso-
lute p̄nūtiat de vxore fr̄is absq̄ liberis defuncti: siue cognita:
siue incognita. Nec sane magna presumptione carebit/illā fuisse
cognitā: si cohabitasset aliq̄diu cū marito: q̄d z illi totis viribus
verū esse cōtēdunt in casu: quē iā excutere molimur: ceterū vel
id nihil eis adminiculabi: etiā si possēt hoc ip̄z v̄llo pacto statue-
re: quāquidē ex mera negatiua nihil affirmatiuū colligere queūt: si
Dialectice reminiscāt. Ceterū hoc parū prudenter affirmāt: quū
tot sint auctores grauissimi: q̄ cōtrariū asserūt: sed neq̄ probabūt
vnq̄: q̄d ip̄i iactitāt: nos em̄ ex ipsis Ch̄ri genealogijs p̄ Atha-
theū/ z Lucā traditis q̄tuor petem⁹ exēpla. Sz incipiam⁹ p̄mū a
Joseph: quē auctores vetustissimi testāt duos habuisse p̄es/ alte-
rū naturalē/ legalē alterū/ p̄ez quidē ei⁹ naturalē affirmāt fuisse
Jacob: quē admodū z Athathe⁹ testāt/ idēns/ Jacob aut̄ genuit
Joseph: at legalē ei⁹ p̄ez aiūt Ely fuisse p̄pter v̄ba Luce p̄ ge-
niē X̄pi describētis z dicētis: vt putabat̄ esse fili⁹ Joseph: q̄ fuit
Ely/ Joseph igit̄ ex Jacob natura p̄genitus est: z tū iuxta legē
p̄ ei⁹ itē dict⁹ est Ely: nā erāt Jacob z Ely fr̄es vterini: quē ad-
modū postea mōstrabim⁹ ex eadē videlz m̄re/ sed diuerso p̄e ge-
niti. Quo factū est: vt quū Ely vxore ducta sine liberis decesse-
rit: Jacob illi⁹ fr̄ iuxta legē Deuteronomicā defūcti fr̄is vxorē
acceperit: atq̄ ex ea genuerit Joseph: q̄ postea vir Atharie v̄gi-
nis erat: fuit itaq̄ Joseph fili⁹ Jacob p̄ naturā: z nihilomin⁹ p̄ le-
gē fili⁹ Ely vocat⁹ est. Hec ita se h̄re cōplurib⁹ auctorib⁹/ z eisdē
grauissimis cōprobare possum⁹/ nimirū Africano/ Eusebio Ce-
sariēsi/ Gregorio Nazianeno/ Joāne Damasceno/ Hieronymo/ z
ceteris maiori nūero: q̄ sit op⁹ hic recēdere. African⁹ primū itaq̄
scribit: a David p̄ Salomonē ḡnatio: quā dinumerat Athathe⁹:
tertiū a fine facit Athathā: q̄ dicit̄ genuisse Jacob p̄sem Joseph/
p̄ Athathā v̄o de David Lucas ḡnationū ordinē texēs tertiuū ni-
hilominus eiusdē loci facit Melchi/ dicit enim Joseph: qui fuit

De cōiugio Regis Anglie

Ely: q̄ fuit Athelchi: nobis autē reliquū est ostendere: quomodo
Ioseph dī secundū Aththeū quidē patrē habuisse Jacob: qui
deducit per Salomonē / scdm Lucā vero Hely: q̄ deducit p̄ Ma-
thā: utq̄ hi ip̄i id est Jacob et Ely: qui erāt duo fr̄es / ali⁹ quidē
Athā / alius autē Athelchi habētes p̄rem ex diuerso genere ve-
niētes etiā isti Ioseph autē esse vidētur. Est ergo mod⁹ iste Ath-
thā et Athelchi diuersis tēporibus de vna eadēq̄ vxore Escha no-
mine singulos filios p̄crearūt: qz Athā / q̄ per Salomonē des-
cēdit: vxorē eam prius acceperat: et relicto vno filio Jacob noie
defunctus est: post cui⁹ obitū: quoniā lex viduā alij viro non ve-
tat nubere / Athelchi / q̄ per Athā genus ducit: cū esset. ex eadē
tribu: s; nō ex eodē genere: relicta Aththe accepit vxorē: ex qua
et ipse suscepit filiū noie Hely: p̄pter qd̄ ex diuerso p̄m genere
efficiūtur Jacob et Ely vterini fr̄es: quoz alter id est Jacob fra-
tris Ely sine liberis defuncti vxorē ex mādato legis accipiens /
genuit Ioseph natura quidē germinis filiū suū: p̄pter qd̄ et scri-
bit: Jacob autē genuit Ioseph: scdm vero legis p̄ceptū Hely effi-
cit filius: cuius Jacob: qz frater erat: vxorē ad suscitandū fr̄is
semē acceperat: et per hoc rata inuenitur: atq̄ itēgra generatio:
et ea: quā Aththe⁹ enumerat dicēs: Jacob autē genuit Ioseph:
et ea: quā Lucas cōpetenti obseruatione designat dicēs: qd̄ puta-
bat esse filius Ioseph: qui fuit Jacob. Hec Africanus ad Aristi-
dē scribēs sup̄ Euangeliorū dissonantia: sed et ne quis de v̄itate
rei huius ambigat: idem paulo post subiungit: hec autem non
nobis ad subitū reperta: aut absq̄ vllis autoribus cōmenta sūt:
sed ipsi hec seruatois nostri scdm carnē p̄pinqui: seu studio tā-
ti seminis demōstrādi siue edocēdi: que secundū veritatē gesta
sunt tradiderūt. hec rursū Africanus. Hunc Africanū Euse-
bius in hystoria sua recēset: eiusq̄ dicta cōprobat: qbus (vt affir-
mat) exacte p̄serutatis: veritas Euāgeliorū euidentissime decla-
ratur. Ad stipulatur his et Gregorius Nazianzenus ita scribens.
Athā ex Salomone ducēs genus duxit Eschan. Hoc v̄o itaq̄
mortuo Mathides nomine Athelchi: et huic quidē Jacob illi ve-
ro Ely genuit filios: Ely autē mortuus postq̄ prolē nullā relin-
quebat: Statim domum lectumq̄ Jacob nō cōpatrius suscepit:
et genuit filiū fratri bonū Ioseph: sic hui⁹ quidē erat: huius au-
tē scribebat lex Ioseph: Euāgelistarū autē / hic quidē dixit natu-
rā. s. Aththeus / ille vero scripsit Lucas legē: desine perturbare
pulchrā concordia. hec ipse Gregorius. Rursū Diuus Hiero-

nymus in cōmentarijs sup̄ Mattheū illi subscribit / ita dicēs / Ja-
 cob aut̄ genuit Joseph: hūc (inquit) locū obtecit nobis Julian⁹
 August⁹ dissonātie Euāgelistarū: quū Euāgelista Matthe⁹ Jo-
 seph dixerit filiū Jacob: et Lucas filiū appellauit. Ely nō intelli-
 gēs consuetudinē scripturarū: q̄ alter scōm naturā: alter scōm
 legē ei pater sit: scimus em̄ hoc p̄ Moyse: deo iubēte: p̄ceptū:
 vt si frater: aut p̄pinquus absq̄ liberis mortuus fuerit: alius ei⁹
 frater accipiat vxorē ad suscitādū semē fratris vel p̄pinqui sui:
 super hoc et Africanus tēporū scriptor: et Eusebius Cesariē-
 sis in libris Diaphonias Euangeliō plenius disputat. Hec Hiero-
 nymus. Aduerte lector: q̄ dicat: scimus: et adūcit: deo iubē-
 te: p̄ceptū esse. Ambrosius itidē sup̄ Lucā de eadē re tractās
 ita scribit: illud quoq̄ aduertimus: q̄ sanct⁹ Matthe⁹ Jacob q̄
 fuit pater Joseph filiū Athā fuisse memorauerit: Lucas vero
 Joseph: cui desponsata erat Maria filiū Ely: Ely aut̄ filiū Mel-
 chi esse descriperit: quomodo vnus duo p̄res: id est Ely et Ja-
 cob: quomodo etiā duo paterni aui Athā et Melchi: sed si req̄-
 ris: inuenies: q̄ iuxta p̄ceptū legis veteris duo fratres diuer-
 sos filios vterinos ex vna vxore generauerit: traditur em̄ Athā:
 qui a Salomone genus duxit: Jacob generasse filiū: et vxore
 sup̄stite decessisse / quā postea Melchi accepit vxorē: ex qua
 generatus est Hely: rursus Jacob Ely fratre sine liberis decede-
 te: copulatus est fratris vxori: et genuit filiū Joseph: q̄ iuxta
 legē Eli filius dicit̄: quoniā semē fratris defuncti frater iuxta le-
 gis veteris seriē suscitabat: ita duorū fili⁹ dicit̄ est nō ab vtroq̄
 generatus: sed quia alterius secundū generationē: alteri⁹ scōm
 legē factus est fili⁹. hec Amb: si⁹. Accedit his Damascenus ita
 scribēs ex serie Salomonis filij David Athan duxit vxorē: ex
 qua genuit Jacob: mortuo autē Athan: Melchi: q̄ erat ex tri-
 bu Mathan: filius Leui: frater vxo Pantheris nupsit vxori Athā
 matri quidē Jacob: et genuit ex ea Ely: crāt igit̄ fr̄es vteri-
 ni Jacob et Ely: Jacob quidē ex tribu Salomonis: Ely vero ex
 tribu Mathā. Defūcto aut̄ Ely ex tribu Mathā / sine liberis: ac-
 cepit Jacob frater ei⁹ ex tribu Salomonis vxorē eius: et suscita-
 uit semē fratri suo: et genuit Joseph: Joseph igit̄ natura quidē
 est filius Jacob: descendens a Salomone: scōm vero legē filius
 Ely ex Mathā. hec Damascen⁹. Ceterū hic forte nobis obiciēt
 aduersarij Augustinū: qui nōnullis in locis negat Ely et Jacob
 fuisse fr̄es vterinos: neq̄ Joseph fuisse filiū Hely legalē: et istud

De cōiugio Regis Anglie.

fane verū est: at quid: si dixerit istud Augustin⁹ vnus cōtra tot
et tā eximios p̄res/sequutus est iudicium suū: quū adhuc Juliū
Africanū haud quāq̄ legerit: quā rē et ipse palam fatetur in re-
tractationibus suis. lib. 2. ca. 5. propter qđ et recantauit quicquid
alibi scripserit in ea re: et precipue cū disseruerit cōtra Faustum
vbi sic ait: in libro ergo. 3. cum soluerē questionē: quomō potue-
rit duos patres habere Joseph: dixi quidē: quod ex alio natus/
ab alio fuerit adoptatus/sed genus quoq̄ adoptionis dicere de-
buit: sic enim sonat: quod dixi: tanq̄ eū viuis adoptauerit alius
pater: lex autē filios etiā mortuis adoptabat iubens: vt fratris
sine filiis mortui duceret frater vxorē: et fratri defuncto semen
ex eadē suscitaret: que profecto de duobus vnus hoīs patrib⁹
expeditior tibi redditur ratio: vterini autē fr̄es fuerūt: in quib⁹
hoc cōtigit: vt vni⁹ defuncti: qui vocabatur Hely duceret alter
vxorē: id est Jacob: a quo Matthe⁹ narrat genitū esse Joseph:
sed vterino fratri suo eum genuit: cuius filiū Lucas dicit fuisse
Joseph/ nō vtiq̄ genitū/ sed ex lege adoptiuū/ hoc in eorū l̄ris
inuētū est: qui recēti memoria post ascensionē dñi de hac re scrip-
serūt: nam etiā nomē eiusdē mulieris q̄ peperit Jacob p̄rem Jo-
seph de priore marito Athā: qui fuit pater Jacob: auus Jo-
seph scđz Athā: et de marito posteriore Melchi peperit Ely:
cuius erat adoptiuus Joseph: non tacuit Africanus: quem qđc
cū Fausto respōderem: nondū legerā. hec Augustinus. Quibus
verbis ingenue fatetur se: quū priora scripsisset: nondū Africa-
num legisse: quē affirmat hac de re scripsisse recēti memoria post
ascensionē dñi: neq̄ mulieris tacuisse nomen: q̄ duobus vterinis
fr̄ibus alteri post alterū iūcta fuerat: quare dilucidū est: Augu-
stinū cū veterib⁹ illis: quos ante meōraui/ cōsensisse. Sz p̄ter hos
nisi vererem: ne liber nimis excresceret: citare possē Bedā/ Raba-
nū/ Druthmarū/ Clemēt. Rāthoniē. / Zachar. Chrsopolita. Al-
phōsū/ Lyranū/ Albertū/ Petrū Lōmestorē: ac ceteros inuere:
ex qb⁹ aptissime liq̄t: Jacob et Ely fr̄es vterinos fuisse. Jacob at
Ely defuncto: cōiugē ei⁹ duxisse: atq̄ ita iuxta legē Deuterono-
micā semē suscitasse fr̄i suo. Clarissimū igit̄ exemplū legis Deu-
teronomice nobis hoc loco proponit: nisi maiorē fidē inanib⁹ hoīs
cōmētis q̄ tot autorū p̄batissimorū sententijs habituri sumus: et
maxie cū Africanus scriptor adeo grauis ex his: q̄ iuxta car-
nē xp̄o ppinq̄ fuerāt: eadē se accepisse cōstātissime affirmauerit:
sed de his satis alias fortasse lōgius differem⁹. Ad obiectiones

aduersarioꝝ descēdam⁹. Ceterū z hic ratioēs : quas afferāt ad-
 uersarij: dissoluēde sunt: sic em̄ obijciūt primū Jacob/inquiūt/et
 Ely licet ex eadē tribu fuerint: atq; ex Dauidica stirpe p̄dierūt/
 fr̄es tñ esse nō potuerūt: quū alter p̄ lineā Salomonis: alter per
 lineā Mathā descēderit: quare valde distantes erāt. Solutio.
 Hec obiectio nulli⁹ roboris est: nam quid vetat vnā et eadē fe-
 minam duob⁹ nubere viris: quoz alter p̄ lineā Salomonis: alter
 per lineā ip̄ius Mathā descēdisset: hec igit̄ femina quū vtriq;
 vicissim alteri post alterū peperisset: atq; ita binos ab eis acce-
 pisset filios: qđ vetat hos filios: qui z fr̄es sunt: postq̄ ad viri-
 lem etatē venerint: cuidā alteri femine iuxta p̄ceptū veteris
 legis copulari: hoc est altero illorum absq; liberis mortuo: alte-
 rū eidē femine: nimirū vxori sui fratris cōiūgi. Quid in hac re
 queso: distātia linearū queat obsistere: Nihil haud dubie. Et ad
 hūc sane modū habuerūt se Jacob z Ely: nam erāt vterini fr̄es
 ex eadē matre: licet nō ex eodē patre geniti: pater em̄ Jacob fuit
 Athā: qui p̄ Salomonē descēdit: pater aut̄ Ely fuit Athat
 qui p̄ Mathā profluxit: quare cū Jacob esset vterinus fr̄er Ely:
 z is accepta cōiuge diē obijisset absq; liberis: cōpulsus ille fuit le-
 ge Deuteronomica relicta hui⁹ in cōiugē accipere: de qua z ge-
 nuit Joseph Marie virū: parū efficax igitur hec est obiectio: q̄
 prop̄ ingentē linearū distātiā Salomonis et Mathā: Ely z Ja-
 cob nō potuerūt esse fr̄es. Altera obiectio. Rursum obijciūt Jo-
 seph haud quāquā fuisse filiū Ely legalē: Mā vbi q̄s (vt aiūt) defū-
 cti fr̄is cōiugem duxisset: filio: quē ex illo suscipiebat: nomē fr̄is
 defūcti imponebat iuxta priscoꝝ institutionē: vt z semē z nomē
 fr̄i suscitaret: quū lex vtrūq; suscitari iusserit: q̄re Joseph q̄ fuit
 Ely filius legalis/nō Joseph/ sed Ely vocat⁹ fuisse. Posset hic
 responderi paucis: non esse nouū in sacris literis: vt aliquis bi-
 nomius sit: aut trinomius. Et nūc eundem vnō: nunc altero no-
 mine vocari: quare licet hoc loco Joseph ob certam aliquā cō-
 siderationem vocetur Joseph: potuit nihilominus ab alijs Ely
 vocari. Ceterum auctor glosse cōmunis apertius hanc obiectionē
 refellit: ostendens nō semper obseruatum fuisse: vt qui per fra-
 trem genitus esset ex vxore fratris: nomenclaturam acciperet
 ipsius mortui: quam rem etiam probat sacrarum literarum tes-
 timonio: nimirū ex eo: q̄ cū Booz iuxta legē dictam accepisset
 Ruth vxorē: q̄ pri⁹ nupta fuerat adaalō filio Elimelech cognati
 ipsius Booz puer: qui genit⁹ erat: neq; adaalō neq; Elimelech

sed Obeth vocabatur: verū cōem ip̄am glossā audiamus: quod
 dicit (inquit) filius eius noie vocari: cui suscitatur: non est verū:
 quādo Booz eū: quē genuit ex Ruth: nō Elimelech: cui suscita-
 tur: sed Obeth vocavit. hec autor cōis glosse. Similiter et Salatiel:
 quē iuxta Lucā Meri patrē habuit: iuxta v̄o Mattheū Zechon-
 niā: huius erat fili⁹ naturalis: illi⁹ vero legalis: neutrius autē re-
 tinuit nomē: tales haud dubie pleriq; fuerunt alij: tamen si nulla
 sit eorū in scripturis mētio: neq; Obeth igit: neq; Salatiel: sed
 neq; Joseph defuncti nomē accepit: ita q̄ vocaret illi⁹ noie: sed
 q̄ illius filius lege dici iuberet: infans (inquit) q̄ natus fuerit cō-
 stituet ex defuncti noie: hoc est: vocetur filius ei⁹: atq; ita Divus
 Augustin⁹ hūc locū interpretatur: dicēs: cōstituetur ex defuncti
 noie: nō vt eius nomē accipiat: sed vt ex eius noie: id est: tāq; fi-
 lius nō eius: cuius femine est genitus: sed illius defuncti: cui se-
 mē suscitātū est: heres cōstituatur. Hec Augustin⁹: ad quē sane
 modū: et explicat id: quod est i fine legis traditum: nimirū et nō
 delebitur nomē eius ex Israhel: p̄pter qd̄ et subdit: qd̄ em̄ additū
 est: et nō delebitur nomē eius ex Israhel: ita potest intelligi: nō q̄
 nomē eius puer cōsequēter accipiat: sed q̄ ille nō sine posterita-
 te mortuus esse videat: et ideo p̄manet ei⁹ nomē: id est memoria.
 Hec Augustinus. Nichil igitur obsistūt obiectiones: q̄ p̄ aduer-
 sarios illate sunt exēplo: qd̄ de Jacob et Ely p̄duximus. Secun-
 dū exemplū: quare iā ad alterū exemplū veniamus: in eisdē ge-
 nealogijs habet de Salatiel: qui iuxta Mattheū qd̄ patrē ha-
 buit Zechoniā de linea Salomonis: iuxta Lucā vero patrē ha-
 bet Meri de linea Mathā: et hic autores: q̄ hoc ip̄m excutiūt: qui
 fieri possit: vt Salatiel hos duos p̄fes habuisset: aiunt alterū pa-
 trē fuisse naturalē: alterū vero legalē. Pro quare plane statuen-
 da sufficiet nobis vn⁹ in p̄sentiarū Julius Africanus: quē ante ci-
 tauimus: nā is pro ḡnali quadā norma cōciliāde vtriusq; genea-
 logie tradidit hūc modū: apud gentē (inquit) Israhel generatio-
 nū nomina: nūc sc̄dm nature: nūc etiā sc̄dm legis ordinē numerā-
 tur: nature quidē successiones habētur: que ex feminis vel san-
 guinis veritate descēdūt: legis autē: cū quis filius alio generāte
 substituit sub nomine fratris defuncti sine liberis: cū em̄ resurrec-
 tionis inter eos spes nec dum fuisset accepta: p̄ hęc resurrec-
 tionis quadā imitabantur imaginē: vt ne nomē generis vitio steri-
 lilitatis aboleret: cū ergo huiusmodi apud eos ḡnationū ordi-
 nes seruarent: vt qdā ex ipso germine: quidā ex substitutiōe ab

alijs generati: alijs filij legis beneficio deputarēt a singulis Euāgelistarū vtriusq; modi cōmemorata successio est: id est: vt alter eorū eū: qui genuisset: alter vero eū: qui quasi genuisse videret: exponeret: et ita fit: vt neutrū Euāgeliū mētiatur / dū aliud nature ordinē: aliud dō legis exeq̄ regulā: cōiūctū nāq; sibi est iuicē gen^o: et illud qd̄ p̄ Salamonē / et illud qd̄ p̄ Mathā deducit p̄ legales substitutiōes: q̄ fiebāt ijs: q̄ sine liberis d̄cedebāt: et p̄ scōas nihilomin^o nuptias: q̄b^o vnus: atq; idē alijs parētibus p̄genit^o: aliorū esse filius videbāt: et ita fit: vt vtraq; narratio generatiōnū vsq; ad Joseph verissimis lineis deducā: diuerso quidē sed satis explorato ordine designata. hec African^o. Ex quib^o apertū est: filios dici gñatos aliter iuxta nature: aliter iuxta legis ordinē: et nature successionē esse dicit: qñ quis ex feminis aut sāguinis veritate descēdit: legis vero successionē asserit: quādo iuxta legē Deuteronomicā quis filius alio generāte substituit sub nomine fr̄is defuncti sine liberis. Quā ob rē et ab Euāgelistis memoratā vtriusq; modi successionē affirmat: sic vt alter Euāgelista patrē cuiuspiā deputat eū: qui vere genuisset: alter eū patrē vocat: qui iuxta preceptū legis visus est genuisse. Quo factū est (inquit) vt neuter Euāgelista mētiatur / dū alternature ordinē / alter legis regulā exequit: vt igitur ad rē veniam^o: quū Salatiel duos legit habuisse patres: alterū Zechoniā / scribente Mattheo / q̄ Zechonias genuit Salatiel: alterū Meri: tradēte Luca: q̄ Salatiel esset Meri iā iuxta normā ab Africano traditā alterius iuxta nature ordinē: alterius iuxta legis regulā habēd^o est fili^o. Porro de Salatielle scriptū est: q̄ Zorobabelē habuisset filiū: quē admodū vterq; testat Euāgelista: sic em̄ Esdre. 3. cap. 5. tradit. Et Zorobabel filius Salatiel: et rursus Aggei. 2. dictū est: assumā te Zorobabel fili Salatiel serue meus: pater itaq; naturalis ipius Salatielis iuxta genealogiā Mathei Zechonias fuit: pater dō legalis eiusdē iuxta Luce genealogiā erat Meri: atq; ad hūc modū vtraq; genealogia sibi cōciliatur: hoc igit̄ alterū exēplū est executiōis Legis Deuteronomicę. Habet et exemplum tertium ex eisdem genealogijs: nimirū Obeth: q̄ tametsi naturalis esset filius Booz iuxta Matheū: erat nihilomin^o iuxta legē filius Ahaalō defuncti: q̄ pridē fuerat marit^o Ruth: quē admodū tradit in libro Ruth. Ceterū hic aduersarij forte dicēt: quid ad rē attinet? Nos em̄ de fratrib^o: et nō de quibusuis cognatis loq̄mur: liber autē hic de cognatis mentionē tm̄ facit: nos dō

De cōiugio Regis Anglie

cōtra nihil dubitamus: ad nostrū institutū: et haud mediocriter
cōferre librū illū: nam etsi Booz nō esset frater Ahaalō: sed alius
esset sanguinis ppinquior: tamē si vel ipse Booz: vel ille ali⁹ fuis-
set frater: eodem iure/hoc est Deuteronomica lege tenebatur
ad Ruth in cōiugē accipiendā: neq; em̄ ius aliud scriptū extitit
p̄ter legē ip̄am Deuteronomicā: qua vel Booz/ vel ille ali⁹ v̄-
gebat illā sibi copulare. Quā ob rē et hui⁹ legis Deuteronomi-
ce Moemi meminit. 3. cap. dū hortaretur vtrāq; nurū suā mari-
tis earū defunctis/ q̄tenus in p̄riam suā redirēt: erāt em̄ Moabi-
tides: et dixit ad eas Moemi: reuertimini filie: cur venitis mecū?
num vltra habeo filios in vtero meo: vt viros ex me sperare possi-
tis? Quā aliā ob causā dixisset istud Moemi nuribus suis nisi p̄-
pter legē Deuteronomicā: qua iussū fuit: vt sup̄stes frater vxorē
defuncti fr̄is illiberis acciperet: nā si Moemi plures habuisset
filios: hi fuissent fratres Ahaalō et Cheliō ante defunctorū: et te-
nerētur eadē lege cōiuges earundē accipere: ac proinde subdit
Moemi: reuertimini filie mee et abite: iā enim senectute confecta
sum: nec apta vinculo cōiugali: etiā si possē hac nocte cōcipere:
et parere filios: si eos expectare velitis: donec crescāt: et ānos pu-
bertatis impleant: prius eritis vetule: q̄ nubatis. Quis iam nō
perspicit hec dicta fuisse propter legē Deuteronomicā? Memo-
pfecto sane mētis. Propter qd̄ enarratores huius loci legē ean-
dē hic recensent: p̄ceptū (inquiūt) erat i lege Deuteronomica
2. 5. c. q̄ si aliq̄s moreret sine herede relicta vxore/ frater eius ac-
ciperet eā ad suscitandū semē fratri suo defuncto. Palā est igit̄:
q̄ per hoc exēplū ad legē p̄tinet Deuteronomicā: et q̄ Booz ta-
met si fuisset Ahaalō/hoc ip̄m fecisse tueretur. Sed et idē colligi
rursū potest ex his/ q̄ inferius dicūtur: nā vbi iuxta Deuterono-
micā legē solutū esset calciamentū eius: q̄ cesserat iuri ppinque-
tatis sue: q̄ et fuerat pena violate legis: dixit natu maiori et vni-
uerso populo: testes vos estis/ q̄ possederi oia q̄ fuerū: Elime-
lech/ et Cheliō/ et Ahaalon/ tradēte Moemi et Ruth Moabitidē
vxorē Ahaalon in coniugē sumpserim: vt suscitē nomē defuncti
in hereditate sua: ne vocabulū eius de familia sua/ ac fratribus/
et populo deleatur: sic enim ipsa lex Deuteronomica iusserat: ni-
mirū vt suscitaret semen/ et nomen defuncti sine liberis p̄ eum:
qui sanguine ppinquior fuerat siue frater is fuisset: siue cognat-
us alius: nā ad proximū de sanguine eius hoc artinebat: vt te-
neret̄ proximi consanguinei vxorē accipere: quū iste sine liberis

esset defunctus: alio qui si rē eā facere recusarit: multa legis ei
 subeunda fuit. Booz itaq; quū esset vir iustus: nescitq; virū aliū
 sanguine ppinquiorē ipsi Maalō defuncto: noluit Ruth huius
 vxorē accipere: nisi prius ille renunciasset iuri suo/ propter qd̄ z
 Booz dixit ipsi Ruth: quē admodū. 3. cap. scriptū est: neq; abnuo-
 me propinquū/ sed est alius me ppinquior: qui si te voluerit iu-
 re propinquitatis retinere: bene res acta est: sin autē ille nolue-
 rit: ego te absq; vlla dubitatione suscipiā: quā vticq; pollicitatio-
 nē z postea sancte p̄stitit: nā rogato propinquiori illo nū itre p-
 pinquitatis vellet suscipere coniugē Ruth vna cū hereditate: z
 eodē palā corā senioribus renuente: cedenteq; iuri suo: mox illā
 Booz accepit in cōiugem: genuit itaq; Booz ex ea filiū nomine
 Obeth: qui natura filius erat ipius Booz: lege dō filius Maalō
 cognati sui: qui dudū erat maritus ipsi Ruth. Preter hec cōfir-
 mat hic liber longeuā eiusdē legis Deuteronomice cōsuetudinē
 4. cap. vbi sic habet: hic erat mos antiquitus in Israhel inter pro-
 pinquos: vt si quādo alter alteri suo iuri cedebat: vt esset firma
 cōcessio/ soluebat homo calciamentū suū: z dabat ppinquo suo:
 hoc erat testimoniū cessionis in Israhel. Porro qd̄ dicit antiquus
 hunc fuisse morē: potest etiā intelligi ante legē scriptā: quāquidē
 z ante legē scriptā frater vxorē fratris/ absq; liberis mortui du-
 cere tenebatur: qd̄ de filijs Jude manifestū fuit: vt mox dicitur
 sum. Sed hec pro tertio exēplo satis dicta sunt: alias fortassis
 plura cōtexemus. Quartū exemplū suppeditat nobis factū Ju-
 de: cuius z vtraq; genealogia meminit: is em̄ duos p̄ ordinē fi-
 lios vni femine dedit maritos: nēpe Thamar: z tertiū itē nondū
 adultū spopōdit eidē se daturū: idip̄m certe nō fecisset: nisi lege
 quadam eius tēporis nondum scripta cogeretur: que res cōplu-
 ribus indicijs ex. 38. c. Gene. petitis aperte liquet: z precipue ex
 eo: qd̄ post interitū duoz filioz: scriptura dicit eū timuisse: ne si co-
 pularet tertiū ipsi Thamar: z iste quoq; moreretur sicut z frater
 ei: metuebat ergo tertiū tradere cōiugio Thamar: quia puta-
 bat hui⁹ femine cōplexionib⁹ priores perisse. Nesciebat em̄: qd̄
 ob eorū scelera deus occidisset vtrumq;: quā ob rē z quis nō in-
 telligit eum aliqua causa coactū: vt sponderet nihilominus ter-
 tium filium vxori fratrum defunctorū. Spondit autē: quē ad-
 modū ex ip̄o textu dilucidū est: dixit em̄ Judas Thamar nūm
 sue: esto vidua i domo patris tui: donec crescat Selah fili⁹ me⁹:
 sic em̄ appellabat tertiū ille filius: qui tū vnicus Jude fuerat:

De cōiugio Regis Anglie

quis ergo Judā credat hūc tertiū / r eundē vnicū filiū suū / tanto
voluisse exponere discrimini: si nō vehemēti quadā vrgeret cau-
sa: r ea certe nō alia fuit: q̄ traditio p̄m: q̄ legis tamen si nō scrip-
te vigore habebat: inoleuit em̄ a p̄ribus cōsuetudo p̄romanās a
legibus per deū Abrahe datis: qua fr̄es vxores fratrū: q̄ sine li-
beris fato cōcessisset: acciperēt in cōiuges: nā haud dubie: nisi lex
talis Judā adegisset: is nūq̄ tertiū filiū spopōdisset: ne similis i-
teritus filio: tū vnicō cōtingeret: qualis ante duobus prioribus
vsu venit. His accedit: q̄ similib⁹ prope v̄bis vsus est illis: q̄ i le-
ge habent Deuteronomica: dixit em̄: vt in eodē libro referē: ad
secundū eius filiū: priore sine liberis defuncto: ingredi ad vxorē
fratris tui: r sociare illi: vt suscites semē fratri. An nō Deute-
ronomica lex eisdē ferme lata est verbis: sic enim iubet Mosēs:
vt si fratrū vnus absq̄ liberis mortuus fuerit: alter ei⁹ vxorē ac-
cipiat: vt suscitet semē fratris sui: p̄pter qd̄ r interpretes affir-
māt: legē talē in cōsuetudine patribus fuisse: prius q̄ p̄ Mosē
fuisse lata. Adde q̄ Thamar: postea q̄ diuulgatū fuisse eam ex
alio p̄cepisse q̄ Selah: cui iure cōsuetudinis debebat: ignib⁹ ad-
iudicabat velut adultera: qd̄ si nulla fuisset talis cōsuetudo: q̄ le-
gis vicē obtinuit: lōgissime distasset eius facinus ab adulterio:
nec debuit adeo seueriter ignibus adiudicari. Porro q̄ esset in-
ter Selah Thamarq̄ spōsalia: palā est ex ipso textu: pōt em̄ pa-
ter p̄ filio spōdere: quā ob rē r Judas nurui sue Thamar dixit:
esto vidua in domo p̄ris tui: donec crescat Selah filius me⁹: per
inde ac si dixisset: nondū aptus est Selah nuptus: vt tradā eū ti-
bi: sed vbi pubertatis ānos excesserit: id fiet: interea viuas i edi-
bus p̄ris tui: cui quidē spōsioni scriptura testat illā cōsensisse: nā
dicit eā iuxta Jude p̄ceptū abūsse: r habitasse in domo p̄ris sui.
Postremo q̄ fornicationis culpā Judas sibi ipsi potius imputa-
rit: q̄ Thamar: plane indicat tertiū eius filiū lege fuisse ipi Tha-
mar debitū. Nā ita Judas: re cōperta: dixit de Thamar: iustior
me est: quia nō tradidi eā Selah filio meo: intellexit enim se po-
tuisse vitare lapsū Thamar: si citius: prout lege tenebat: cōiun-
xisset eā filio suo. Ex his igitur clarissimū est: q̄ tēporis illi⁹ cō-
suetudo ligabat fratres: quatenus fratrū vxores / qui sine liberis
obūssent: cōiugio sibi copularēt: in cuius rei corroboratiōē cō-
plures hic auctores citare possē: nisi p̄lixitatis tedio vereretur gra-
uare lectore. Sed hic obūciūt nobis / nescio qd̄ ex opere impfe-
cto: qd̄ dicūt esse Chrysostomi: Thamar fuisse virginē: r nō car-

naliter cognitā a duobus illis Jude filijs/nos nō licet paucis demō-
 strare possemus: opus hoc nō esse Chrysostomi: quāquā et eruditop
 calculis adulterinū et nothū iudicabat: tū ppter stili dissonantiā:
 tū ppter apochryphū: quōd ibi de reuelatiōe p̄ āgelū ipsi Jude fac-
 ta tradit: tū q̄ cōtraria quādam i ope dicta sūt: l̄s (inquā) testimoniū
 ex hoc libro sumptū ob hec repellere facile possemus: respōdemus
 tamē: id testimoniū nobis neutiq̄ aduersari: quid em̄ si Thamar
 fuisset virgo: quū hoc Judas ignorarit: putabat quidē eā fuisse
 corruptā: quōd et Chrysostomus ibi cōfitef: hec (inquit) ita de filijs
 gesta: quū nesciēs Judas diu lamētaret penitēs: qz nephādum
 opprobriū cū nuru sua: (vt putauit) fecisset in Israhel. Ecce dicit
 Judā nesciēs de filijs hec ita gesta: nepe q̄ a deo puniebāt prop-
 ter feminis effusionē: et putasse per eorū amplexus Thamar ve-
 re nurū suā effectā. Quare palā est Judā nō ideo secundū filiū
 dedisse Thamar: q̄ ipsa virgo fuisset et incorrupta: quū hoc ille
 prorsus nesciēs. Nihil igit̄ eis Chrysostomus hoc loco p̄derit
 ad infirmandū hoc exēplū. Ceterū q̄ nō sit opus pluribus exem-
 plis docere factū: q̄ fratres ita relictas fratrū: quū absq̄ liberis
 decessissent: acceperint: vel ex eo liq̄t: in libro Ruth asserit: eius-
 modi morē et cōsuetudinē antiquitus fuisse: vt primus de sangui-
 ne relictā cognati sui acciperet in coniugem/ alioqui discurrere
 tur: id: quod in probriū / et dedecus eius factū est: quod nolisset
 suscitare semen cognato suo. Prohibitiones Leuiticas nō esse
 vniuersaliter intelligēdas adaperiamus. Nūc igit̄ quū sit abunde
 mōstratū legē illā Deuteronomicā p̄ceptiuā esse: nō p̄missiuā so-
 lū: et q̄ de germano fr̄e: v̄l alio quouis/ q̄ tū sup̄stes erat: magis
 p̄p̄quo accipiēda sit: simul et clarissimis exēplis ostēsa est ipsi⁹ le-
 legis exēcutio/ reliquū est/ vt de p̄hibitionib⁹ Leuiticis: quōd ad-
 uersarij mordic⁹ insistūt: aliqd̄ dicam⁹. Ostēdem⁹ et has haud quā
 vniuersaliter intelligi debere: q̄ q̄ vniuersaliter enūtiatē fuis-
 sēt: quā rē et agem⁹ primū autorū testimonijs: q̄ sane possum⁹ in-
 nūera p̄ferre: quōd oīno fides maior adhibēda est: q̄ nudis aduer-
 sariorū asseuerationib⁹. Diu⁹ imprimis August. vir acerrimo in-
 genio: neq̄ minori scripturarū eruditiōe de prohibitionē Leui-
 tica differēs: qua p̄hibetur frater vxorē fratris ducere: docet eā
 triphariā intelligi posse: hoc est aut de viui fratris vxore/ aut de
 vxore: quā ante repudiarat frater: aut de fratre: qui nō decesserit
 absq̄ liberis: sed Augustinū ip̄m audiam⁹ quest. 61. sup̄ Le-
 uiticū. Tomo. 4. pag. 155. Primus sensus est: turpitudinē (inquit)

De cōiugio Regis Anglie

uxoris fratris tui nō reuelabis: turpitudō em̄ fratris tui est: q̄ritur: utrū de uiuo fratre: an mortuo sit prohibitū: et nō p̄ua q̄stio est: ecce primū sensus: quē huic prohibitioni tribuit Augustin⁹ et dicit haud parua esse q̄stionē/an de uiuo fr̄e: an d̄ mortuo prohibitio ista lata sit? Lerte si nō parua q̄stio sit: oportet hēatur plurimū ābigua: neutraq; partē posse faciliter oppugnari. Quare si q̄s tueri velit sensū hūc de uiuo fratre: possit hoc ip̄z inuincibiliter facere. Obicit nihilominus Augustinus pro cōtrario sensu verū admodū debiliter: si dixerim⁹ (inquit) de uiui fratris uxore loquutā scripturā vno generali precepto: quo phibetur homo ad uxore accedere alienā: etiā hoc utiq; cōtinet: sed hec obiectio parū efficax est: quū inter easdē Leuiticas phibitiōes/ quedā peculiariter: et nihilominus ḡnāliter phibita sunt. Exēplū causa generalis quidē phibitio est: turpitudinē sororis tue ex patre siue ex matre: q̄ domi vel foris genita est: nō reuelabis: quare nihil oberit illa obiectio: sed has obiectiones alibi pluribus cōfutabim⁹: idcirco impresentiarū sup̄ sedem⁹ ipsas longius refellere. Quo circa veniamus ad secūdū sensū: quē subdit: vbi pro altera parte ratiocinatur: sed rursus (inquit) si fratre mortuo intellexerimus phibitū esse ducere fr̄is uxore: occurrit illd̄: qd̄ excitādi feminis causa/ si ille sine filiis defunctus esset: iubet scriptura esse faciēdū. Ac per hoc collata hac phibitiōe cū illa iussione: ne inuicē aduersentur: intelligēda est exceptio: id est: uō licere cuiq; defuncti fr̄is uxore ducere: si defunctus posteros dereliquit: en alterū huius prohibitionis intellectum: nēpe q̄ phibitio illa tantum se extendat ad uxorem defuncti fratris: qui liberos post se reliquit: adicit et his tertiū sensum Augustinus statim subdens. Aut etiam hoc esse phibitum: ne liceret ducere fratris uxorem: etiam si a fratre uiuo per repudium recessisset: hoc est: q̄ nō ḡnāliter fraterne cōiugis nup̄ie phibeant sed eius cōiugis: q̄ pridē a fratre fuisset repudiata: in sūma negat Augustinus hanc phibitiōē ḡnāliter accipiēdā esse. Quādo igitur nullus horū sensū nobis aduersat: palā est nihil officere nobis phibitiones ipsas leuiticas: quin et hoc protestamur nos arctari nolle ad aliquē vnū istoz sensū/ quū nullus eoz sit: qui non defendi facile queat ab erudito quouis viro. Sicut em̄ Augustinus recensitis tribus modis: quibus inuicē Faustī obiectio cōtra genealogiā xp̄i dilui posset: dicit se nolle astrigi ad aliquē vnū eoz dē: sic et nos hoc loco protestamur nolle nos coarctari: ad

Aliquē vnū horū modorū: quō limitatā ostēdim⁹ Leuiticā prohibi-
 tionē: sed ⁊ q̄squis aliquē dictorū sensuū approbat: eū pro nra
 parte militare cēsem⁹: Nā is palā iudicat phibitiōes Leuiticas
 vniuersaliter intelligi nō debere: quū igitur alijs autorib⁹ aliū
 placere sensum aduertamus: oēs in mediū proferem⁹: vt plane
 iuxta sentētiās omniū perspicuū fiat Leuiticas prohibitiones
 haud quāq̄ ḡnaliter intelligi debere. Rodolphus Flauiacēsis
 bonarū l̄rarū nō ignarus audiatur. Primū illū ab Augustino sen-
 su traditū Rodolphus Flauiacēsis vir in scripturis exercitatis-
 simus: qui ⁊ prolixos in Leuiticū edidit cōmētarios: non semel
 approbat: turpitudinē (inquit) vxoris fr̄is tui nō reuelabis: q̄
 turpitudō fr̄is tui est: quod tamē de fratre viuēte intelligēdum
 est: cū lex alibi precipiat: si quis mortuus fuerit nō habēs filios:
 vt ducat frater ei⁹ vxorē illius: et suscitēt semē fr̄i suo. Ecce hic
 profus affirmat de fratre viuo accipiēdū. Rursum sororē (inquit)
 vxoris tue in vellicatū illius nō accipies: nec reuelabis turpitu-
 dinem eius adhuc illa viuēte: quod superius de duobus fr̄ibus
 ne vnā accipiāt: dū viuit vterq̄: hoc nūc de duabus precipit so-
 rozibus: ne vni nubāt: vtraq̄ viuēte: nec duorū ergo fratrum si
 primus defunctus fuerit vni mulieri: nec duarū sororū: si prima
 obierit: vni viro nuptias cōtradicit. Et hic plane docet parti-
 culam hanc viuo fratre subintelligendam: quemadmodum et
 Moyses de sorore vxoris dicit ipsa viuente. Ad hec subdit: cum
 vxore proximi tui non coibis: nec seminis commixtione macula-
 beris. Cū consanguineis aut cōsanguineorū coniugibus si coeat
 quis: incestus dicitur: cum vxore vero proximi adulterium: sed
 de marito viuēte hoc accipiendum est: alioqui si mortuus fuerit
 vir: mulier soluta est a lege viri. Hec Rodolphus ille capitu. 4.
 lib. 13. Et hic ostendit q̄ sicut in prohibitionē vxoris proximi
 subauditur: ipso viuente: sic et in prohibitionē vxoris fratris:
 subaudiri debet fratre viuente. Huic subscribit Petrus Blesen-
 sis Archidiaconus vir eximie doctus: et acerrimi iudicij: vbi de
 gradibus affinitatis disserit Epistola. 116. tandem ita conclu-
 dens. Sane in primorum parentum coniugio: due tante perso-
 ne pre raritate hominum pater et mater videlicet a lege coniu-
 gali exempti sunt: vbi dicitur propter hoc relinquet homo pa-
 trē et matrē: et adherēbit vxori suę: id est nec patri filia: nec
 matri filius matrimonialiter adherēbit: processu tēporis excepit
 legislator m̄rem/nouerā/sororē/neptē/amitā/materterā/vxorē

De cōiugio Regis Anglie

patruū/nurū/vxorē fratris subaudi viuentis. Christianus etiam
Druthmarus: cui⁹ ⁊ ante meminimus in euāgelii Matthei scri-
bēs ita dicit: eā prohibitionē intelligi debere viuo fratre. Sic
em̄ ait. Herodes enim tenuit Joānē: adduxit eū de deserto: vbi
fuerat: ⁊ relegauit Macheronto in carcere propter Herodiadē
vxoꝛē fr̄is sui: iā fuerat fratris sui: s; tūc nō erat: dicebat em̄ illi
Joānes. Nō licet tibi habere eā: scilicet viuentē fr̄e. Huc acce-
dit et Hugo cardinalis i cōmētarijs Matthei sic eiusdē Euāge-
liste verba recēfens: dicebat em̄ illi Joānes: nō licet tibi cōuer-
so ad legē iudeoꝝ habere eā: fratre adhuc viuētē: quia lex pro-
hibet hoc Leuitici. 18. turpitudinē vxoris fr̄is tui nō reuelabis
sed frater sup̄stes debebat suscitare semē fr̄i suo defuncto sine se-
mine. Deuteronomij. 25. vult igit̄ Hugo cardinalis prohibitionē
ip̄a; Leuiticā intelligi fr̄e viuo. S; ⁊ autor glosse Interlinearis
in Matth. sup̄ iisdē v̄bis: nepe dicebat illi Joānes: nō licet tibi
habere eā: adūcit fratre adhuc viuētē: mortuo em̄ nō phibeat
lex. Ecce fr̄e viuo lex leuitica dixit illicitū: vt q̄s vxorē fr̄is du-
ceret: at mortuo fr̄e nō fuit illicitū: q; lex (vt ait) nō phibeat.
Quare neq; scō; hūc phibitio illa Leuitica fuit generaliter ac-
cipiēda: sed speciatim fr̄e viuo. His assētitur Alexander Halēsis:
qui propter iudiciū synceritatē autor irrefragabilis a doctissi-
mis q̄busq; viris appellat̄: is pte secunda sue sūme q̄stione. 169.
membro. 4. querit / vtrū fuerit licitū tpe legis / q̄ duo fr̄es eādē
acciperēt? Et citat in vtrāq; ptem scripturas. Alterā q̄ nō sit li-
citū ex Leuitici. 18. Turpitudinē vxoris fr̄is tui nō reuelabis:
quia turpitudō fr̄is tui est: alterā: q̄ liceat ex Deuteronomij. 25.
si quis absq; liberis mortuus esset: p̄cipit dñs: vt frater defuncti
vxorē eius accipiat. Tādē r̄s̄dit ad hūc modū: dicēdū est: q̄ illd̄:
quod in lege d̄r̄: q̄ nullus accipiat vxorē fr̄is sui: intelligit̄ ipso
viuētē: vna em̄ lex per aliā explanatur. hec Alexander. Consentit
illi discipulus ei⁹. s. Bonauētura. 39. dis. 4. ar. 2. quest. 4. qua q̄rit
de personarū illegittimitate: vbi et respondet in hūc modū: dicē-
dū: quod illegittimitas p̄sonarū ad matrimoniū est duplex: vna
est scōm naturā et institutionē diuinā: vt puta q̄ filius nō cōtra-
hat cū matre: neq; pater cū filia. Itē q̄ alligat⁹ vxori nō ducat
aliā: vel etiā in gradib⁹ diuina lege prohibitis. Leuitici. 18.
(vt dicūt iurisperiti) vbi prohibetur scōus gradus. Et hec ille-
gittimitas adstringit fideles et infideles: et si in tali illegitti-
mitate contrahitur matrimoniū apud infideles: soluitur cū ve-

niunt ad fidē: quia (vt dicit Ambrosius) quod extra dei decretū
 factū est: nō est putandū matrimoniū: sed cū cognoscitur: emen-
 dandū. Unde si Iudeus cōtrahat cū sorore in secūdo gradu: ad
 fidē veniens ab ea separat: si aut cōtraxerit cū vxore fr̄is: qz hoc
 est in lege cōcessū: minime separat: alia est illegittimitas ex cōsti-
 tutiōe Eccle: vt sūt p̄sone infra quartū gradū: z hec non arctat
 infideles. En audis lector optime: q illegittimitas in gradib⁹ di-
 uina lege prohibitis adstringit fideles z infideles: neqz istud sim-
 pliciter asserit: sed ait (vt dicunt) iuris periti: z q Iudeus qui cō-
 traxit cū vxore fratris veniēs ad Ecclesiā nō debet separari: se-
 parādus tñ esset si cōtractus hic cōtinetur sub Leuiticis phibi-
 tionibus. Quo circa manifestū est hoc auctore nuptias fratris cū
 vxore fratris defuncti non esse diuino iure prohibitas. Sed istud
 aptius fiet ex postremi argumēti solutione: sic em̄ obiecit. Apud
 fideles prophanū est / vxorē fratris accipere in vxorē: sed noui-
 ter cōuersus debet se fidelibus cōformare: ergo debet huiusmo-
 di matrimoniū reputare prophanū. Ad hāc obiectionē ita respō-
 det / ad id / qd̄ obijcitur: q prophanū est vxorē fratris ducere in
 vxorē: vel etiā habere: dicendū: q hoc verū est ppter Eccle mā-
 datū: quo qz iste nō cōstringit: nō debet illud cōiugiū reputare
 prophanū: vnde iste ex quo venit ad fidē / alligatur / vt amplius
 nō cōtrahat contra Eccle statutū: si tamē cōtraxerit: nō debet
 solui: nec tenet̄ dimittere: qz ad ip̄m nō se extēdit cōstitutio Ec-
 cle. hec Bonauētura. Ex qbus apertissimū est hūc sensisse nup-
 tias cū vxore fr̄is defuncti nequaquā fuisse diuino iure phibitas.
 Clerū em̄ vero qm̄ aliter habet̄ ī alio exēplari alteri⁹ impressio-
 nis. S. Bonauēture emēdatissimo / opere p̄ciū duxi hic appone-
 re verba libri mei correctissimi. In libro meo sic habet̄. Itē apud
 fideles pphanū est vxorē accipere sororē / sed nouiter cōuersus
 debet se fidelib⁹ cōformare: ergo debet huiusmodi cōiugiū repu-
 tare pphanū / ergo non debet amplius stare huic argumento / sic
 respondet in libro meo: ad illud / quod obijcitur q prophanū est
 sororem ducere in vxorem / vel etiā habere: dicēdū / q hoc verū
 est propter Ecclesie mādatum / quo quia iste nō adstringitur: nō
 debet illud cōiugium reputare prophanum / vnde iste ex quo ve-
 nit ad fidem: alligatur / vt amplius non cōtrahat contra Ecclesie
 statutum: si tum cōtraxit / nō debet solui / nec tenetur dimittere /
 quia ad ipsum non se extendit constitutio Ecclesie / z q liber me⁹
 sit correctus: probatur ex eo: quia alias si de vxore fratris lo-

De cōiugio Regis Anglie

queretur/non respōdereē titulo questionis: que talis est vtrum
in infidelib⁹ venietib⁹ ad fidē solvatur matrimoniū ppter perso
narū illegittimitatem / vt si habet sororē in vxorem. Adūcit pre
dictis Joānes Scotus acutissimus questionū exagitator: q̄ diuī
no iure nulla prorsus affinitas: hoc est ratione affinitatis impe
diat matrimoniū: nam in quarto dis. 41. questione de affinitate di
cit: q̄ ratio cur affinitas simpliciter impediāt matrimonium: non
est alia: nisi statutum Ecclesie illegittimantis affines: ex quo di
lucide cōsequitur: quod affinitas inter fratrem ⁊ vxorem fratris/
nullum prestat impedimētū fratre mortuo. Quo circa neq̄ pro
hibitio Leuitica iuxta Scotū quicq̄ obstitit: quo min⁹ defunc
ti fratris vxorē frater ducere queat. Porro statutum Ecclesie
quū sit ab hominibus ordinatū: nemini dubiū est: quin cū eo p̄o
tifer valeat dispēsare: arbitratur itaq̄ Scotus a Moysaica legē
in hac re nihil Christianos obligare: nisi quatenus esset a Chris
to corroborata: vel p̄ Ecclesiā de nouo instituta. Obiectio que
dam sese offeret protinus. Sed hic Joanni Scoto fortassis obij
cietur affinitas: que est cuiq̄ cū nouerca sua: nam cū ea sit vxor
patris: non licebit filio coniūgere illam sibi: vetat enim id Leui
tica phibitio dicēs: turpitudinē vxoris patris tui nō reuelabis:
⁊ rursus in Deuteronomio scriptū est: nō accipiet homo vxorē
patris sui: nec reuelabit operimentū eius. Ad bec ⁊ Paulus Co
rinthiū illū Satane tradidit ad interitū carnis: q̄ vxore patris
abusus fuisset. Ad hoc Scotus facile respōdebit preceptū illud
hodie vigore suum seruare non ratione affinitatis: que cōtracta
est inter filiū ⁊ nouercā: sed ratione alterius precepti: quo māda
tur honorē esse patri deferendū: dehone stat enim patrem: quis
quis abutiē eo vase: quo pridē vsus fuerat pater: ac proinde non
licet filio nouercā contingere vel patre mortuo. Sed ⁊ fortasse
respondet illas prohibitiones intelligendas esse viuo patre: nā
ipso mortuo nō rarum fuit apud alias nationes: vt fili⁹ nouercā
duceret: quare nec Paulus: si de mortuo patre fuisset loquutus:
nō dixisset talē abusum nec inter gētes auditū fuisse. Quū enim
gentiū cōplures nationes: quēadmodū historijs proditū est: hāc
vsurparint consuetudinē: vt patrū vxores ducerent: non affir
masset certe Paulus: talem abusum nec inter gentes auditum:
Corinthius igitur ille: de quo loquitur Paulus: id flagitiū pa
trauit: adhuc viuente patre: quemadmodum ⁊ Ruben fecisse
traditur: viuente Jacob: ⁊ Absalon viuente Dauid: sic enim ad

Rubēn Jacob moriturus dixit: nō creſcas: quia eſcendiſti cubile patris tui: & maculaſti ſtratū eius: & de Abſalone quoq; ſcriptum eſt: q̄ iuxta conſiliū Achitophelis ingreſſus fuerit ad cōcubinas patris ſui adhuc uiuentis. Neq; hoc dicimus ex noſtro capite/verū Sedulij grauis auctor ī priorē epiſtolā ad Corinthios hoc teſtatur: nam ipſum facinus: quod ille Corinthius cū nouerca ſua perpetravit: Sedulius aperte vocat adulterium: at adulteriū nequaquā fit: niſi uiuente viro. Quo circa uiuo iā patre ſuo Corinthius ille nouercā accepit. Neq; Sedulius ſolus hoc dicit: Verū etiā Petrus de Tharentaſia ſimul/ & Ikyllirarby ſup cōmentarijs eiufdē epiſtole confirmant id ipſum dicentes illū Corinthium eodē genere peccati peccaſſe / quo peccauit olim Ruben Patriarcha: quam ob rē & patre uiuo Corinthius ille nouercam accepit: ſicut & Ruben: uiuente adhuc Jacob patre ſuo cubile ſui patris aſcēdit: ſed quosdā auctores hic cito idē dicentes: quādoquidē ipſe Paulus ſuis ipſi⁹ verbis rē hāc teſtat̄ apertiffime. Sic em̄ d̄ Corinthio illo pariter & ei⁹ p̄re tradit 2. ad Corinth. 7. ſcripſi vobis nō p̄pter eū q̄ fecit iniuriā: nec p̄pter eū: q̄ paſſ⁹ ē. Quibus verbis dilucidū eſt vtrumq; fuiſſe ſuperſtitem: & eum/ qui rapuit nouercam a patre/ & patrem/ a quo rapta fuit: qui tā inſignem paſſus eſt iniuriā: palā igitur eſt: q̄ uiuo patre Corinthi⁹ ille nouerca fuiſſet abuſus: quare nihil aduerſum nos facit Paulus: adde q̄ cum alijs gentibus: tum & Perſis mos fuit deſunctis patribus nouercas ducere: quā rē etiā p̄pter hiſtoricos Auguſtinus in queſtionibus Leuiticis teſtatur dicēs: de his ergo perſonis loqui videtur: q̄ poſſent non habētes viros in matrimonium conuenire: niſi lege prohiberentur: ſicut fertur eſſe conſuetudo Perſarum. Quibus verbis Auguſtinus inſinuat feminas illas: de quib⁹ loq̄tur Moſes: poſtq̄ viri earū mortui fuerint: nubere poſſe iuxta Perſarū cōſuetudinem: ſi non Moſaica lege prohiberētur. Quo circa nec talis affinitas quicquā impedit: niſi quaten⁹ a Chriſto corroborata ſit: vel p̄ Eccleſiā de nouo inſtituta. Hec dixerim citans opinionē Scoti loco vbi ſupra: ſi quis tamen velit cū. S. Thom. in tāta cōtrouerſia nōdū ab Eccleſia deſrita opoſitū dicere: nō licere. ſ. nouercā ī vxorē ducere: libere poterit: nos aut̄ qd̄ nobis ī ea re videbat̄: complures doctores afferre dikim⁹: lectori liberū erit/ vtrā voluerit partē tenere. Poſt Scotū ſequutus eſt Frāciſcus Maro: qui libro. 4. Sentēciarum diſ. 41. queſtionem de affinitate ventilans: num ea matrimonium impe-

De cōiugio Regis Anglie

pediat: pro vtraque parte scripturam producit: alteram ex Deuteronomio. 25. qua tenebatur (vt dicit) frater fratris uxorem iuxta legem accipere: in contrariam partem recenset ex verbis baptiste Luce tertio/ coarguetis heredem sui fratris uxorem accepisse: respondens igitur ad questionem quattuor tempora distinguit: et dicit primum: quod in linea transfuersali tempore legis nature nullum affinitas matrimonio prestitit impedimentum. Quam conclusionem probat exemplo Jude/ qui Thamar dedit uxorem duobus filiis alteri post alterum: addit insuper: quod tempore legis scripte precipiebatur: vt frater suscitaret semen fratris: et accipiat eius uxorem: tertio dicit: quod pro tempore primitiue Ecclesie non videat: quid affinitas impediat nimirum ideo: quod nondum fuerat aliquod ius positiuum institutum. Postremo dicit: quod nunc adiectis in hac re per Ecclesiam prohibitionibus/ affinitas omnino matrimonium impediatur. Hactenus ab Haro. Conuenit igitur cum preceptore suo Joanne Scoto hoc tertio tempore nempe post institutionem Ecclesie solum affinitatem impedire: et non sub aliquo priorum. Quo circa mortui fratris uxorem fratri semper iuxta probatissimos auctores ducere licuit. Subscribit his Quedelinus auctor supplementi Sabrielis in. 4. 41. dif. quest. 1. sic dubium proponens/ an impedimentum affinitatis sit de iure diuino positiuum: aut Ecclesie statuto? Cui respondet ad hunc modum: affinitas est impedimentum matrimonii duntaxat ex Ecclesie instituto affines ad matrimonium in certis gradibus illegittimante. Ex quibus verbis aperte colligitur mortui fratris uxorem fratri ducere non esse diuino iure prohibitum. Albertus insuper cognomento Magnus in commentariis ab arcibus vbi Joannes Herodem respicit: quod acceperit Herodiadem uxorem Philippi fratris sui: quia illam (inquit) adhuc viuente Philippo duxerat Herodes: quod secundum legem erat morte plectendum crimen: Deuteronomio. 22. qui duxerit uxorem fratris sui: facit re illicitam: vterque moriatur: post mortem quidem fratris potuisset duxisse: vt seminem fratri defuncto suscitaret: sicut dicit Deuteronomio. 25. ecce dicit licuisse Herodi post mortem Philippi fratris sui illam ducere: quare cessuit Albertus prohibitionem ipsam Leuiticam de non ducenda fratris uxore intelligendam esse fratre viuo. Porro super abbatibus. rationem naturalem affert legis Deuteronomice: docens esse nature consentaneam. Nam primo recessita lege Deuteronomica: subiicit rationem legis: legis (inquit) ratio fuit distinctio hereditatum/ et memoria patrum: quam in filiis voluit remanere dominis: Et ideo precepit: vt suscitaretur seminem fratris defuncti.

to: postea legē ip̄am explicat: si q̄s mortuus fuerit in hereditate sua nō habēs filiū: vel filiā heredē: sicut patet in filiabus Salphaad. Nūmeri. 27. q̄ p̄ filiā pōt̄ suscitari nomē ei⁹ sicut p̄ filiū: vt ducat frater ei⁹: nō vterinus semp: sed p̄pinquior genere: sicut patet Ruth. 3. de Booz: q̄ duxit Ruth. Et suscitet semē fr̄i defuncto: videt̄ ex modo loquēdi: significare hoc: qd̄ dicūt naturales: q̄ quāuis semē a deo nō sit efficax: ad fecundandū tū est efficax: ⁊ ad alterandū qualitates matricis. Et ideo mulier ex sc̄do marito generat sepe partū similē marito priori: si nō magnū tēpus interponat̄ inter viduationē p̄mi: ⁊ cōcubitū secūdi. Et hoc importat / qñ dicit / suscitet: q̄ i se sopita qualitate matricē infecit: ⁊ ex sc̄do fecūdate suscitāt: vt q̄litates ip̄imat partui: q̄ ex ip̄o i matrice remāserūt: quāuis ip̄s semē effluerit. Signū aut̄ hui⁹ est: q̄ si leprosus coit cū muliere: ⁊ si san⁹ cito post coeat cū eadē: san⁹ efficit̄ leprosus: eo q̄ matrix q̄litatib⁹ corrupti feminis infecta sit: hoc a p̄rib⁹ ante legē seruabāt: vnde Gene. 38. filij Jude acceperūt successiue Thamar: vt vn⁹ alteri semē suscitaret. hec Albertus. In qb⁹ verbis docēt: q̄ nō parū ad institutū nr̄z faciūt: hoc est tā ratio legis: q̄ exēpla de filiabus Salphaad / ⁊ de Booz ac Ruth / atq̄ de filiis Jude ⁊ Thamar: qd̄ lex Deuteronomica diu ante Abosē obseruabāt: ⁊ q̄ eadē nō solū de fratre vterino: sed etiā de quolibet propinquiori sanguine debeat intelligi. Postremo: q̄ lex ip̄a nature cōsentanea sit: vt pluribus argumētis ibi declarat: ⁊ eadē apertius in Lucam explicat: vbi rem eandē tractat. Quā ob rē ⁊ iuxta predictos auctores oēs nullū fuit diuini iuris impedimētū i hoc m̄rimonio: de quo iā agimus / sed hūani iuris dūtaxat: vbi citra vllā difficultatē p̄sōtici licuit dispēsare. Sed iā ad alterū Augusti. sensū accedam⁹: vbi nec desūt auctores plurimi: q̄ sensū ip̄m cōprobāt: nēpe q̄ Leuitice p̄hibitiones haud quasq̄ extēdāt ad vxorē fr̄is absq̄ liberis mortui. Et hic Joānes Chrysost. imprimis occurrit: qui sup̄ Matth. ita scribit: qñ multos opinor criminis causam: vnde cedes orta est: ignorare: opere p̄cium duco id nūc dicere / vt legūlatoris prudentiā videatis. Que nam erat ergo prisca illa lex / quā Herodes conculcabat: ⁊ Joānes vlciscebatur: si quis absq̄ liberis obierit: fratri eius vxor sua detur: an quoniam nullo solatio mors mitigabatur: ⁊ pro vita omnia facere licebat: lex promulgata fuit: vt frater viuēs mortui fratris vxorē ducat: ⁊ fetus inde procreat⁹ defuncti noīe appellaret̄: ne dom⁹ scilicet illi⁹ oīno corrueret: nisi cui

liberos defunctus reliquisset: q̄ res maxime mortis cōsolatio est:
 intolerabilis luct⁹: atq; inextinguibilis fuisset: idcirco tale sola-
 mē cōditor legū excogitauit: ⁊ nasciturū illi⁹ noīe vocari prece-
 pit. Cū v̄o liberi erāt defūcti: nullo modo tale m̄rimoniū p̄cede-
 bat: s; cur nā ita ingēs? Mā si alij vxorē defuncti ducere licebat:
 nōne m̄lto magis fr̄i? Adinime voluit eī lati⁹ affinitates euagari:
 vt m̄ltis modis inter se hoīes vincirent. Quare igit̄ nō ali⁹ q̄ fr̄
 sine liberis defūcti vxorē ducebat: q; eo pacto nequa q̄ defūcti
 fetus putaret̄: nūc aut̄ si fr̄ generaret: p̄babilis aīos hoīz occu-
 paret cautio: q̄uis ⁊ alioquī nulla necessitate ali⁹ vrgebat̄ defūc-
 ti domū restituere: qđ a fr̄e iure propinquitatis postulabat̄. Q̄m̄
 igit̄ Herodes vxorē fr̄is: cui⁹ filia viuebat: duxit: hac de causa
 Joānes criminat̄. Ilic habes lector ex Chrysostomi sentētia: cur
 Joānes criminatur Herodē nimirū ideo: q; quū Philipp⁹ frater
 eius prolē reliq̄isset: Herodes tñ illius accepisset vxorē: nō autē
 fuisset eū criminatus: si prolē nullā reliquisset: putabat em̄ Chri-
 stostomus Philippū tunc fuisse mortuū/ atq; ob id si prolē nullā
 habuisset: bene licuisse Herodi ducere vxorē ipsius. neq; Leuiti-
 cā prohibitionē quicq; obstat̄. Habes etiā q; lex Deuterono-
 mica fuisset instituta in solatiū mortis: vt p̄ eā esset moriēti spes
 perpetuādi noīis ⁊ familie. Subscribit illi diuus Thomas Aquina-
 nas: nam in 1. 2. post q̄ vniuersam legē veterē in moralia cereme-
 nialia iudicialiaq; diuiserit: atq; de moralibus ⁊ ceremonialibus
 copiose disseruerit: veniēs tandē ad iudicialia q̄st. 105. ar. 4. q̄rit:
 An lex iudicialia p̄cepta cōueniēter tradiderit circa res dome-
 sticas? Ubi int̄ cetera argumēta septimo loco sic rationat̄. Dñs
 in vxorib⁹ ducēdis quosdā cōsanguinitatis ⁊ affinitatis gradus
 precepit esse vitādos vt patet Leuitici. 18. incōueniēter igit̄ mā-
 dat̄ Deuteronomij. 25. q; si aliqs esset mortu⁹ absq; liberis/ vxorē
 ipsius frater eius acciperet. Ihuic argumēto postea respon-
 dens ita subdit: ad septimū dicendū: q; sicut Chrysostomus dicit
 super Mattheū: quia imitigabile malū erat mors apud iudeos:
 qui oīa pro presenti vita faciebant: ideo statutū fuit/ vt defunc-
 to fili⁹ nasceretur ex fratre: quod erat quedā mortis mitigatio.
 Mō aut̄ alius q̄ frater: aut propinquus iubebatur accipere vxorē
 defuncti: quia nō ita crederetur is: qui ex tali coniunctione
 erat nasciturus: esse eius fili⁹: qui obūt. Et rursum extraneus nō
 ita haberet necessitatem statuere domū eius: qui obierat sicut
 frater / cui etiam ex cognatione hoc iustum fuerat. Hactenus

ipse Thomas. Ubi vides lector: quod ex ipso Chrysostomo rationem et causam recēset diu^s Thomas: cur Leuitica prohibicio neutiquam extendatur ad uxorem fratris absque liberis defuncti: sed talis defuncti frater iubetur uxorem accipere: nimirum ob mitigandum mortis malum: ut vltima moriturus nonnullam haberet spem perpetuandi sui nominis et familie. Nicolaus etiam de Lyra bibliorum interpres: et in scripturis iudeorum apprimè perit: recēdens Leuiticam prohibitionem subdit. Excipitur tamen casus scilicet: quando frater moritur absque liberis: tunc enim frater viuens non solum potest eam accipere in uxorem sed etiam tenetur eam accipere. Hec Lyranus. Ex quibus verbis dilucidum est hunc sensisse prohibitionem ipsam Leuiticam haudquam vniuersaliter accipiendam esse. Joannes etiam de Turre cremata Cardinalis super decretis. 25. questi. 2. et. 3. ubi de consanguinitatis et affinitatis gradibus disseruit: proponit hanc questionem: utrum Papa posset dispensare in gradibus consanguinitatis diuina lege prohibitis: talem facit obiectionem. Extra de diuortijs. c. De^o. Papa concedit conuersis illius gentis ob infirmitatem eorum: ut matrimonijs contractis cum relictis fratrum utantur: sed matrimonium cum uxore fratris est diuina lege prohibitum. Ergo etc. Respondit huic obiectioni dicens: quod in casu in quo frater mortuus fuisset sine prole: non erat prohibitum lege diuina: quod mortuo illo frater eius contraheret cum relicta: et ideo Papa non proprie dispensat: sed precipit: siue consentit: quod in casu illo: quo non erat prohibitum: maneat: vnde ait: si cum fratribus decedentibus sine prole ut semine defuncti iuxta legem Mosaicam suscitarentur: cum talibus contraxerunt: Hec ibi. Sedit itaque Cardinalis: non esse diuino iure prohibitum: ut frater uxorem fratris absque liberis mortui coniugio sibi copulet. Innocentius itidem tertius auctor eiusdem decretalis deus qui ecclesiam: si cum ea decretali contuleris aliam extra de restitutione spoliatorum ca. Rras manifeste conuincit eiusdem opinionis esse videlicet: nuptias cum uxore fratris absque liberis mortui non esse diuino iure prohibitas. Nam in ca. Rras plane testatur Papam non posse dispensare cum his: quae diuino iure sunt prohibita: hic autem in ca. De^o: ostendit: Papam posse dispensare cum nuptijs fratris: ubi frater absque liberis decesserit: quare necesse est: aut quod sibi contradicat: aut quod sentiat eiusmodi nuptias non esse vetitas diuino iure. Corroborat hoc ipse Antonius de Rosellis in eo opere: quo potestati Pontificis pro virili detrahit: nam post multa sic tandem concludit. Ex quibus (inquit) concludo: quod in casibus lege diuina prohibitis in matrimonio Ecclesia non dispensat: et ita dixit expresse textus in dicto ca. Rras de resti.

De cōiugio Regis Anglie.

spoli. et expositiōes: q̄ non oporteat: vel nō expedit: posse per
glo. i dicto ca. lras: sūt false. Et hec sufficiāt ad difficultatē p̄ta-
tam. Ex istis infertur: q̄ P̄apa posset dispēsare / vt frater relictā
fr̄is vxorē acciperet / quādo frater decessisset sine sobole / q̄ talis
cōiūctio iure diuino erat p̄missa: et de hoc est casus: in ca. fi. de
diuortijs vbi P̄apa dispēsat cū infideli cōuerso vt retineat vxo-
rē quōdā fr̄is defūcti sine sobole: vt ibi. Hic cernis lector / q̄ ex
cōferētia duarū illarū decretaliū nēpe lras: et deus qui ecclesiā
Anthomin⁹ infert: q̄ P̄apa possit dispēsare cū nuptijs fr̄ie: vbi
frater absq; liberis decesserit: nec istud esse contra ius diuinū.
Petrus etiā Comestor / quē et magistrū historiay vocāt: in histo-
ria sup Leuiticū ca. 24. prohibitiōes Leuiticas recensens / quū
ad fratris vxorē venerit: dicit eā habere determinationē: cuius
verba subūctiā. In primorū quidē parentū coniugio propter ho-
minū raritatē solū duas personas exclusit dñs a cōiugio dicens /
propter hoc relinquet homo p̄rem et matrē: id est nec filius matri
nec patrifilia copulabitur: sub lege vero plures excepit: q̄ sunt se-
quētes / mater / nouerca / soror / neptis / amita / matertera / vxor pa-
trui / nurus / vxor fratris: sed hec determinationē recipit. Porro
determinationē: quā dicit recipere: posuit in margine nimirum
hanc: si quis habēs vxorē mortuus fuerit nō suscepta inde prole /
et frater eius duxit eam: et inde fratri defuncto semē suscitauit.
Dilucidū igitur est ex hoc auctore prohibitionē Leuiticā limi-
tandā esse pro vxore fratris absq; liberis mortui. Vincētius pre-
terea Beluacēsis scribēs historiā euāgelicā concordat cū Petro
Comestore: eiusq; dictū adeo cōprobat: vt nihil op⁹ fuerit eiusdē
hoc loco vba citare: quāqdē p̄ oia cōuenit cū Petro: et frustra idē
repeteremus. Quod si cūctos etiā recētiores hic citare vellē:
qui prozsus negāt phibitiōes Leuiticas ad vxorē fr̄is: q̄ sine li-
beris defunct⁹ est: extendi: magnū certe volumē cōtererē. Sed
quid recētiores huc afferre necesse fuerit: quū nemo veterū sit:
quos atē p̄duxim⁹ p̄ Deuteronomice legis intellectu: q̄ nō ad si-
pulei instituto n̄ro: nā cū ipi fateant⁹ legē illā vere p̄ceptū esse: et
de germano fr̄e intelligēdū: si q̄s huiusmodi sup̄stes sit: neces-
sario cōsequit⁹: q̄ ad eā phibitio Leuitica neutiq; extēdat: quā-
doqdē altera alteri manifeste cōtradicit. Mā plane cōtradicit et
ex ipa diametro pugnat he: Null⁹ accipiat vxorē sui fr̄is: et vxo-
rē fratris absq; liberis defuncti frater accipiet. Quāobrem et
Zuli⁹ Africanus / Hilarius / Origenes / Isichi⁹ / Joānes Damas.

Chriſoſt. Eusebi⁹ / Tertullian⁹ / Iuuenecus / Ambrosius / August.
 Rodulphus Flauiacensis / Joseph⁹ / Rabbi Adofes Egip⁹ / Ly-
 ranus / Alphosus / Hieronymus: et si quis alius repertus fuerit: qui
 cum eisdem sentiat. Et hactenus per secundo sensu Leuitice prohibi-
 tionis: quem attulit August. Tertium vero sensum haud facile repe-
 rio: qui sequatur propter admodum paucos: Hugo tamen Cardinalis enar-
 rans Leuiticam prohibitionem dicit eam posse intelligi de uxore fratris
 uiuentis: quam hic prius repudiavit: nam eam non licebat (ut dicitur) alteri
 fratri nubere: et sane cum hoc alias in lege prohibitum fuisset / quis non
 videt: et hunc sensum a quouis defendi facile posse. Similiter et Ja-
 cobus de Lausanna ordinis predicatorum prohibitionem Leuiticam
 is. cap. explanans dicit eam posse intelligi / vel de uxore fratris mor-
 tui: qui posteros ante suscitauit: et reliquit: vel de uxore fratris uiuen-
 tis: qui prius illi dedit libellum repudij. Nam aliquis (ut inquit) forte
 crederet id fuisse licitum: quod tamen in lege prohibetur: sed et similem
 prohibitionem: quam traditur ca. 20. excuties dicit: contrarium huius habet
 Deuteronomij. 25. q. s. frater debet suscitare semen fratris sui:
 dicendum: quod tale coniunctionem prohibet causa libidinis: Matthaei
 6. non licet tibi habere uxorem fratris tui: sed ibi precipitur lege cogna-
 tionis / id est causa prolis: sicut Booz accepit Ruth lege cogna-
 tionis / ite hic prohibetur ducere uxorem fratris uiuentis: et semen re-
 linquere: vel eam / quam repudiavit: ubi de fratre mortuo non habere
 te prolem. Inconueniens quoque super Leuiticum eadem affert expositio-
 nem dicens: quod intelligi potest de uxore fratris uiuentis: qui prius illi
 dedit libellum repudij: liquet igitur autores: qui quaecumque trium dicto-
 rum sensum comprobant: in hoc consentire: quod Leuitice prohibitions li-
 mitate sunt: et ad peculiarem aliquem sensum interpretande: quam ob-
 rem et in nostra sententia discedunt omnes ante numerati / nobiscum constanter
 asserentes prohibitiones Leuiticas haud quam uniuersaliter
 intelligendas esse. Quod prohibitio ipsa Leuitica sit iudicialis / ostē-
 damus. Potest ut diximus prohibitio Leuitica tripharia limita-
 ri: hoc est vel uiuo fratre: vel absque liberis mortuo: vel de repu-
 diata: sed quia pauci sunt qui tertia ista limitationem sequuntur: de
 duabus prioribus erit sermo: si Leuitica igitur prohibitio de uiuo
 fratre intelligatur: nemo negare potest: quin sit moralis: si in mor-
 tuo fratre absque liberis plane iudicialis est: nam fieri non potest:
 quin sicut preceptum de accipienda fratris uxore absque liberis mor-
 tui: sit mere iudiciale: ita et prohibitio contraria erit mere iudicia-
 lis: sicut enim accipere fratris coniugem absque liberis mortui neutiquam

De cōiugio Regis Anglie

repugnat iuri nature: vti mox docebim⁹/ ita neq; mortui fratris
coniugē relictis liberis accipere iure nature phibitū est: ⁊ pro-
fecto necessum erit vtrūq; nō diuersi sed eiusdē esse iuris: vauis
ergo docebimus p̄ceptū illud ad honestatē nature ptinere: quo
facto colliquescet aptius ⁊ phibitionē ip̄am haud quāq; esse cō-
tra ius nature: quū em̄ p̄ceptū ip̄m de ducēda vxore fr̄is absq;
liberis mortui p̄ceptū dei sit/ ⁊ deus nihil p̄cipiat: qđ natura sit
inhonestū/ plane cōsequitur hoc p̄ceptū haud quāq; esse cōtra
merā honestatē nature: minorē huius ratiōis ita firmabo: scrip-
tū est *Eccli.* decimo q̄nto: nemini mādauit deus impie agere: at
impiū est quicqđ suapte natura est inhonestū/ quare cū hoc p̄ce-
perit deus lege publicit⁹ lata ⁊ vni populo satis ingēti nequaq;
est suapte natura inhonestum. Ad hec Hieronymus in p̄logo su-
per *Osiam* ita scribit: nos dicimus/ nihil precepit deus nisi hone-
stū: nec iubes turpia facit honesta: sed scimus nihil deū velle: nisi
qđ honestū est: ecce qđ dilucide Hieronymus asseuerat: deū nihil
p̄cepisse nisi qđ honestū est: quā obrē ⁊ cū deū hoc iussisse clarissi-
mū sit nō solū ex scripturis: verū etiā ex tot haud cōtēnēdis au-
toribus: ex his efficacissime colligitur: id honestati nature nihil
aduersari. Præterea si fratrem vxorē fratris premortui ducere
suapte natura sit inhonestū/ cōsequit̄/ vt sit etiam de se malū: at
deus (vt ait Augustinus) nō est auctor mali: quare nō potuit hoc
precepisse deus: quū sit de se malū: cōsequēs manifeste sacre pa-
gine repugnat: huc accedit: qđ quicquid de se malū est: nō potest
vllis circūstantijs fieri bonū: at bonū ⁊ meritoriū fuit: ac premio
dignū vxorē fratris ducere absq; liberis defuncti propter hūc fi-
nē: vt suscitaret semē fr̄i suo: ergo quū hoc fine fuerit bene cir-
cūstātionatū et bonū euasit: nunq; fuit antea de se/ ⁊ essentiali-
ter malū / nec suapte natura inhonestū / quā obrē neq; *Leuitica*
prohibitio si hoc vetuisset: potuit esse moralis prohibitio: quod
assumpsimus probandū. Exstant igit̄ cōplures auctores: qui phi-
bitionē ip̄am *Leuiticā* affirmāt esse iudicialem dūtaxat: ⁊ hodie
neutiq; obligare Christianos: nisi q̄tenus p̄ *Eccliam* denuo sit ref-
rayrata: cui⁹ opinionis etiā e is: q̄ supplementū Gabrielis edidit.
Quendelin⁹ Stābachus i supplemento Gabrielis sectator: Sco-
ti dist. 41. 4. quest. 1. dissoluēs quādā obiectiōnē: q̄ fieri potest in
discutiēda materia ita subdit: qđ aut̄ de iure diuino esse dicit: qđ
in scriptura habet: est improprie dictū: vt videt̄: habet̄ quidē in
lege diuina nō morali sed iudiciali: ideo hodie nō ligat nisi p̄ no-

uā institutionē Eccle: q̄ potest dici de iure diuino alludēter vel
 exēplate. Quia 7 Eccle cōstitutio exēplata est i lege Mofaica: 7
 alludit eidē: hodie vero iudicialia: vt talia nō ligāt nisi per no-
 uā institutionē: 7 quia nō habet in lege Euāgelica aliqua noua
 phibitio a Chro facta/respiciēs obligatorie affinitatis gradus:
 nec cōfirmatio explicita phibitiue cōstitutiois Mofaice a Chro
 in lege noua Euāgelica: ideo nō videt: quomodo sit obligatoria
 7 proprie de lege diuina: p cōsequēs nec a pape potestate quo-
 ad dispēsatiōis beneficiū sublata. Sed ne futilē quis hanc opi-
 nionē arbitretur: ostēdem⁹ eā cōplurib⁹ autorū testimonijs esse
 roboratā: nam is: quē Theologie florē eruditissimi vocāt Tho-
 mas (in q̄) ille Aquinas eas phibitiōes inter iudicialia deputat:
 quē admodū 7 nos ante memorauimus: 7 Cardinalis Caietanus
 eiusdē Tho. vigilātissim⁹ excussor ipm locū subtiliter explanat:
 hic em̄ enarrās q̄stionē dicit ad obiectionē demū. 3. loco allatam
 ex phibitione psonarū primarū p precepta diuine legis iā dictū
 est: q̄ pcepta illa quoad tot psonarū inhabilitationē sūt iudicia-
 lia: nō moralia simpliciter sed scdm quid. s. quantū ad naturalem
 reuerentiā p accidēs Mofes tāgit in reliquis psonis nō violan-
 dā ex naturali coitus turpitudine: 7 ideo hodie non ligant: nisi
 quaten⁹ ab Ecclesia sunt assūpta. Et propterea pōt p̄papa dispen-
 sare cū oibus psonis cōiunctis: nisi cū matre 7 patre: vt mrimo-
 niū cōtrahāt: 7 hoc autor ex autoritate Augustini infirmat in li-
 tera dicēs/cōiunctio fratrū 7 sororū nō natura: sed religiōe phi-
 bēte facta est dānabilis. Hec Caietan⁹ i explicatione. S. Thom.
 Thomas etiā de Argētina dis. 40. 4. cōfirmat hoc ipz ad hūc mo-
 dū. Cōclusio scda est: hoies nō baptizati extra Chriānā fidē de-
 gētes possunt cōtrahere mrimoniū intra gradū Chriānis phibi-
 tū: qz tales vel sūt Iudei innitētes legi a dño date p Mofen: vt
 sunt gētiles innitētes legi nature: si sunt Iudei: possūt cōtrahere
 tūc in. 3. 7 4. gradu: vt patet Leuitici. 18. ca. vbi solū per legē
 ipis datā phibēt in primo 7 scdo gradu cōtrahere: si gētiles so-
 lūmodo innitētes legi nature tūc mrimoniū cōtrahūt i scdo gra-
 du: qz quīs lex positua scripta hoc prohibeat: tñ lex nature hoc
 nō videt phibere: qd bene patuit in antiquis p̄p̄rib⁹: qui legē
 Mofaicā p̄cesserūt: nā Sara vxor Abrahā fuit sorore eius ex par-
 te p̄s: 7 Lia vxor Jacob fuit cōsobrina sua: quā fuerit filia La-
 bā/ q̄ fuit frater Rebecce m̄ris Jacob. Ecce Thomas iste vocat
 leges Leuiticas leges posituas dūtaxat: nā eiusmodi scdm eum

pot papa
 disp̄sa
 cū oibus
 psonis cō-
 iunctis.

De cōiugio Regis Anglie

Sunt oēs leges Moſaice: que de iure nature nō habētur: et ppter hoc exēpla duo proponit: alterū Abrahę: qui propriā sororē duxerat: quod tamen si lege diuina fuisset prohibitū: nō tamen lege nature: alterū de Jacob: q̄ duas pariter sorores duxerat coniuges: id qđ tãet si diuina lex prohibuisset: nō ita lex nature. Quare licet istas phibitiones fateatur esse diuine legis: tamē q̄ nō etiā lege nature firmātur / ideo iuxta hūc doctorē pro moralibus preceptis neutiq̄ sunt iudicande. Sequitur in eadē q̄stione: preterea si Iudei vel gētiles intra p̄dictos gradus nō habēt verū matrimoniū: tūc posito q̄ si aliqui infra p̄dictos gradus copulati ad fidē Christianā cōuerterētur: Ecclesia nō pateret eos esse coniūctos: sed cōsequens est fallum: igit̄ et antecedēs: cōsequētia patet: quia in his: qui ad fidē cōuertūtur: Ecclesia nō patitur adulterina cōiugia: sed falsitas cōsequētis manifeste habet extra de cōsanguinitate et affinitate. ca. de infidelib⁹ / vbi dicit Innocētius: matrimoniū scđm legē veterē infra gradū cōsanguinitatis contractū post baptimū nō est separandū. Et idē patet extra de diuortijs. cap. Gaudemus / et ca. De⁹ qui Ecclesiā. Hec argentinensis. Ex his itē verbis docet phibitiones ipsas Leuiticas nō iā obligatorias esse: nisi quaten⁹ p̄ Ecclesiā institute sint: atq̄ hoc ipsum: vt cernis lector: idē nōnullis decretalibus corroborat: sed et postea respōdens ad argumētū in oppositū: ita subdit: etiā cōsanguinitas in gradib⁹ p̄dictis nō impedit matrimoniū p̄ se sed solū ratione statuti Eccleie: vel legis Moſaice: nam secundū legē nature proles nō phibetur cōtrahere: nisi cū stipte: sicut dicūt aliq̄ magni doctores: qz cōtra omne dictamē recte rationis semp̄ fuit: q̄ filia esset vxor patris: vel filius esset maritus matris: et ideo filie Loth peccauerūt cōtra legē nature: quādo patri suo se supposuerūt: sed Abrahā nō peccauit: quādo sororē suā duxit: nō em̄ peccauit cōtra legē scriptā: qz nōdū erat lex scripta: q̄ hoc postea prohibuit: vt patet Leuitici. 18. nec etiā putandū est: q̄ vir tãte perfectionis cōtra legē nature peccauerit: quod tamē vtiq̄ fecisset: si accipere sororē in vxorē cōtra legē nature fuisset: sicut enī ipsemet fatetur Gene. 20. Sara vxor Abrahę fuit soror eius / filia patris sui. Hec Argentinensis. Vbi et audis lector cōsanguinitatē in gradibus p̄dictis nō impedire matrimoniū nisi ratione phibitionis Eccleie: id qđ magni doctores plane affirmant: de quibus et nos postea memorabimus: et solas nuptias filij cū matre seu patris cū filia esse prohibitas ill.

re nature: quod insuper Abrahā ducēs sororē nō peccauit / nec
 id fuisse cōtra legē nature: porro q̄ Sara vere soror Abrahe fuis-
 set ex eodē patre / licet nō ex eadē matre / non modo cōplures au-
 tores testātur: verū etiā ipsa scripture sacre verba: sic em̄ Abra-
 hā dixisse legimus: vere soror mea est / filia patris mei: et nō filia
 matris mee: super quibus verbis Hieronym⁹ dicit: Quia in he-
 breo sic habet: et magis sonat: q̄ soror Abrahe fuerit: i excusatio-
 nē eius dicimus: nec dū illo tēpore tales nuptias fuisse phibitas:
 scriptura certe nō potuit apertius loqui: quū expressisset Saram
 sororem Abrahe fuisse ex eodē patre: diuersa tamē matre: sed et
 magister Historiarū hoc idē affirmat super Genesim. Et autor
 etiā cōis glosse ibidē. Frāciscus insuper aBaronis huic sentētie
 subscribit locum ipsū Genesios enarrans. Eucherius etiā Lug-
 dunēsis Archiep̄us in libello: quē scripsit de questiōibus diffici-
 libus eandem sententiam amplectitur. Sed quid vel huius vel
 illius Thome sentētiā afferor: quū aMoses ipse nō semel in ipso ca.
 Leuitici. 18. narrat quedā ibi iudicialia fuisse tradita: cōstat quī-
 dē apud sacre Theologie non imperitos in lege nec oīa moralia
 fuisse p̄cepta: sed iudicialia quoq̄ et ceremonialia: nā de tribus
 his haud raro aMoses meminit: sic em̄ scribit Deuteronomij. 6.
 Hec sunt p̄cepta: ceremonie: atq̄ iudicia: nimirū per p̄cepta in-
 telligēs ipsa moralia nō utiq̄ generaliter vocē illā accipiēs: sed
 ita solū vt morale distinguitur cōtra ceremoniale et iudiciale: nā
 per ceremonias haud dubie ceremonialia: et per iudicia iudicia-
 lia aMoses voluit intelligi. Quum igitur in ipso ca. Leuitici. 18.
 palā affirmet ibi iudicia quedā esse tradita: necessū est iudicialia
 nōnulla esse in ipso ca. recensita: dicit em̄ in persona dei: facietis
 iudicia mea. Et rursus custodite leges meas atq̄ iudicia: et in
 eodē: itē custodite legitima mea atq̄ iudicia: quā obrē et mani-
 festū est aMosen in hoc ca. quedā iudicialia tradidisse: atq̄ certū
 est in toto illo ca. nō alias phibitiones magis iudiciales dici pos-
 se: q̄ eas: que de vxore fr̄is et sorore vxoris late sunt. Quocirca
 pro iudicialibus et hec potissimū habēde sunt. Paulus Burgēsis
 Episcopus vir in lege aMosaica longe doctissimus dicit: non oīa
 p̄cepta legis aMosaice indispensabilia esse: neq̄ perpetuo dura-
 tura: sed tantum ea: que sunt de lege nature: que et vocat mora-
 lia: p̄cepta ac proinde duplicem normā in scrutinio scripturarū
 tradit: quo dignosci potest: quod nā p̄ceptum legis aMosaice
 morale fuerit: et q̄ non. Norma prior est. Quicquid p̄ceptorū

De cōiugio Regis Anglie

recte deducitur ex primis principijs iuris naturalis ad morale preceptū est/et ad ius naturale pertinēs: verū nō sufficit: vt multis & prolixis cōsequutionibus ita deducatur: nā sic oīa p̄cepta siue Iudicialia siue Ceremonialia erunt amoralia: q̄ amoses in his precipiēdis ratiōe quadā naturali vsus est: neq̄ quicq̄ a dicamine rationis alienū instituit: sed quod moribus vtētū bonis inferuebat. Verū nō oīa talia sunt precepta moralia: si morale accipiatur: vt distinguitur cōtra cerimoniale et iudiciale. Norma igitur vna est iuxta Burgēsem: qua dinoscitur preceptū aliquod esse hoc modo morale: si quid ex primis ipsis principijs iuris naturalis breuissime deducatur. Altera norma est: qua potest conosci p̄ceptū nō esse de lege nature: neq̄ proinde morale: nēpe si ante legis dationē indifferēs erat: an sic vel aliter fieri debuisset. Nam quod potuit indifferēter bene & male fieri: id non fuit morale/neq̄ de lege nature. Et affert exēplū de duabus sororib⁹ coniūctis vni viro matrimonialiter: quēadmodū legitur habuisse. Gene. 29. quod postea prohibitū fuit in lege amosaica: vt habetur in Leuitico: et de eiusmodi mādatiis dicit manifestum esse talia nō esse de iure nature. Neutro igitur horū modorū colligi potest omnes prohibitiōes Leuiticas esse morales: p̄sertim eas: que ad affinitatē spectāt. Neq̄ em̄ ex principijs primis iuris naturalis recte deducūt: s; & ea/q̄ per eas vetita sunt: erāt indifferētia ante legis dationē. Nam electissimi quidē viri (priusq̄ legē tulisset amoses) intra gradus: qui videntur ab eodem amose prohibiti: vxores duxerāt: sicut Abraham & Jacob/ & alij nōnulli. Nā Abraham sororē suā habuit vxorē. Et Jacob itē sorores duas habuit in cōiuges. Quare palā est nec oēs has prohibitiōes morales esse: neq̄ perpetuas: sed tantū illas: que si nō prohibite fuissent: bene licuissent omnibus. Nam eius conditionis sunt: q̄ ante legis dationē erāt indifferētes: & potuerūt sic & aliter fieri. Quā ob rē & mobilia sunt: & nō eundē tenorē pp̄tuo seruātia. Cōfirmat illius sententiā hugo de sancto victore: nā is affirmat duplicia fuisse veteris legis p̄cepta. Alia mobilia/alia immobilia. amobilia vocātur ea: que ex dispensatione ad tēpus sunt ordinata: immobilia vero sunt: q̄ ex natura veniūt: & vel ita mala sunt: vt nullo tēpe sine culpa fieri possint: vel ita bona: vt nullo tēpe sine culpa possint dimitti. Quare scdm̄ hui⁹ sententiā: q̄ sūt de lege nature: ea sūt immobilia: hoc est vel semp̄ bona: vel semp̄ mala: nūq̄ indifferētia: ita vt possēt aliquā bene fieri: aliquā minime. Diu⁹ Augustinus vtrūq̄ corroborat: hoc est tā paulū: q̄ hugonē. Nā in

Ope: qđ edidit cōtra duas epistolas Pelagiani ad Bonifaciū li-
 bro. 3. ca. 4. sic ait. Cetera vero: q̄ ad pietatē bonosq; mores p̄tinē
 tia nō ad aliquā significationē vlla interpretatione referēda: sed
 prorsus vt sūt dicta: faciēda sunt: p̄fecto illā dei legē/nō solū il-
 li tūc populo: verū etiā nūc nobis ad instituendā vitam recte ne-
 cessariā nemo dubitauit. hec August. Talia igit̄ q̄ protin⁹ / vt di-
 cta sunt noscūtur esse faciēda: nō Iudeos modo: verū etiā Chris-
 tianos oēs ligāt: q; p̄petua sunt ⁊ immobilia: nec potuerūt vnq;̄
 bene fieri: quū igit̄ Abrahā ⁊ Jacob / ⁊ alij cōplures cōtra phibi-
 tiones Leuiticas: vt multi cēsent: vxores duxerint: palā est illas
 phibitiones nō esse perpetuas: neq; morales: hoc est iure nature
 stabiles ⁊ immobiles. Thomas quoq; Aquinas ex autoritate Au-
 gustini dicit: q; cōiūctio fratrū ⁊ sororū nō natura: sed religione
 phibēte: facta est dānabilis. Et in hoc p̄pmodū oēs disputato-
 res scholastici cōueniūt: q; ab initio tantū iure nature prohibita
 fuissent cōiugia p̄ris cū filia / ⁊ m̄ris cū filio. Nā horū (vt inquiūt)
 cōcubitus natura vetat / tāq; re ip̄a prorsus abhominandū. Cete-
 ri vero gradus nō ex re ip̄a mali sunt / sed tāq; extrinseca quadā
 cōsideratiōe phibiti. Quēadmodū ⁊ adules haud raro qdā vo-
 cat execrāda pariter ⁊ abhominabilia: q; de se ip̄is nequaq; talia
 sunt: sed tm̄ q; prohibita. Sed audi lector: q; luculēter hoc ip̄m
 testet̄ Hugo Victorinus. Nā is discrimē statuēs inter eas nup-
 tias: q; iure nature: ⁊ q; iure positiuo vetabant: dicit: prima insti-
 tutio duas tantū p̄sonas: id est patrē ⁊ matrē a cōtractu m̄rimo-
 nū excepit. Ubi hoies / vt adherere possit vxori sue: p̄res ⁊ m̄res
 relictuz esse asseruit dicēs: ⁊ adheret vxori sue. Manifestū est
 aut̄ / q; nō requirūt ad hoc q; relinquūt p̄pter hoc: has ergo duas
 p̄sonas solas prima institutio excepit. In ceteris oib⁹ nullā vllt
 ad sacramētū cōiugij federādū phibuit. Venit postea scōa insti-
 tutio: q; per legē facta est: ⁊ excepit p̄sonas quasdā alias siue ad
 decorē nature / siue ad pudicitie augmētū. Et tūc cepit esse ex p̄-
 hibitiōe illicitū / qđ fuerat ex natura cōcessū. hactenus Hugo se-
 quit⁹ plane Hieronymū ⁊ August. Didicit hoc ip̄m Hugo nimi-
 rū ex p̄orib⁹ p̄ribus / neq; em̄ ignorauit: quē i modū Hieronym⁹
 ⁊ August. excusarūt Abrahā ⁊ Jacob / duxit quidē Abrahā sororē
 suā in vxorē / quēadmodū Gene. 20. traditū est. Nā cū Abime-
 lech illū redarguisset / q; simulatiōe quadā p̄texuisset / Sarā fuisse
 sibi sororē / is r̄dit / vere soror mea ē / filia p̄ris mei / ⁊ nō filia m̄ris
 mee / ⁊ duxi eā in vxorē. Nihil certe potuit aptius dici / ac p̄inde

De cōiugio Regis Anglie

Diuus Hieronymus expēdēs ipsa v̄ba Gene. ait. Quod in Hebreo habet: vere soror mea est: filia patris mei: et nō filia matris mee. Et magis sonat: quod soror Abrahe fuerit: in excusationē ei⁹ dicim⁹: nec dū illo tēpore tales nuptias lege phibitas. Quod si quod hoc velit intelligi de lege Mosaica duntaxat: nō itē de lege nature: nihil ita pderit excusatio p Hieronymū allata: quāquidē et lex nature nō minus ligat cōscientiā cuiusq;: quā ipsa lex Mosaica. Quare si penitus omni culpa vacasset Abrahā: oportet: vt nulla prorsus lege neq; Mosaica/ neq; nature fuisset ab hmōi nuptiis phibit⁹. Simili quoq; modo beat⁹ August. excusat Jacob: quod sorores duas pariter vxores habuisset dicēs: quod Jacob nō fecit cōtra naturā: quod nō lasciuiedī sed gignēdi causa illis mulierib⁹ vtebat. Nec cōtra morē: quod illis tēporib⁹ fiebat illud in alijs terris: nec cōtra preceptū: quod nulla lege phibebat. Huc accedit: quod idē August. 61. q̄st. sup Leuiticū sic ait. De his psonis loqui videt: quod possēt nō habētes viros in m̄rimoniū cōuenire: nisi lege phiberent: sicut fertur esse cōsuetudo personarū: hic aduertendū est: quod dicit: nisi lege phiberent. Ergo tantū ideo nō licet: quod sint Mosaica lege phibite. Quā ob rē et ante legē bene licuisset. Adde quod quādam ex illis phibitionib⁹ ante legē scriptā erāt indifferētes a deo: vt sic vel aliter fieri potuerint/ p̄sertim cū ea phibitione: qua simul due sorores ab eodē accipi phibētur. Alio qui Jacob: vt de ceteris taceam⁹: haud quāquam Lyā et Rachel simul accepisset. Quare tā etsi lex sacra cognatiōis turpitudinē vetet reuelare: nō tū oīs cognatiōis grad⁹ ibi phibit⁹ ex se ipso putari debet illegittim⁹: sed tū ideo: quod ibi sit phibit⁹. Hec rursus ex Thoma cōfirmant: nā is. 2. 2. q̄st. 154. art. 9. cum hūc in modū obiecerit: accedere ad cōsanguineas vel affines: nō est secūdū se deformē: alias nullo tēpore licuisset: respōdet: quod in cōmixtione personarū coniūctarū aliquid est: quod est secūdū se indecēs/ et repugnans naturali rationi: sicut quod cōmixtio fiat inter parētes et filios: quorum est per se et immediata cognatio: nam filij naturaliter honorē debent parentibus. Alie vero persone: que non coniunguntur in cognatione videlicet secūdū se ipsas: sed per ordinē ad parentes: nō habent ita ex se ipsis indecentiā: sed variatur circa hoc decentia vel indecentia scōm consuetudinē: et legem vel diuinam vel humanam: ex quibus verbis dilucidum est: quod inter personas illas inter quas ante legem scriptā fuerat prohibitio: nullo tempore coniugia licuissent: quoniam erat inter eas per se et immediate cognatio: et

tales coniūgi semper erat secūduz se indecēs et repugnās natu-
 rali rationi: verū in ceteris nō ita: sed pro varietate cōsuetudi-
 nū et legū nō licēt: iuxta quod lege vel cōsuetudine prohibētur.
 Propter hec Alexander in summa questione. 3 5. mēbro. 6. sic ait.
 Ponūtur autez limites lege naturali: lege diuina: sanctiōe Ec-
 clesiastica. Lege naturali positi sunt limites: vt excluderētur pa-
 ter et mater. Gene. 2. propter hoc relinquet homo patrem et ma-
 trem. et cetera: lege diuina post modū Leuitici. 18. vt excluderē-
 tur nō solū pater et mater: sed frater et soror: et cetera vsqz ad. 11.
 personas: sanctiōe ecclesiastica sunt excluse alie persone ratiōe
 cōsanguinitatis vsqz ad. 4. gradū. Ad stipulatur et his Bonauētura
 sup. 4. sentē. dist. 40. q̄stione. 2. ita inquit. vinculū cōsanguini-
 tatis impedit matrimoniū in aliquo sui gradu ppter dictamē le-
 gis nature: in aliquo vero propter prohibitionē legis diuine: in
 aliquo propter statutū ecclesie: vinculū cōsanguinitatis: qd est
 stipitis ad prolē: impedit ppter dictamē nature: vnde naturale
 est apud omnes: qd filius nō cōiūgatur patri. Et si queratur ratio
 huius quare hoc est: dicendū esse propter reuerentiā et honorē:
 qui debet exhiberi patri et matri: et ideo nō debēt cōmisceri: vel
 propter generis successionē: que debet procedere: nō retrocede-
 re: vnde nō debet proles genita cōiūgi suo principio: vt gignat:
 Et hinc est naturā dictare: qd alio affectu tractandi sunt parentes.
 alio affectu tractari debēt cōiuges: ideo propter dictamē nature
 impeditur matrimoniū per cōsanguinitatis primū vinculū: que est
 prolis genite ad suū principiū: propter prohibitionē legis diuine
 impeditur matrimoniū per cōsanguinitatem vsqz ad secundum
 gradū: sicut patet per Leuitici. 18. ca. vbi fit prohibitio vsqz ad se-
 cundū gradū. Et si queratur ratio huius: dicēdum hoc esse pro-
 pter honestatem. Qui em̄ mulierē cognoscit: reuelat eius turpi-
 tudinem: et discooperit ignominiam: et hoc inhonestū est facere
 propinque. Maxime cū honestas dictat: sororem non esse tractan-
 dam vt vxorē. Et hinc est: qd in precepto suo dñs dicit: nō disco-
 operies turpitudinē eius. Alterius propter statutū Ecclesie impe-
 ditur matrimoniū a secūdo gradu et deinceps. hec Bonauētura.
 Cōsonat et eisdē Ricardus sup. 4. sentē. dist. 40. ar. 1. questiōe. 2. sic
 inqt. Aliqua cōsanguinitas impedit matrimoniū ex dictamine iu-
 ris nature: aliqua ex dictamine legis diuine: aliqua per statutū ec-
 clesie. ppter dictamē legis nature impeditur matrimoniū filie cū
 patre vel filij cū matre: vnde et in lege nature dictū est: vt habet.

De cōiugio Regis Anglie

Gene. 2. relinquet homo patrē z matrē: et adherabit vxori sue. Jus em̄ naturale dicitur maiorē reuerētiā deberi parētibus q̄ cōiugibus. Et dicitur nō sic debere tractari turpiter parētes: sicut si cōtractant cōiuges. Magis tamē est contra ius nature matrimoniū filij cū matre: q̄ filie cū patre: quia vxor debet esse viro subiecta. Cōtra autē ius naturale est: vt filius teneat m̄rem subiectā: vnde z quedā animalia bruta abhorrēt coire cū matre sua: quādiu cognoscūt eam esse matrē: quod patet per illud: qd̄ narrat Philosophus. s. de animalibus de camelo: qui cū saltasset super matrē suā coopertā: post q̄ cognouit eā esse matrē suā: interfecit ingeniatore. Narrat etiā de equo: q̄ cū saltasset sup matrē suā: z cognouit eam: quū discoopereretur: fugit z precipitavit se de loco eminēte: z mortuus est. Ex dictamine legis diuine prohibent matrimonialiter copulari consanguinei in primo gradu z secūdo ex vna parte tātū: vt patet Leuitici. 18. cuius ratio est: ne si possent matrimonialiter copulari: daretur incendiū luxurie // eo q̄ tales p̄sone frequēter solent in eadē domo habitare: per statutū Eccleie prohibētur matrimonialiter copulari cōsanguinei etiam in. 3. z. 4. gradu: q̄ vsq̄ in eū gradū cōsuevit inter hoies satis durare amicitia propter cōsanguinitatis vinculū nature. Sed post illū gradū cōcedit eas posse copulari ad amicitiam quasi fugiētē reuocandā: vt sic charitas inter hoies dilatetur eo q̄ cōiunx ad cōsanguineos sui cōiugis multū afficiatur. Ex his oibus abūde patet: q̄ ante legē Mosaicā nulla prohibitio prorsus emanauit d̄ cōiugio nisi p̄ris cū filia aut matris cū filio: quē admodū auctores ante memorati docuerūt. Quod si Moses deo iubēte quosdam gradus adiecit his ex lege diuina positius dūtaxat nō sūt p̄petua: cōstat illoz sentētis adiectos fuisse. Hoꝝ sūiaz z diuus Thomas ap̄ pbat: nā. 1. 2. post q̄ vniuersā legē veterē in moralia ceremonialia iudicialiaq̄ diuiserit: atq̄ de moralibus z ceremonialibus copiose differuerit: veniēs tandē ad iudicialia quest. 105. ar. 4. querit an lex vet̄ iudicialia p̄cepta cōueniēter tradiderit circa res domesticas? Ubi inter cetera argumēta. 7. loco sic ratiocinat. Dñs in vxoribus ducendis quosdam consanguinitatis et affinitatis gradus p̄cipit esse vitādos. Et patet Leuitici. 18. Inconuenienter igitur mandatur Deuteronomij. 25. q̄ si aliquis esset mortuus absq̄ liberis vxorē ipsius frater eius accipiat. Ex titulo igitur questionis pariter et argumēto palam est ex mente doctoris huius esse: q̄ leges de fratrum vxoribus ducendis: aut

nō ducendis mere iudiciales sunt et a moralibus separate. Sed
 et in corpore q̄stionis vbi docuerit ad domesticam cōmunionem
 tres combinationes pertinere: hoc est dñi ad seruū: viri ad vxo-
 rem: patris ad filiū: ostenderitq̄ de singulis diuinā legē precep-
 ta iudicialia: quibus inuicē ordinarētur: tradidisse: post de vxo-
 ribus ita loquitur: circa vxores vero statuitur in lege quantū ad
 vxores ducendas: vt scilicet ducāt vxores sue tribus: sicut ha-
 betur Numeri vltimo. Et hoc ideo ne sortes tribuū confundan-
 tur. Et q̄ aliquis vxorem ducat fratris defuncti sine liberis: vt
 habetur Deuteronomij. 25. et hoc ideo: q̄ ille: qui nō potuit ha-
 bere successores secundū carnis originē saltē habeat per quādā
 adoptionē: et sic non totaliter memoria defuncti tolleretur. Pro-
 hibuit etiam quasdā personas: ne in cōiugiū ducerētur scilicet
 alienigenas ppter periculū seductionis: et propinquas propter
 reuerētiā: que eis debet. hec diuus Thomas in eadē questioe.
 Ex quibus dilucidū est hec iudicialia fuisse nō moralia. Sed hac-
 tenus ex Thoma. Jā obiectio tollitur. Nec obstat: qd̄ in fine ca-
 pituli in quo phibitiōes ille mēorant: subdiderit Moyses. Dis aīa
 q̄ fecerit de abhominatiōibus his quippiā: peribit de medio po-
 puli sui: neq̄ em̄ tanta vis in his v̄bis faciēda est: quantā videri
 volūt aduersarij. Mā pro leuissimis quibusdā offēsis talis cōmi-
 natio in lege passim fit. Exod. 12. Quicūq̄ cōmederit fermētātū:
 peribit aīa illa d̄ Israēl. Leuitici. 19. de hostia pacificoꝝ loquēs.
 Si quis post biduū cōmederit: pphanus erit ⁊ impietatis reus.
 Et Paulo post. peribit aīa sua de medio populi. Leuitici. 17. pro
 cōmestione sanguinis. Si cōmederit sanguinē: obfirmabo faciē
 meam contra animam illius: ⁊ disperdam eam de populo suo.
 Sed et Paulus Burgēsis affirmat: q̄ sint. 36. casus in lege abho-
 sita: in quibus reperitur hec clausula: peribit: vel interibit de
 populo suo: neq̄ tamen in illis omnibus exactam fuisse penā sen-
 tentie capitalis. Adde: q̄ multa dicuntur apud Moysen abhomi-
 nabilia et execranda: que tamē apud Christianos habētur in pre-
 cio: vt de cōgris ⁊ murenis lucidissimū est. Pzeter hec ipse Pe-
 trus de palude fatetur: q̄ non omnia que Leuitici. 18. traduntur
 de iure nature sint: sed fere omnia. Quod si de iure nature
 non sint: certe neq̄ de moralibus habenda sunt: neq̄ tam graui
 animaduersione digna. Ceterū hic nobis obijci potest quidam
 Augustini liber: cui titulū indicit: speculū Augustini: vbi colle-
 gisse sedicit plurima tū precepta: que fierent: tū phibita: ne fiāt:

De cōiugio Regis Anglie

que etiā nūc: id est tēpoze noui testamenti ad vitā piā exercen-
dam: moresq; pertinere testatur: inter que Leuiticas phibitio-
nes enumerat: ex qua nimirū enumeratione videri pōt Augusti-
nus omnino sensisse Leuiticas illas phibitiones hodie Christianos
obligare: et ad mores hominū pertinere: ac proinde morales
esse non iudiciales. Sed nos hic respōdemus primū: qđ tametsi
prohibitiōes ipsas hic recēsuisset Augustinus: nō explicuit ta-
men: quibus limitibus eedē essent intelligēde: sed illud distulit
ad librū suarū questionū: quē admodū in ei⁹ speculi prologo tes-
tatur his verbis. In his aut omnib⁹: que inspiciēda ponere inf-
titui quecūq; inter se videbūt esse contraria: postea propositis
questionib⁹ exponēda atq; soluenda sunt. Ex quibus verbis ma-
nifestū est hoc speculū ante scriptū fuisse: qđ Augustin⁹ questio-
nes de Leuiticis phibitionib⁹ enodasset. Quocirca necesse fue-
rit questionū ipsarū librū cōsulerē: cui titulus est opus variarū
questionū: vbi inter questiones sup Leuiticū satis dilucide tra-
dit: iuxta quē intellectū Leuitice phibitiones accipiēde sint:
nā phibitionē illā: qua vetatur: ne quisq; vxorē fratris sui acci-
piat: dicit triphariā intelligi posse: hoc est vel viuo fratre: vel ip-
so nō absq; liberis mortuo: vel de vxore deniq; a fratre repudia-
ta. Quū igitur Augustin⁹ in speculo pollicitus sit: nepe exposi-
turū se: et soluturū esse q̄stiones: q̄ super memoratis in hoc libro
emergere possent: quūq; tales questiones docuisset triphariam
intelligēdas: nec sub villo triū illorū intellectuū casum nostrum
voluisset cōprehēdi: manifestū est de nostro casu nihil diffiniuisse
Augustinū: quare nihil aduersum nos hoc speculū facit. Deinde
respōdem⁹ in illo speculo multa per Augustinū collecta fuisse:
que neutiq; habēda sunt pro moralibus: quatenus morale dis-
tinguitur contra iudiciale et ceremoniale. Neq; inficias eo: quin
pleraq; sint ad mores spectātia: que nequaq; ad hunc modū ha-
bēda sunt moralia. Nā iudicialia: ceremonialia quoq; tametsi nō
nihil habeāt moralitatis: moralia tamē haud quaq; censent: sed
vt ad rē veniamus: inter ea: q̄ per Augustinū excerpta sunt e li-
bro Exodi: sic habet. Qui percusserit hominē volēs occidere:
morte moriatur: hoc ibi recensuit Augustinus haud dubie:
neq; tamē sensit hac lege iā teneri Christianos. Recēsuit et illud
reddet animā pro anima: oculū pro oculo: dentem pro dente: ma-
nū pro manu: pedem pro pede: adustionē pro adustione: vulnus
pro vulnere: liuorē pro liuore. Et quis dicit hoc institutū ab o-

Sicut hodie vigorem suum servare: profertim cum Christus illud iam antiquat. Preter hec et illud memorat decimas tuas et primitias non tardabis offerre: quia hodie primitias frugum suarum/ ut offerat teneri seminime putat. Et sunt complures: qui se nolunt ad reddendas decimas quam aliarum rerum/ tum grossarum arborum obnoxios fateri. Adiungit predic-
 tis Augustinus. si occurreris boui inimici tui: aut asino erranti: reduc eum: si videris asinum odietis te iacere sub onere: non praesibis/ sed subleuabis eum. Et rursus ait primitias frugum terre offeres in domo domini dei tui: hec in ipso fronte speculi diuus Augustinus annotavit: ad hec tamen si quis affirmaverit singulos hodie Christianos obligari: esset profecto quod durissimum. Quod si quis ad hunc modum cetera collectanea: quae non ligant: velit hic reponere: non parvum sane cumulum efficeret. Sed et hic praeterea citavit Augustinus omnia consilia: quae Christus in Evangelis tradidit: et tamen ad hec arctare cunctos: esset admodum temerarium. Quare nec folido quovis argumento firmari potest omne illud: quod in eo Speculo traditur: hodie Christianis omnibus observandum esse/ pariter et ex his duabus responsionibus certum est: nulla posse ratione solida convinci prohibitiones illas Leviticis vere morales esse: ex eo quod inter speculi illius collectanea reponantur. Obiectio: obijciunt rursus illud quod in Leviticis questionibus Augustinus de prohibitione accessus ad menstruatam dicit/ id etiam hic esse positum: ubi talia prohibita sunt: quae etiam tempore novi testamenti remota umbrarum veterum observatione sine dubio custodienda sunt. Hoc ipsum videtur etiam per prophetam Ezechielem significasse: qui inter illa peccata: quae non figurete: sed manifeste iniquitatis sunt: etiam hoc connumerat ad mulierem menstruatam si quis accedat: et inter iustitiae merita/ si non accedat. Quae in re non natura damnatur: sed accipiende proles non innoxium prohibetur. Ex his verbis apparet Augustinum sensisse prohibitiones illas iam Christianis omnibus observandas esse: manifestamque iniquitatem patrare eum/ qui eas transgrediatur. At nos hic respondemus: Augustinum: quum hec diceret: premisisse voculam dubitandi nepe forte: sed et mox ite subiunxisse verbum videtur. Quod videtur etiam (inquit) per prophetam Ezechielem/ quare certum est Augustinum hoc loco nihil diffiniuisse: sed disputasse duxerat: neque enim moris est eis: qui sententiam dicunt: similibus uti verbis: sed his remotis prorsus affirmare: quod proponunt. Ceterum/ ut concedamus illum hoc asseruisse: nempe Leviticis illas prohibitiones absque dubio custodiendas esse: haud quaquam tamen hoc intelligi voluit iuxta genera-

De coniugio Regis Anglie

ut atē illarū prohibitionū: sed magis iuxta peculiare aliquē sen-
sum: et vt mihi videtur viuo fratre. Nam sic haud dubie phibi-
tio illa nūc hodie custodiēda est: et manifestā pre se fert iniquita-
tē: si quis fratriā duxerit viuento adhuc fratre: verūtamē aliter
sentiendū est mortuo fratre: quādoquidē vnitas carnis iā solui-
tur: soluto matrimonij nexu. Sed et si manifeste iniquitatis esset
vxoꝛē fratris mortui ducere: quomodo p̄cepisset hoc ip̄m deus
per Moysen in Deuteronomio: nihil enim deus mādauit: aut ore
Hieronymo: quod suapte natura sit inhonestū: aut turpitudinis
manifeste. Quā ob rē quā illud fieri iussisset deus: et tā numero se
plebi etiā lege publicitus tradita: qui fieri potest / vt istud mani-
feste / vel iniquitatis / vel turpitudinis habeat. Quare meo iudi-
cio hic locus iam citatus ex Augustino palam indicat: illū haud
quāquā sensisse prohibitionē dictā intelligendā fuisse: fratre mor-
tuo / sed viuo: quādoquidē ad hūc sensum omnino sit iniquitatis
et turpitudinis manifeste. Tertio dicimus: q̄ nec access⁹ ad mē-
struatā est in omni casu dānabilis: nā si maritus tēpore mēstruo-
rū vteret vxoꝛe propria: tantū vt vitaret fornicationē ille iuxta
Thomā et alios scholasticos disputatores nō cōmitteret pecca-
tum mortale. Quare sicut vs⁹ mēstruate potest in casu fieri lici-
tus: sic saltē et in casu ducere fratriā quātum vis contrariū eius
fuerit morale: potest in casu fieri licite. Et presertim vbi summ⁹
Pontifex causam approbauerit: quēadmodū et nō semel fecit in
casu nostro. De dispēsabilitate phibitionū Leuiticarū reliquū
est: vt discutiamus. Quā quinto loco docendū est: an sint he phibi-
tiōes dispēsabiles necne: hic sane respōdendū est: distinguendo
sensuū diuersitatē: quos habere possūt dicte phibitiones. Nā si
fratre viuo dixerimus eas intelligēdas / tū plane sunt indispe-
sabiles. Neq̄ em̄ summus p̄t̄ifex dispēsare posset: vt frater sibi
copulet viuētis adhuc fratris vxoꝛē: inter quos m̄rimoniū aliq̄
fuisse cōsummatū. Et sane multo pbabilius est eas phibitiones
intelligi debere fratre viuo: quēadmodū nos multis rationibus
alibi mōstrauimus: quas hic et denuo repetere nō grauabimur:
vt sic integrior et cōsummator sit hec respōsio n̄ra. Prima igit̄
ratio erit cōpluriū autorū in hac parte cōsensus: et Diuus Au-
gustin⁹ in primis vir acerrimo iudicio dicit: nō parua q̄stionem
esse: num viuo fr̄e debeat illa phibitio intelligi? Post Augusti-
nū Rodolphus Flauiacēsis interpres: et ip̄e Leuitici palā affir-
mat: eas phibitiones accipiēdas esse fratre viuo. Petrus item

accessu
mēstru-
atā

Blesensis in eptis vir eximie doctus / Bruthmar^o sup^o Math^o.
 insignis expositor / Glossa Interlinearis / Hugo Cardinalis t^o in
 Eu^ogelio Math^o q^o sup^o Leuiticū / Alex^oder Halēsis / z alij cō-
 plures: quorū cōmunē rationē hic subūtiā: quā z Alex^oder ad
 hunc modū recēset. In Leuitico (inquit) phibetur: ne quis vxorē
 fr^ois accipiat: at in Deuteronomio vicissim p̄cipit: vt fra-
 tris (qui sine liberis defunctus est) vxorē frater accipiat. Quam
 ob rē colligitur: vt sicut hic de fratre defuncto p̄cipitur: ita qd̄
 in Leuitico phibet: oportet: intelligat viuo fratre: ne videlicet
 scripture sibi inuicē cōtra dicāt. Hec igit vna z p̄cipua ratio est:
 cur Leuitica phibitio debeat intelligi viuo fratre. Sequit̄ sc̄da
 ratio non minus pūgens q̄ p̄cedēs. Secundo corroborabimus
 hoc ipsum ex eo: q̄ vbi Moyses inter ceteras phibitiones vetat:
 ne quis vxorē sue sororis accipiat: vt reuelat turpitudinē eius:
 intelligit omnino viuēte vxore. Quocirca cū par sit affinitatis
 gradus inter virū z sororē vxoris: atq̄ inter fr̄em z vxorē fr̄is:
 oportet: vt hec phibitio pariter intelligat̄ viuēte fratre: sicut
 illa fuit intellecta viuēte sorore. Tertia ratio est. Tertio sic / vbi
 Moyses ibidē vetat: ne quis coeat cū vxore proximi: q̄ nō ex-
 p̄imat hāc particulā viuēte proximo: nihilominus eandem vult
 intelligi: nā proximo vita defuncto bene licebit alteri cōiugē il-
 lius accipere: quocirca nihil obstat: quin phibitio de accipien-
 da fratria solū intelligatur viuēte fratre. Quarta ratio est: vni-
 tas carnis fratris z vxoris sue nō durat vlteri^o nisi quādiu vire-
 rit frater: nā post q̄ frater vita semel defunctus fuerit: t̄a z si de-
 nuo fuscitaretur ad vitā / solutū est matrimonij vinculū: vxorē li-
 bera reddita est: vt cui velit nubat i dño: ex Paulo. 1. Corint. 7.
 quare nihil vetat vnitas carnis inter fr̄em z vxorē suā: quo min^o
 illo mortuo / frater ei^o illā sibi cōiugio copulet. qd̄ erat p̄bandū.
 Quinta ratio est. Vetat Moyses in eodē capite: ne Iudei iuxta
 morē regionis Chanaan: quā essent ingressuri / facerēt: nec in le-
 gittimis eorū ambulārēt nimirū ideo: q̄ fuissent abhominabilia:
 sed casum nostrū de ducēda fratria mortuo fratre Iudei semper
 tanquā legitimū apud eos obseruabāt: vt mox ostēdemus: quin
 etiā ip̄e Moyses hoc ip̄z fieri mādauit: quare phibitio illa p̄ors^o
 intelligēda ē de fr̄e viuo: quū nec abhominabile deo potuit esse:
 qd̄ Moyses deo iubēte fieri mādauit. Sexta ratio est: titul^o ip̄ius
 capitis ē de illicitis coitib^o: z sane eūte phibitio est: quae ibi tra-
 dit Moyses sūt illicitae: casus vō n̄ semp fuit licit^o: vt cū alia eēt.

De cōiugio Regis Anglie

bro docuim⁹: tū postea quoq; dicturi sum⁹ / quā ob rē ⁊ de vxore
viuētis fr̄is: cū qua' plane coitus oīs illicit⁹ est / intelligi debet ea
prohibitio / quod nobis erat ostendendū. Septima ratio est. Em
ne verū omni vero cōsonat: sed hoc est verū: q̄ mortui fr̄is vxore
rē frater alius potuit / vel merito suo ducere: ergo ⁊ cōsonat hoc
cum alio vero: quod cūq; detur: atqui nō cōsonat cū alia prohibi-
tione Leuitica: nisi eā intelligam⁹ fratre viuo: quā ob rē aut il-
la non erit vera: aut sēsū aliū habeat oportet: q̄ de fratre quo-
uis indifferēter siue viuo / siue mortuo plane intelligat. Octava
ratio est: cōminatur Moyses in eodē capite: q̄ oīs anima: que fe-
cerit quippiam de prohibitionibus ante dictis: quas ⁊ abhomi-
nationes vocat: peribit de medio populi sui. Sed nemo propter
executionē casus nostri periturus est: imo laudē poti⁹ ⁊ premiū
reportaturus: adeo vt q̄ recusauerit id facere / vituperio penaq;
dignus apud Moysen iudicet: vnde cōsentaneū est: vt sicut pre-
ceptū Deuteronomij de fratre mortuo tradit: ita prohibitio Le-
uitica de viuo fratre intelligatur. Nonā ratio est: interminatur
Moyses ex Leuiticis prohibitionibus homini: q̄ duxerit vxorem
fratris: illū absq; liberis futurū: sed seruātibus precepta Deute-
ronomica: inter que precipit idē Moyses vxorē fratris absq; li-
beris mortui ducendā esse a fratre / atq; liberorū successionē pol-
licet. Quare sicut hoc p̄ceptū fr̄e mortuo intelligit: sic illa p̄hi-
bitio videt̄ intelligi fr̄e viuo. Decima ratio est: Moyses in Leui-
ticis prohibitionib⁹ feditatē vocat ⁊ rē illicitā: cōmisceri cū vxore
fr̄is / s; cōmisceri cū vxore fr̄is defūcti absq; liberis nulla feditas
est: alioq; nō precepisset Moyses illud fieri: nā vt Hieronym⁹ ait:
deus nihil precepit: nisi quod honestū est: quocirca manifeste col-
ligitur illā prohibitionē Leuiticā intelligi debere fratre viuo.
Conclusionē ex predictis clarissime deductam iam adiciamus.
Quis iā nō perspiciat ex his rationibus q̄ facile defendi queat
aduersus omnē impugnatorē prima illa interpretatio Diui Au-
gustini: q̄ videlicet prohibitio Leuitica debeat intelligi fratre vi-
uo? Et secundū hūc sensum prohibitiones ille vere morales sunt:
neq; potest summus Pontifex cū eis dispensare. Quod si mortuo
fratre relictis liberis accipiende sint: iam nō est dubiū: quin vbi
ratio legis cessauerit: Pontifex in eo casu dispensare possit: ratio-
nē autē legis huius Chrysostomus hāc fuisse tradit nimirum: vt
āplior fieret dilatio charitatis: sic em̄ homelia. 49. sup̄ Matth.
dicit Chrysostomus. Cū vero liberos defunctus reliquisset tale

matrimonium nullomodo procedebat: sed cur nam ita inquires? Nam si alteri uxorem defuncti ducere licebat: nonne multo magis fratris a sinime voluit enim latius affinitates vagari/ ut multis modis inter se homines vinciretur. Hec Chrysostomus. Ex quibus verbis dilucidum est Chrysostomum existimasse legis huius hanc fuisse rationem: ut homines inter se maiori amicitie vinculo necterent. Quum igitur in casu contingere poterit occasio dilatande charitatis multo amplior ex nuptijs fratris liberos habentis: quam si nupserit eadem externo viro. Quis dubitabit in tali casu Pontificem posse dispensare? Quam rem si facere possit Pontifex: multo facilius id prestabit: ubi frater nullos omnino reliquit liberos: quandoquidem hoc ipsum in lege Moysaica preceptum olim fuerat non contemnendum. Ceterum/ ut intelligamus quid hac in re doctores alij senserint/ iam in medium illorum sententias proferemus. Angelus in summa nostre fauet parti. Hanc utique sententiam/ et Angelus in summa sua comprobat sub dictione Papa: nam ibi querit: utrum Papa possit dispensare in omnibus preceptis moralibus legis nature vel diuine? ubi post satis prolixam disputationem ex doctrina Scoti/ Alexandri/ Henrici/ Francisci/ et aliorum multorum (ut ait) habitam ita subdit: unde si occurreret casus particularis: in quo deficeret ratio legis propter causas spirituales/ impediens observationem preceptorum legis ex applicatione ipsorum ad diuersas materias: tunc Papa posset dispensare. Richardus de media villa idem sentit. Citat Angelus ad hoc Richardum in. 4. quem affirmat dixisse: quod si Papa non posset dispensare: non videtur deus fuisse bonus pater familias: nisi dimisisset pastorem super gregem suum: qui posset consulere omnibus occurrentibus/ ut necessario expediret: nec etiam posset dici: quod Papa sit generalis commissarius dei assumptus in plenitudine potestatis: cuius contrarium determinat. 2. quest. 6. ca. qui se scit. 24. quest. 1. Quodcumque. Et addidit Angelus preterea se velle hoc intelligi tam de preceptis. 2. tabule quam de ceteris omnibus veteris et noui testamenti preceptis/ pro quo et citat Archiepiscopum Florentinum in sua summa. Unde. D. Archiepiscopus Florentinus in summa dicit se audiuisset a fide dignis: Papam Martinum quintum: habita consultatione: cum multis doctissimis viris in sacra Theologia et iure Canonico: dispensasse cum quodam: qui acceperat Germanam suam in uxorem propter multa mala et scandala: que euissent: si eam dimisisset: et que euitari non poterant: nisi sic dispensaretur. Subdit Angelus et idem ego dico de similibus ar. 2. quest. 1. ca. multa in fi. 2. d. c. qui se

papa martinus quintus dispensauit germanam suam in

De cōiugio Regis Anglie

scit cū similibus. Et sic scōm hāc distinctionē intellige: et limita.
d. ca. Literas: et similia: que vidētur dicere: q̄ cōtra legē diuinā:
et Euangelicā: aut Apostolū nō potest p̄papa dispēsare: vt in ca.
funt quedā. 25. quest. 1. Quia verū est: vbi ratio legis non cessat.
Adūcit rursus idē: et in predicta opinione concurrunt oēs Cano-
niste si bene intelligātur: qm̄ dicūt: q̄ p̄papa potest declarare: in-
terpretari: et limitare: ac distinguere ius diuinū: quod nihil aliud
est dicere: nisi videre: vbi ratio cessat: vel nō: vt sic nō dispenset:
et sic tene firmiter. hec Angelus in summa. Corroborat dictā An-
geli sententiā Petrus de p̄salude quē pro sua parte citāt aduer-
sarij: nā is libro. 3. dis. 40. quest. 2. cōclusionē. 1. sic dicit: licet iure
cōmuni eius sit interpretari: cuius est cōdere: quia tamē legisla-
tor: Ch̄rus a nobis recessit: vicariū dereliquit illū: qui habet ple-
nitudinē potestatis in terris: saltē dubia in fide et morib⁹ et omni-
bus: q̄ ad deū pertinent: declarādi: sic em̄ expedit propter enig-
mata fidei. Unde et i veteri lege ad sacerdotes erat recursus de
dubijs legis dei: quarū interpretationi q̄ nō stabat: mortis reus
fiebat. Hactenus p̄saludensis. Ego iam huic maiori subsumam
aliā minozē: nimirū hanc: in dubiū trahitur a cōpluribus: an hec
prohibitio cōiugis fraterne sit moralis: ob id potissimū: q̄ quidā
e Theologis cōtendant: eam esse moralē: tam et si minime p̄bēt.
Quidā cōtra strenue reclamāt: et asserūt: eā tantū esse iudicialē.
Quis ergo nō perspicit ex his cōsētaneū esse: vt p̄pōtifici liceat
hāc ambiguitatē tollere declarādo eā nō esse moralē: p̄sertim cū
nequeat ylla solida ratione p̄bari: q̄ sit moralis: pauciq̄ reperiā-
tur: qui dicāt eā esse moralē: cōtra dō plurimi: qui iudicialē esse
cōstanter asserāt. Quū igitur ex sentētia p̄saludensis ad p̄pōti-
ficē spectat omnia dubia declarare: cōsequitur: vt hoc dubiū ex-
plicare quoq̄ liceat: et plane debet decernere prohibitionē illam
fuisse iudicialē: qd̄ et nō semel factū est. Confirmat eandē Joānes
de Turre Cremata in summa: quā edidit de Ecclesia lib. 2. c. 107.
vbi sic dicit. Ex predictis infertur. 2. appēdit assertio: q̄ ad Ro-
manū p̄pontificē pertineat interpretari sacrā scripturā: et dubia
declarare: que. s. emergūt circa ius naturale siue diuinū. Hec au-
tē appēdit sic ex superioribus deducitur: pro quo primo notatur
nempe determinare dubia in talibus potest esse dupliciter: vno
modo scilicet inquisitiue: sicut potest quilibet ex ingenio vel ha-
bitu inquirere de dubijs alicuius scientie: et hoc modo declarare
potest pertinere ad quēcūq̄ doctum in aliqua scientia: et voca-

tur determinatio siue declaratio magistralis. Alio modo potest accipi declarare cum aliqua auctoritate sic scilicet / vt declaratio debeat pro vera teneri vel opinari : ita vt non liceat oppositum sustinere vel opinari. Et hoc modo potestas siue auctoritas declarandi predicta dubia est solum apud summum Pontificem simpliciter / similiter est distinguendum de interpretatione legis diuine aut sacre scripture : quia quedam fit per modum disputationis et inquisitionis scolastice perquirende : quis sit sanus intellectus ipsarum nihil ad verba legis / vel scripture adijciendo / vel subtrahendo : alius est interpretationis modus per modum determinationis obligatorie ad tenendum intellectum / siue sensum datum per interpretationem. Primus modus est magistrorum : quorum tamen interpretatio nemini cogit ad sic tenendum : secundus vero modus interpretationis est Romani Pontificis : cuius determinatio obligat omnes ad sic tenendum et obseruandum. Hec ille. Hic videt lector huius viri sententiam. s. Pontificem habere potestatem declarandi scripturas : et dubia : que emergunt circa ius naturale siue diuinum non inquisitiue solum : vt disputatores faciunt / sed auctoritate definiendi / quid pro vero teneri debeat : ita qd nemini liceat oppositum asserere. Deinde subiicit huius rei iustam probationem ad hunc modum : quod ratione potest ostendi / oportet ponere in Ecclesia vnum caput : ad quod pertineat determinare / et declarare : et interpretari illa : que sunt dubia circa quecumque ad fidem pertinentia siue sint speculatiua / siue agibilia : sed constat in Ecclesia non posse esse aliquod tale caput nisi solum Papam etc. Abinoz patet in superioribus : maior probat : quam oportet ponere Ecclesiam sic dispositam a deo : vt tota communitas vniuersalis Ecclesie maneat in vnitatem fidei / et in vna sententia de fide. Unde Apostolus 1. cor. 1. obsecro vos fratres per nomen domini nostri Iesu Christi : vt idipsum dicatis omnes : et non sint in vobis scismata : sitis autem perfecti in eodem sensu / et in eadem sententia : sed hoc non potest esse : nisi tota communitas Ecclesie recursum habeat ad vnum caput scilicet ad presidentem : apud quem esset auctoritas declarandi et interpretandi dubia circa ea : que sunt fidei. Pertinet ergo ad Romanum Pontificem declarare dubia / et interpretari circa ea : que fidei sunt siue iuris naturalis siue diuini. Hec ille. Et hac ratione colligit Romanum Pontificem auctoritatem habere declarandi / et interpretandi dubia circa ea : que sunt fidei siue iuris naturalis siue diuini. Quum ergo dudum in questionem venerit inter eruditos. An prohibitio dicta sit moralis nec ne?

De cōiugio Regis Anglie

Et p̄tifer facto suo partē eā approbavit: que censuit tantū esse iudicialē: igitur habenda est pro iudiciali: et p̄tifici licet in tali s̄timitatis gradu dispēsare. Ad stipulatur illis et Antoninus in tertia parte sūme: vbi postea q̄ recēsuerit opinionē p̄tri de p̄a Iude sic tandē subdit: instar sacrilegū esse disputare de potestate p̄ncipis: et precipue p̄ape: neminū esse p̄missum de sedis Apo- stolice iudicio iudicare: ac illius sententiam retractare videlicet propter Romane Ecclesie primatū Christi munere beato p̄etro collatū: dicit tamē licere vni p̄tifici: vt de altero quouis iudi- cet: quēadmodū Gregorius nonus: quū ante fuisset p̄hibitū ma- trimoniū vsq̄ ad septimū gradū cōsanguinitatis et affinitatis: ip- se reuocauit vsq̄ ad quartum. Suadet demū in fine cōsulendum esse nemini: vt dispēsationē petat a p̄tifice cōtrahendi cū tali: cuius matrē vel germanā ante carnaliter cognouerit: sed si post contractū et multo magis cōsummatū matrimonium obtinuit dis- pēsationē remanēdi cū illa: dimittendū esse negotiū iudicio dei: nec esse condēnandū. hec ille. Patet igitur Antonini sentētia: q̄ habita dispēsatione s̄p̄ eiusmodi nuptijs matrimonij copula se- mel inita nullo pacto dirimenda sit. Ex his autoribus dilucidum est: vbi p̄tifer in eiusmodi casu dispēsauerit standū esse p̄tifi- cis dispēsationi. Nam in dubijs omnibus ille sol⁹ ambiguitatē cō- oēs tollere p̄t: et eius decreto parēdū est nihilominus: quētū le- gis abosaiice tēpore Sacerdoti summo fuerat obtēperandū: id quod fieri sub pena mortis interminatū erat: siue igit̄ natura fue- rit ambiguitas: an p̄hibitio Leuitica moralis: an iudicialis fue- rit: seu venerit in cōtrouersia: an p̄tifer dispēsare posset: an se- cus: vt frater defuncti fratris absq̄ liberis vxorē ducat? Ille sol⁹ nodum hui⁹ ambiguitatis dissoluere potest. Quod si p̄ hac vel illa parte sententiā tulerit: nemo citra summū discrimē decretū eius poterit contēnere. Quū igit̄ apertissimū sit talē his diebus controuersia exortā esse: multis asserētibus id licere p̄tifici: multisq̄ reclamātibus id nō licere: p̄tiferq̄ litē hāc suo facto dis- remerit: atq̄ istud nō semel: neq̄ solus vnus p̄tifer: iā illi vide- rint: num sanis conscientijs matrimoniū: quod sub huiusmodi ca- sus dispēsatione cōsummatū atē fuerit: dirimi queat vllō pacto? Quod si dixerint se manifestis argumentis: que labefactati ne- queant: posse cōmonstrare prohibitiones illas vere morales: ac proinde proflus indispenabiles esse: paucis respondeo nūq̄ illos id facturos: nisi pro viuo fratre velint eas intelligi: sic em̄ si pro-

hibitiones dictas accipi velint: non est dubium (vt diximus) quin
 sint morales: verū ita nostro instituto nihil efficiunt: quod si mor-
 tuo fratre velint eas intelligi: licet ita non nihil moralitatis ha-
 bere videantur: quemadmodum & ceremonialia iudicialiaq; cō-
 mnia moralitatis aliquid habent: non est tamen id satis: vt sint ve-
 re morales. Nam iuxta huius vocabuli conceptionem ab auctori-
 bus traditam, morale dicitur: non quicquid ad mores pertinet:
 sed quod contra iudicialia ceremonialiaq; distinguitur. Ceterum
 vter horū intellectuū verior sit: hoc est / an viuo fratre / an mor-
 tuo absq; liberis intelligi debeant ille prohibitiones / nullis ar-
 gumentationibus diffiniri potest: sed solius Pontificis interpre-
 tatione: sunt enim in vtramq; partem argumēta plurima: sed lō-
 ge preponderant ea: que moliuntur nempe / vt prohibitiones ille
 debeant intelligi fratre viuo. Quam ob rem & Pontifex eā par-
 tem facile comprobare poterit / vt cumq; fuerit: nulla tam efficax
 ratio produci valet: que conuincat non posse Pontificem queli-
 bet huius controuersie scrupulum penitus auferre. Est enim
 igitur ea: que statim a principio polliciti fuimus: & primum: q̄ du-
 cere fratriā: cui nulli fuissent relicti liberi: vere preceptū esset in
 Deuteronomio. Deinde q̄ preceptum illud accipiendum sit / vel
 de vterino fratre / vel de proximo ipsius cōsanguineo. Tertium
 q̄ Leuitice prohibitiones non sint vniuersaliter intelligēde: sed
 ad sensum aliquem contrahende peculiarem. Quartum q̄ in sen-
 su aliquo sunt mere iudiciales: non morales. Quintum q̄ in ali-
 quo sensu sint dispensabiles / in aliquo minime. Pro quibus com-
 monstrandis tam etsi quibusdam forte visi fuerimus haud quāq;
 ita rem firmasse: vt eneruari nequeat: satis tamen ad institutum
 nostrum faciet: q̄ aduersariū nihil producere queant: quod a no-
 bis non facile dissoluatur. Nam donec hoc fecerint: quod et scio
 nunq̄ facturi sunt: semper apud Pontificem auctoritas manebit
 in casu nostro dispensandi. Quam quidem auctoritatem quum
 nullis rationibus infringere queant: nunq̄ dirimi poterit dictū
 matrimonium inter Regē Illustrissimum / & inclitam Reginam
 adhibita dispensatione contractū legitime ratum / & consumma-
 tum: nisi quod Dominus Iesus seruator noster opt. max. auer-
 tat: iudicium conscientia corrumpatur. Aut doctorū Theologo-
 rum deliberationes a vero tramite deuiant: quorum bona pars
 Parisiorū Lutetie (vt audio) munerib; fuit obcecata & corrupta.

Ad Reuerendissimos

in Christo Patres/ & Dominos. D. Cardina-
les: & de latere Legatos.

N negotio Regis Serenissimi pariter & in-
clyte Regine cōsortis eius tā et si plurima du-
dū scripsim⁹ viri perillustres: q̄t vestris obtuli-
m⁹ manibus: cogimur tū iā denuo nō nihil auc-
tarū superaddere: quo vestre cōscientie infor-
mentur plenius: & mea quoq̄ funditus exone-
retur. Vidimus enim in hoc vestro iudiciario
processu cōplures viros nobiles: aliosq̄ nōnul-
los: tum ex aula/ tū ex oppido iuramentis suis adstrictos sup di-
cenda veritate: ceterū id tantū fuit in his: que factum huius ma-
rimonij cōcernunt: de quo minima disputatio pretēditur: nam
de spōsalibus: de nuptijs: deq̄ cōsensu mutuo in matrimoniū hoc
fane paucissimi dubitant. Sed de iure/ de quo maior preteritur
ambiguitas: diuino iure an Ecclesiastico dūtaxat aliquid impe-
dimenti fuisset: quo minus inter personas illas eximias coalesce-
re potuisset matrimoniū: neminem hactenus exacte ac perfecte
examinasse perspeximus: & iam hic dies per vestras āplitudines
dictus assignatusq̄ est ad cōcludēdū oīa ita/ vt postea nihil pre-
ter sniam expectari debeat a nobis. Quā ob rē haud satis mira-
ri possum⁹: quādoquidē hoc loco vos amplissimi patres investi-
gāde vītatis gratia sedetis: & de veritate negotij q̄tum ad ius
diuinū & Ecclesiasticū spectat: nulla quod nobis cōpertū sit hac-
tenus facta sit examinatio: neminē em̄ ex Theologis aut ex Ju-
risperitis hactenus audiuimus: hic apud tribunalia vestra super
impedimento: qd̄ diuino vel Ecclesiastico iure preteritur: aper-
te determinasse: nos vero (quēadmodū veritatis p̄fessores de-
cuit) vestris dignationibus obtulim⁹: qd̄ & Jurisperiti nōnulli si-
militer fecerunt: ceterū quid aut nobis/ aut illis respōsum: sit in-
certum est vtriusq̄ nostrū: neq̄ em̄ respōsiones vlle (si q̄ facte sunt)
nobis aut verbis aut scriptis referunt: vt easdē vel cōprobādi/
vel refutādi spatiū & deliberatio p̄ v̄ras deī sublimitates: idip̄s
certe nullo pacto conijcere possum⁹: qua ratiōe fiat. Ceterū neq̄
veritatē huius negotij certo cōprehēdetis: nisi p̄ eruditissimos
& Theologos & Juris vtriusq̄ peritos/ aut scriptis/ aut saltē ore:

ten^o exactissimā eiusdē negotij vtilationē factā p̄ceperitis / id
 qđ omnino necesse est fieri (vestra venia dicat) priusq̄ a vobis fe-
 rat sentētia equissima: neq̄ em̄ dū certitudo veritatis ex officio
 cōmissio q̄ritur: minor impēdēda est p̄ iudicē sollicitudo: q̄ quā
 ad instantiā partis p̄cedit. Nā hic satis fuerit / si scōm ea q̄ sūt al-
 legata p̄bataq̄ snia ferat: illic aut nō ita: quādoquidē ipse si suo
 fungat munere: teneat exq̄rere / vbi potissimū se sperat v̄itatis in-
 uenire certitudinē. In hac v̄tias disq̄sitione cōgregādi foret eru-
 ditissimi pariter et integerrimi viri nō solū in Theologia / verum
 etiā i iure peritissimi iuxta atq̄ celeberrimi / q̄ post mutuā collo-
 quationē habitā sacramētis suis adigerent palā detegere: q̄ sit
 hui^o negotij veritas: put cuiq̄ visū fuerit in sua cōsciētia coram
 deo: nulla p̄fecto via breuior / nulla certior / nulla deniq̄ tutior ex-
 cogitari pōt: qua vos āplissimi Patres i certā veritatis notitiā
 p̄ducamini: sic vt saluis et securis cōsciētis sniam in hoc negotio
 rectā et iustā p̄nūtiare valeatis. Idē citra morā t̄pis ingētē et ci-
 tra qđuis iudicij scriptū: nā disputādi via lōge p̄lixior est: neq̄
 finē vnq̄ habitura: nisi pars v̄traq̄ multū auida fuerit veritatis.
 Sepi^o em̄ inter disputādū iurgia cōuitiaq̄ nascūt: multaq̄ super-
 vacanea: q̄ nihil ad rē attinēt: interseri solēt. Plerūq̄ ie: q̄ respō-
 det: nō attingit rei p̄posite scopū: sed vires argumētōrū subter-
 fugiēs ad aliena diuertit nōnūq̄ et is: q̄ opponit: vagat ab istitu-
 to aliūde cōquirēs: vnde respōdentē illaqueare possit: nec ipsos
 locos excutiēs / vnde certitudo v̄itatis eruat. Quo fit / vt iuxta
 p̄uerbiū: nimīū altercādo v̄itas amittat: vitari tū hec vitia pos-
 sēt / si tā opponētes q̄ respōdētes adigerēt singuli sacramēto suo
 nihil i mediū spōte sciētēq̄ platurus: qđ nō sperēt ad explicā-
 dū hui^o negotij v̄itatē posse cōducere. Nā vt Diu^o Paul^o ad He-
 breos testat: oīs cōtrouersie finis ē iuramētū: quā ob rē nisi iu-
 reiurādo partes abe / tā q̄ oppositure sūt / q̄ q̄ respōsure distric-
 tius obligēt ad soli^o v̄itatis dilucidationē: nūq̄ erit disputādi fi-
 nis siue scriptis res agat / siue voce tm̄. Expediētissimū igr̄ erit atq̄
 tutissimū p̄ cōsciētis v̄ris obseruādissimi p̄ses: vt vel hi: q̄ pene-
 tralia negotij hui^o dudū p̄scrutati fuerāt: vel alij: q̄ nouas disputa-
 tatiōes lecturi sūt: aut viua voce factas audituri sacramētis q̄q̄
 suis adigāt sup̄ dicēda veritate: minime hec dicim^o: vt v̄ras exi-
 mias Dignatiōes doceam^o: qđ acturi sitis (absit a nobis temeritas
 tāta) s; ob id potissimū v̄ris prudētis hec suggerim^o / ne / quū ni-
 hil horū fieri cernam^o: nobis vitio vertat: si p̄ n̄ras icuriā id silue-

De coniugio Regis Anglie

rimus: quod veritati quouis pacto reperiri unde queat optulari: cōpertissimū enim habemus vestras amplitudines Illustrissimi patres haud aliter certitudinē veritatis in hoc negotio cōsequi posse: quā his modis: quos partim ante memorauimus: partim iam dicturi sumus: hoc est vel ex consensu maioris integriorisq; partis auctorum: qui suis cōmentarijs hoc negotiū tangunt / vel ex collatione mutua plurimorū doctorū in vtraq; facultate: nempe Legum & Theologie peritissimorū: & iurarūt omnes se non alio animo quicquid impugnatos aut defensores: quā quatenus ad veritatem inueniendam cōducat / vel ex scriptis eorundē vltro citroq; habitis responsis / ac argumentis / & replicis vtriusq; partis / vel vt cūcti doctores / q; penetrabilia negotij huius atē peruestigarūt: iure iurādo cōpellantur: quid in hoc negotio senserint singuli iuxta suas conscientias palam aperire. Quā ob rem & cōclusiones quasdam seriatim disponemus: quibus hoc ipsum pro virili nostra fiat perspicuum / quod erat nobis probandū. Prima cōclusio est. Matrimonij hoc iuste dirimi nō potest: nisi clarissimis antearationibus ipsum ostendatur inualidum esse. Cōclusio hec p se satis dilucida est: nā alioqui facile fierēt innumera diuortia: sunt enim innumera matrimonia: que probari nequeunt vllis rationibus / aut testibus / aut instrumentis esse valida. Nā haud raro fit: vt sint matrimonia longevi tēporis: & illorū testes interea mortuos esse. Instrumenta quoq; cuncta: quibus illa solide probari possint: casu amissa esse: sed & dispēsationes / si quā fuissent impetrate: per incuriā aliquā deperisse: tales em̄ casus vltu venire quotidie cernim⁹: quare si ppter inopiā iuste pbatōnis matrimonia passim dissoluerēt: innumera pculdubio fierēt diuortia: nō igit̄ efficacior p matrimonio quouis pbatō: quā palā cōstet ipm a multis annis in itū esse: quā q̄ clarissimis rationib⁹ ipm expugnari nequeat. Nā si clarissimis argumētis / & rationibus nō valeat expugnari: necesse est ipm manere in pristino suo robore: sufficit em̄ vtriq; tā vxori quā viro sua diuturna possessio: donec ipa manifeste pbetur illegittima fuisse: quū itaq; hoc matrimonij inter p̄dictas psonas tā eximias p tot annorū curricula pdurauit: clarissimaq; suscepta sobole: nullo pacto dirimi licet: nisi pri⁹ inualiditas ei⁹ luculentissime doceatur. Et maxime quū nō absq; grauissimo totius orbis scādalo poterit inter easdē psonas diuortij celebrari: nō sunt igit̄ expetende rationes alie: q; probēt hui⁹ matrimonij soliditatē: quā q̄ ipm nullis efficacib⁹ rationib⁹ quest̄ expugnari.

Sed neque diuortium unquam iuste fieri poterit nisi clarissimis et vigen-
 tissimis rationibus hoc ipsum matrimonium apertissime demonstretur
 nullius omnino roboris esse. Secunda conclusio est. Non satis 29
 fuerit ad huius matrimonii dirēptionem iuste faciendam unius auto-
 ris / aut plurium quatuor / aut eruditione / aut vite sanctimonia
 fulserint scientiam et opinionem sequi. Hec conclusio fiet apertior : si
 quis consideret : quod non rara sit inter auctores etiam probatissimos dis-
 cordia / nam plerumque contingit : ut quod unus affirmat : alii pro-
 negent : atque contra. Neque idipsum solum in rebus leuis momenti verum
 etiam in his : que sunt magni ponderis : euenit haud rare. Tibi vero
 sic auctores inter se pugnant : palam est non esse veritatem apud utrosque :
 sed altera pars oportet : in errore sentiat : ceterum ut ea res diluci-
 dior euadat : exempla proponamus. Negat Chrysostomus iura-
 mentum Christianis esse licitum : et tamen ab eo ceteri orthodoxi pa-
 tres in hac re palam dissentiunt. Hic profecto necessum est : ut aut
 hi auctores aut ille non vacet errore / negat Hieronymus eos : qui
 peccata sua sacerdotibus confitentur : ab ipsis absolui sacerdoti-
 bus : et tamen eius sententiam reclamant ceteri : hic fieri neutiquam po-
 test : ut apud utrosque sit veritas : affirmat Augustinus demones
 habere corpora : cui tamen ceteri plane refragantur : et hic aut hoc
 aut illum necesse est : confiteamur aberrasse : prolixum foret cuncta
 recensere loca : quibus vel inter sanctissimos quosque pres non mi-
 nimam controversiam est. Sed in his : que memorauimus intelligi di-
 lucide potest : neminem de cuiusvis negotii veritate certum esse ab
 vnius aut alterius patris testimonio : a quo satis copertum est alios
 complures dissentire : verum ea pars maxime comprobanda est : quam
 communiter orthodoxorum Ecclesia recipit / et sequitur / permisit enim
 singulos auctores deus in quibusdam assertionibus suis labi : qua-
 tenus agnosceretur homines esse : quorum est (quam sibi relictis fue-
 rint) errare posse : quemadmodum per prophetam scriptum est omnis ho-
 mo mendax. Tertia conclusio est. Neque satis fuerit ad huius ma- 39
 trimonium iustam dissolutionem : si iudex crediderit omnes rationes : que
 pro soliditate eius queant adduci : posse dilui palam aut alios quos-
 uis eruditos. Hoc sane fiet perspicuum : si consideremus : quod difficile
 fuerit interdum argumentis indissolubilibus ipsam probare verita-
 tem : nam facilius est (ut quidam ait) defendere : quod falsum est : ne
 falsum esse videatur : quam sic astruere veritatem : ut proteruiens ab ea
 resilire non possit : difficilius enim fuerit nonumquam cum : qui citra pudor-
 rem omnem proteruiendi animam induerit : argumentis vllis quibusvis

De cōiugio Regis Anglie

efficacib⁹ teneri: quin elabatur: q̄ anguillam (vt in puerbio est) cauda cōprehendere. Hec res abunde patuit in ea cōcertatione / et doctorū congressu: quē in Concilio Basiliensi Latini cū Grecis de processione sancti spiritus habuerunt: subterfugiebāt em̄ Greci tum vafricie subdola / tū volubilitate quadā lingue quicquid argumētōrū Latini produxerāt: quoad tandē autorū priorum testimonijs aperte fuerūt conuicti: quocirca licet argumenta: que pro fidelitate matrimonij huius allata fuerint vobis reuerendissimi iudices videātur probabiliter esse dissoluta: ne utiq̄ ob id licebit in hoc negotio diuortij sententiā ferre: nisi prius dissolutiones ipse per alios nihilominus eruditionis ad vnguē excutiātur / et cōprobentur / sed et illis / qui sic vidētur ipsa argumēta diluisse: nisi fortiora produxerint: que nequeāt pari facilitate reuelli: silentium proorsus imponendum est. Quarta cōclusio est. Neq̄ satis fuerit ad diuortij faciendū attulisse rationes vsq̄ adeo validas / vt vnus aut alter etiam eruditissimus in eis dissoluendis pro tempore succumbat. Patet etiā et hoc in illis: q̄ quotidie fieri cernim⁹ in scholis: nā in ipsis disputationibus publicis haud raro cōtingit: vt is qui certissimā aliquā veritatē sua responsione defendere conatur: interim virib⁹ argumētōrū succūbat ac superetur. Et exēpli causa quū forte venerit in questionē an anima sit immortalis: si fuerit huiusce rei quispiā acerrimus impugnator: is qui respōdet nō nūq̄ argumentorū tricis sic implicari poterit / vt hereat / neq̄ tamē ob id hi: qui circumstāt auditores ex respondentis lapsu iudicant falsum esse: quod respondens verū fuisse pridem asseruit / irretiri sane potest laqueis argutarū is: qui veritatis discutiende prouintiā in se suscipit: licet magno ingenio / nec minori doctrina fuerit peditus: at non propterea quod verū est: continuo falsum ex ipsius illaqueatione iudicabitur. Nā si sibi spatium deliberandi secū prolixius datum fuerit: se ipsum ab illis labyrinthis extricabit: licet dilucide forsā is hoc ipsum prestare nequiverit: sufficet si quispiā alter illi tulerit suppetias: sic pariter et in matrimonio fieri par est: et maxime quando matrimonij eo priuilegio donatum sit: vt nūq̄ transeat in rem iudicatam: nūq̄ igitur matrimonij hoc dissolui potest: etiā si quouis pacto rationes ille que p̄ validitate matrimonij p̄ducte fuerint a quouis erudito queāt dissolui. Quinta conclusio est. Neq̄ satis fuerit: si quum solide quedam rationes ob veritatis illustrationem allate sint: easdem clam quis

49

59

dixerit esse dissolutas: nisi pariter et dissolutiones earundem in me-
 dium producantur: ut examen ferant: subeantque censuram equissi-
 mam. Nam facillimum est cuius solutionem cuius argumēto cōtū-
 uis robusto specie tenus probabilem adducere: quū nemo sit: qui
 resistat: aut solutionem ipsam impugnet: prefertim apud eos: qui
 plausibiliter accipiunt quicquid colore quouis opinionem suam sul-
 cire videatur: sic et olim fecere Bohemi: nam quicquid a catholi-
 cis pro veritate sacramentorum adducebatur in mediū: id illi cran-
 culo quasi nullius ponderis esset: palliatis quibusdam respōsio-
 nibus ad plebem diluere moliti sunt: quemadmodum et iam quos-
 que Lutheranos facere notissimum est. Student enim et ipsi rudes
 populum fucatis et coloratis argutis allicere: que temē detrac-
 tis fucis et pigmentis verborum nullius penitus efficacie sunt: nec
 enim omnis respōsio: que in specie quibusdam probabilis esse iudi-
 catur: prioris argumenti vim adeo labefactat: quin apud erudi-
 tos et exercitatos Theologos ipsam consistat in suo rebore: non
 igitur ob qualemcunque respōsionē cedit argumentatio que cuius-
 sed ob eam solem: que nullis replicationibus enervari poterit:
 quocirca neque propter clancularias respōsiones: que non prefe-
 runt in medium: ut limam censuramque subeant: vesire conscien-
 tie Reuerendissimi iudices tute fuerint ad ferendam in hoc ne-
 gotio diuortij sententiam. Sexta conclusio est. Non potest diuor-
 tium per inquisitionem veritatis iuste fieri: nisi prius inquisitum
 quantum per suam industriam congruenter fieri possit: certissimus
 reddatur super inualiditate matrimonij. Et hic notariter dico per
 inquisitionem veritatis nam quum procedit iudex ad instātiā
 partis: tum forte satis fuerit secundum ea que allegantur et pro-
 bantur sententiam ferre: quemadmodum et Diuus Thomas et
 ceteri disputatores affirmant: nec est semper imputandum iudi-
 ci: quoties parti per illius sententiam fit iniuria: prefertim cum
 iudex animum habuerit: ubi fortiora fuissent allegata: pro illis
 ferendi iudicium: sed procedit ut veritatis inquisitor: nisi pro
 sua industria certitudinem veritatis exquirat: aut dolum qui-
 dem non effugiet: aut certe latam culpam: dolum quidem si de-
 dita opera declinet a scopo veritatis: latam vero culpam: si quā
 posset: nollit eam viam incedere: qua certo quoad per humanam
 industriam iam fieri poterit: ad veritatem perueniat: deuinci-
 tur enim ex hoc modo procedendi veritatem exactissime: quan-
 tum per suam industriam fieri queat: peruestigare: quare si nolit

De coniugio Regis Anglie

in ea perquirēda studiū tantū adhibere: quo facile possit attinge-
re veritatē: is nō leuē sed latam admittit culpā: refugit em̄ cer-
tior fieri de veritate: quū citra magnā difficultatē fieri possit cer-
tissimus: ppter qd̄: & omnino videri potest ignorantia affectare:
que quū supina sit & crassa: nō excusat illū ab iniusticia. Quis em̄
crassam ei⁹ & affectatā negabit ignorantia / qui / quū aliquomodo
reddi poterit de veritate certior / nolit enī sequi / sed alia prof⁹
incedit via: qua nunq̄ ad veritatē perducetur / quare neq̄ talis
inquisitor veritatis potest vnq̄ iuste ferre diuortij sententiam:
quū nōdum ei certo cōstiterit matrimoniū ipsum inuālidum esse.
Septima cōclusio est. Nō potest inquisitor ita reddi certissim⁹ /
nisi probationibus nitatur omnino solidis & inexpugnabilibus.
Illas probationes ego solidas & inexpugnabiles intelligo: que
quū in mediū afferantur: nemo valet eas iuste refutare: sed iu-
dicio probatissimorū hominū, vtriusq̄ facultatis etiā iuratorū su-
per dicenda veritate cōprobantur / vt solide: si talibus inquisitor
ipse rationibus innitatur: iam certissimus effectus est: quātū per
humanā industriā & fragilitatē certissimus reddi poterit: & tales
ad inuāliditatē matrimony cōuincendā omnino sunt habende: si
diuortij fieri debet: & ex prima cōclusionē monstrauimus: neq̄ sa-
tis est: vt secūda cōclusionē docuimus: sententiam vnus cuiuspiā
auctoris aut pluriū sequi: q̄ nullas proferat solidas rationes: neq̄
si rationes oēs: que pro validitate matrimony fuerint allate: vi-
deantur pbabiliter dissolui posse: sicut ex tertia assertione liquet.
Neq̄ si rationes eiusmodi cōtra matrimony soliditatē proferā-
tur: quibus quispiā ex tēpore respōsurus illaqueatur: & succum-
bat: vt ex quarta patuit: sed neq̄ si rationes vllē replicatiōe ve-
facte sint in angulis: que limā & examen subire nolint: vt ex quin-
ta fuit dilucidum: nihil horū sufficit ad reddendū inquisitorē ve-
ritatis: q̄tum pro humana fragilitate congruēter fieri liceat: cer-
tissimū: & ad ferendā diuortij sententiam in sua conscientia tan-
tum: sed eiusmodi sole pbationes cuiusmodi superius inexpug-
nabiles esse diximus / poterunt id ipsum prestare. Octaua cōclu-
sio est. Probationes huiusmodi: quib⁹ innitatur: nūq̄ inueniet:
nisi per exactissimam inquisitionem ab illis: qui plurimū insuda-
runt in peruestiganda negotij huius veritate. Errare facile pos-
sunt: qui nihil aliud spectant preter Leuiticas prohibitiones: nā
ex illis prima facie videbitur iure diuino prohibitum esse: ne fra-
ter vxorem fratris: vel absq̄ liberis mortui sibi matrimonio iun-

gat: ceterum qui rem altius introspeyerint: et auctorum omnium
 commentarios ibidem accurate perlegerint: disputatoresque sin-
 gulos: quantum ad hoc negotium attinet: aliqua ex parte excusse-
 rint: accuratissimos cum alijs viris eruditissimis exactiorem
 fecerint: aliud haud dubie pronunciabunt. Nam illis: qui tanta di-
 ligentia veritatem eruere studuerunt: omnino compertissimum
 est: casum dictum nihil ad illas prohibitiones pertinere: qua ob
 rem et inquisitorem veritatis horum sententis nisi constanter oportet:
 et ab eisdem exactissime perquirere: quid eis in hoc negotio
 visum fuerit: nam si qui assecuti fuerint huius negotii veritatem:
 illi maxime putandi sunt: qui solcite suam operam impenderunt
 nullum non mouentes lapidem: quo possent citra caliginem vllam
 ipsam nudam perspicere veritatem. Non conclusio est. Inquisi-
 tio: que fiet: non erit exactissima: nisi singuli: qui fuerint materia
 examinaturi: iureiurando testentur se nihil preter veritatem (vt
 suis conscientijs visum fuerit) aperituros plane. Certe iuxta Le-
 gum dispositionem quicumque causam alicuius patrocinaturi sunt:
 iusiurandum prestare tenentur: quemadmodum codice de iureiu-
 rando propter calumniam dando: lege quum et iudices: et eodem de
 iudicij: lege rem non nouam: aperte traditur. Sed et in eadem lege
 recensetur fuisse consuetum: vt iudices etiam singuli iusiurandum
 prestarent in iudicio cuiusque cause. Porro Panormitanus extra
 ca. 10. de iuramento ad calumniam proius affirmat / optimum esse /
 vt dissuetudine non obstante exigeretur ab aduocato tale iurame-
 tum: nam se audiuisse dicit a valentissimis aduocatis / quod sepe per
 importunas preces amicorum assumunt causas iniustas: atque id
 scienter. Adde quod nemini / qui superfacta testis producitur / habenda
 est fides: nisi prius iurauerit se postposito quouis odio / me-
 tu / fauore / speque premij nudam ipsam veritatem in illis / de quibus
 examinandus est iuxta suam conscientiam dicturum. Et cur non
 similiter in hoc negotio cuncti / qui super veritate iuris exami-
 nandi sunt / suis iuramentis astringi debeant? Nam in hos ipsos metus /
 fauor / odium / spes premij nihil minus cadere potest / quam vel in pa-
 tronos alterius cause: vel in illos / qui de veritate facti producuntur
 in testes / quum igitur et in hos metus / fauor / odium / spes pre-
 mij / non minus quam in alios cadere poterit / necessarium est / vt exactis-
 sima fiat inquisitio: quod singuli suis astringantur sacramentis ad nu-
 dam ipsam veritatem aperte detegendam: falsitatemque omnem
 reticendam: quantum unicuique visum fuerit in sua conscientia.

De cōiugio Regis Angliæ

Decima conclusio. Quisquis inquisitor veritatis nolit ad hunc modū indagare veritatē: nisi quā in hoc negotio sententiā salua cōsciētia laturus est. Cōclusio manifeste cōsequitur ex precedentibus: nā quā refugit ad hūc modū inquirere veritatē: scopū veritatis in hoc negotio nō attinget: sed aberrabit ab eo contra preceptū dei: qui sepius in scripturis suis iubet nō esse declinandū a veritate. Sic enī exodi. 23. scriptū est: nec in iudicio plurimorum acquiesces sententia: vt a vero deuies. Ecce nō est a vero deuianduz in iudicio propter sententiā plurimorum: hoc est tam et si plurimi cōtrariū sentiāt: et in Leuitico quoque sic ait: nō consideres personam pauperis: nec honores vultu potētis: iuste iudica proximo tuo. Rursum in Deuteronomio de iudicibus loquens ita mandat: iudicent populū iusto iudicio: nec in alterutrā partem declinent: non accipias personam: nec munera / que excecant oculos sapientum: et mutāt verba istorū. In prouerbis item sic habetur nō est bonum: vt declines a veritate iudicij. In Zacharia quoque traditur / hec dicit dñs deus. Iudicium verū iudicate: ceterū qui fieri potest: vt iudiciū verū iudicet: vt nō declinet a veritate iudicij: vt in alterutrā partem nō declinet: vt a vero nō deuiet is: qui nolit veritatē esse quæ: quū tamē id facillime poterit: nulli in vtiq; modū faciliore tutiore aut certiore excogitare quisq; valet: quo certitudo veritatis: quātū per humanā industriam intelligi queat: inueniatur: quā ille: quem superius attulimus: quare quisquis modū illū recusat: is nunquā in hoc negotio salua cōsciētia sua: in iam recte laturus est: vt vero tandē perspicue cernamur: nullis efficacib; rationib; doceri posse m̄rimoniū hoc: de quo est sermo: dirimendū esse: iā postremā adiciam; cōclusionē. **Postremo conclusio.** Nullas probationes inexpugnabiles adduci posse: quibus mōstretur hoc matrimoniū: de quo iam agitur: nullū esse. Si enī matrimoniū hoc ostendi queat dissolubile: id est rationibus ex altero duorum fontium petitis nimirū aut ex eo: quod Pontifex nō valuerit cū impedimentis: que obstabāt: dispensare: aut quod reuera non ita dispēsauerit: sed neutrum horuz probabile est. Primuz igitur ostendamus. s. nullo irrevincibili argumento doceri posse: quod Pontifex non valuerit: nam si tale fuisset impedimentum: quo cum Pontifex dispensare nequiverit: id oportet: fuisset diuino iure firmatum: sed nusquā in diuino iure monstrari potest impedimentum eiusmodi fuisse repertum: vt mox docebimur: aut saltem ostendemus a nemine cōtrarium adstrui posse: quare

nihil prorsus obstabat: quominus ipse Pontifex valuisset dispensare. Porro quod et de facto Pontifex dispensauerit: nemo potest ambigere: qui diligenter perpenderit: que sequuntur. Primum auctoritatem Pontificis: qui solo assensu in his: que sibi licent: dispensationem reddit efficacem/ deinde Pontificis beneuolentiam: que tum fuerit erga utrumque Regem maxima: tertio Regis utriusque studium ad sufficientem dispensationem impetrandam: quarto negotii magnitudinem et eius recte gerendi necessitatem: quinto consiliariorum utriusque Regis summam prudentiam et circumspectionem: sexto sollicitudinem oratorum apud Pontificem in explicando negotio suorum principum: septimo negotii qualitatem: quod nihil erat in eo/ cur ob ipsum obtinendum vlla veritas debuit subteriri/ aut falsitas vlla comminisci. Quisquis hec septem attentius expendit: non potest hesitare: quin Pontifex/ quantum in ipso fuit/ votis Serenissimorum Regum abunde satisfacere cupierit: et plenario mentis et oris assensu validam et efficacem iuxta postulata concessit dispensationem: quare de clausulis bulle quecumque ipse fuerint/ parum refert/ quum absque bulla sufficiat Pontificis assensus verbotenus declaratus. Quid enim si dixerit Pontifex cuiusdam: cuius frater iam defunctus esset/ annuo tibi/ quatenus possis fratrem tuam sumere tibi in coniugem: num si postea citra bullam vllam ille fratrem duxerit: non possit salua conscientia cohabitare cum eadem: sed et si matrimonium ipsum consummatum fuerit: certum est neminem hominum id ipsum valere dissoluere: ecce quantum virum habet Pontificis assensus verbotenus declaratus: et idem hic fuisse factum: priusquam vlla bulla scriberetur: nemo qui superiora diligentius attenderit: subdubitare potest. Ceterum neque in bulle clausulis errorem vllum continere plures Legum et Canonum peritissimi defendere parati sunt. Ego vero tantum ea suppeditavi: que res Theologica velut suppetias quasdam peritis Canonum ministrare posset: nihil sententis eorum preiudicans. Ex illorum itaque scriptis/ vbi mea forte non suffecerint: palam ostendetur/ legitimam sufficientemque dispensationem impetratam fuisse: quare quum utrumque iam liquet: hoc est et Pontificem in casu dicto dispensare potuisse/ et de facto quoque dispensasse/ palam est nullam solidam probationem adduci posse/ qua monstraretur/ hoc matrimonium/ de quo iam agimus/ inuaidum esse. Obiectio: ceterum nec pretereunda sunt aduersariorum obiectiones/

De cōiugio Regis Anglie

quibus et ipsi moliuntur ostendere: matrimonium hoc nullius esse roboris: et hic prohibitiones Leuiticas in primis afferunt: e quibus efficacissima: ut sibi videntur et inuincibilem deducunt argumentationem quod viro ipse generatim prohibeat omnes nuptias cum uxore fratris: interdicit (inquiunt) Leuiticus vniuersaliter: ne quis uxorem fratris accipiat: neminem excipiens: quare diuino iure manifeste prohibitum est: ne fratria fratri coniugio copuletur. Responsio sequitur. Nos idcirco respondemus: quod si mens ad hoc fuisset: ut he prohibitiones generaliter acciperentur: nemo poterit hoc argumentum refutare: sed prius hoc ostendat: necesse est: nimirum has prohibitiones generatim citra quamuis exceptionem a Mose fuisse intellectas: id quod (sat scio) nunquam facturi sunt: et maxime quam idem ipse Moses alibi iusserit: ut uxorem fratris: qui sine liberis defunctus est: frater ducat: quis unquam credit Mosen iussisse tam repugnantia: quod videlicet accipiat: et non accipiat: quare certum est: illos nunquam probaturos hanc exceptionem sub illa prohibitionem fuisse contentam. Corroboratio dicte responsionis est. Ceterum ut rem hanc dilucidius comprobemus: Diuus Augustinus omnium calculis ingenio perspicacissimus triplicem harum prohibitionum intellectum tradit questione. 51. super Leuiticum. Ibi nempe declarat prohibitionem illam aut viuo fratre posse intelligi: aut de fratre mortuo sine liberis: quod et Deuteronomij. 25. preceptum fuisse affirmat: aut denique de fratre: qui prius uxorem suam repudiavit: potest enim (ut ait) et hec intelligi vetita per hanc prohibitionem: ne videlicet uxor a fratre prius repudiata ducatur in coniugem ab alio quouis fratre: sensit igitur Augustinus: ut ex eius verbis ibi perspicuum est: has prohibitiones haud quam vniuersaliter accipiendas esse: sed contrahendas potius ad speciale quendam intellectum: neque desunt interpretes alij: quibus apprimè placet Augustini iudicium: siue de viuo fratre prohibitiones illas intelligamur: seu de fratre: qui sine liberis interit: aut demum de fratre: qui suam coniugem repudiavit. Et certe nullam istarum interpretationum aduersarij confutabunt: si quis easdem nulla diligentia tuere velit. Nam quantum ad secundam et tertiam nihil proorsus habent: quod obiciant: primam tamen interpretationem ad hunc modum refellere moliuntur. Obiectio secunda est. Si viuo (inquiunt) fratre debeat intelligi prohibitio illa: iam adulterium est: sed adulterium postea vetuit Moses in eodem capite: quare super vacanea fuisset illa prohibitio. Responsio est. Hic respondemus: quod inter eas prohibitiones: quas in ipso capite Moses

tradit hoc non semel factum sit: nempe quod idem et generaliter et specialiter sit prohibitus. Nam ibi generalem hanc prohibitionem legimus: omnis homo ad proximam sui sanguinis non accedat: ut reuelat turpitudinem eius: et tamen postea specialius hoc ipsum vetat: quum dicit turpitudinem patris tui et turpitudinem matris tue non reuelabis: similiter in eodem capite vetatur et generaliter et specialiter: ne quis turpitudinem sororis sue reuelat. Nam generaliter prohibetur: quum dicit turpitudinem sororis tue ex patre siue ex matre: que domi vel foris genita est: non reuelabis. Hic certe prohibetur generaliter omnis soror: et tamen postea specialius hoc ipsum prohibet dicens: turpitudinem filie uxoris patris tui: quam peperit patri tuo: et est soror tua: non reuelabis: quare nihil mirum si Moyses et generaliter vetet adulterium: quum dicat cum uxore proximi tui non coibis: et specialiter item dicens: uxorem fratris sui nullus accipiat: viuo scilicet fratre. Adde quod Josephus qui peritissimus fuerat in legibus Hebræorum quum illas prohibitions inueniret: nullam huius de uxore fratris mentionem facit: volens illam intelligi sub adulterio prohibitam: sic enim libro. 3. antiquitatum scribit adulterium quidem omnino prohiberi felicissimum esse credens viros circa thoresse securos: et ciuitatibus simul et domibus expellere filios esse veraces: sed et matribus miseris tanquam malum maximum. lex negauit: similiter cum uxore patris et nutricibus et sororibus coire quemque filiorum tanquam prauam iniustitiam non minus odiuit: prohibuit autem et mulieri naturaliter pollute misceri: et iumentis masculis: eo quod hec libido nequissima videatur: et aduersus eos: qui hec presumunt: mortis supplicium peruenire decreuit. Ecce nullam hic de fratrum uxoribus mentionem habuit: nimirum ideo quod sub adulterio: cuius in primis meminit: comprehensum id intellexerit: quare nihil contra nos hec obiectio facit. Tertia obiectio est: quam non soluit Angelus. Sed aliam rursus obiectionem asserunt nimirum hanc: adulterium est (inquiunt) si quis viuentis fratris uxorem capiat: sed acceptio fratris: quam prohibuit Moyses non est adulterium: quare nec prohibitio illa debet intelligi viuo fratre: minorem ita suadet: mitiorem penam ei: qui prohibitionem istam transgreditur: infligit Moyses quam ei: qui committit adulterium: nam pena violate prohibitionis huius tantum est: ut liberis careat: qui duxerit (inquit) uxorem fratris rem illicitam facit: turpitudinem sui fratris reuelauit: sine liberis erit. Ecce liberorum orbis (inquiunt) pena violate pro-

De cōiugio Regis Anglie

hibitionis huius est: sed adulterij pena mors est: si dormierit (inquit) vir cū vxore alterius vterq; moriatur et adulter et adultera: quamobrem et colligit prohibitionem illam intelligi non posse viuo fratre. Responsio est. Sed hec ratio neutiq; euincit: nam ex differentia penarum nūq; culpe grauitas apud Moysen certe colligi potest: quū ipse Moyses haud raro pro leuibus culpis tantam penam infligi iubeat: atq; pro grauissimis pro cōmestione sanguinis mors infligitur apud Moysen. Leuiti. 7. quū tamē apud nos omni culpa vacet: pro cōmestione fermentati quoq; mors Exo. 12. pro tactu quoq; morticinij quū quis nō ante purgatus ingressus fuisset tabernaculū: mors itē interminatur: esus hostie pacificorum post biduū pena similiter erat mors: gustatio modici vini morte quoq; plectebatur in sacerdotibus tabernaculum ingressis Leui. 10. simplex item fornicatio in filia sacerdotis morte vindicabat Leui. 21. collectio ligniculorū i sabbato morte puniebat. Adde / q; sepi⁹ id apud Moysen abhominabile iudicatur: qd apud nos nec leuissime quidē culpe speciē habet. Nā. 11. Leuitici sic ait Moyses / quicquid aut penulas et squamas nō habet: eorū q̄ in aquis mouetur: et viuū: abhominabile vobis execrāduq; erit: q̄s vāq; dixerit esum cōgri / aut murene / aut ceterorū id genus pisciū execrandū / et abhominabilē esse: Accedit huc: q; apud Moysē vir / q; semel vxorē suā repudiauit: postq; hec alteri nupsit: nūq; potest eā denuo sumere in cōiugem. At quid hic peccati fuerit si quis apud nos hoc fecerit: Imo peccatū erit nōnūq;: si nō id fecerit. Sed et his q; repudiatā duxerit: et ille q; repudiavit: si duxerit alterā apud Christū adulteri sunt. Preter hec et quādo Moyses pro eodē facto nunc mitiorē adhibet animaduersionē: nūc grauiorem: vt pro accessu ad mēstruatā infligit mortē / Leui. 20. quū tñ. 15. Leuitici tñ immūdu. 7. diebus esse voluerit: sed nihil phibet aliter sentire / nā nō ē eadē culpa / nec phibitio: nā Leuitici. 15. c. de marito mēstruate intelligit / 7. 18. et 20. de accessu ad mēstruatā sine m̄imonio. In hoc ipso deniq; negotio nēpe nuptiarū ffie: si generaliter phibitas eas intelligāt / in vtroq; capite Leuitici tā 18. q̄ 20. exigua penarū varietas interminat. Nā in. 20. capite p̄scribit hec sola pena nēpe liberorū orbitas: sed in 20. pena trāsgressoribus indicit exterminatio de medio populi. Dis (inquit) aia: q; fecerit quippiā de abhominationib⁹ dictis: peribit de populo suo. Ecce iudicio Moysi morte plectēdus est: q; aliquā phibitionū harū violauerit: palā est igitur apud Moysen

haud quāq̄ certo colligi posse culpe magnitudinē ex grauitate
 pene: quare nec ex eo qđ infligit orbitas liberorū. In. 20. ca. Le-
 uitici: colligi potest coniugiū fratris nō esse adulteriū: quū. i. s. c.
 eiusdē libri periturus e medio populi sit: qui fratriā acceperit.
 Obiectio quarta ē. Preter hec obijciūt aduersarij ad hūc modū.
 Inter phibitiones illas Moyses ita memorat de vxore p̄ris: tur-
 pitudinē vxoris p̄ris tui nō reuelabis: qz turpitude p̄ris tui est:
 sed hec phibitio nō solū intelligit̄ patre viuēte: s; eodē itē mor-
 tuo: quare ⁊ altera similiter intelligi debet: nō modo de fr̄e vi-
 uo/ sed de mortuo quoq̄. Responso est. Hic respōdemus q̄ licet
 vna aliqua phibitio sic intelligēda sit: nō propterea cōsequit̄: vt
 relique pariter eodē modo intelligā: sic em̄ ⁊ phibitio de vxore
 p̄xiimi deberet etiā accipi mortuo p̄xiimo: qđ apertissime falsū
 esse cōstat: nā ibi nō adijcit̄ viuēte p̄xiimo: sed generaliter inter-
 dicit̄: ne quis coeat cū vxore p̄xiimi sui: q̄ si dixerit quis phibi-
 tionē hāc intelligēda esse de ea: q̄ iā est vxor p̄xiimi: qualis non
 est illa: que fuerat p̄xiimi defuncti vxor: hec vero nō iā est vxor
 p̄xiimi: sed fuit: quare nec aliter ea phibitio poterit intelligi nisi
 de illa: q̄ iam est vxor p̄xiimi: ac proinde viuēte p̄xiimo. Nos
 vicissim idē respondebimus: q̄ vxor fratris non amplius est vxor
 fratris: vbi frater e viuus excesserit: licet āte fuisset vxor fratris:
 quare nec phibitio illa Moysaica aliquo modo p̄tinet ad illā: que
 fuerat: sed q̄ iam est vxor fratris: atq̄ ita fratre viuo: nō mortuo
 debet intelligi: sicuti mox pluribus ostēdemus. Nam sicut in illa
 phibitiōe de vxore p̄xiimi nō fuit adiecta illa particula: p̄xi-
 mo viuēte: sed tm̄ subintellecta: ita pariter ⁊ in hac phibitiōe
 de vxore fratris: q̄q̄ non adijciatur fratre viuo: nihilomin⁹ idē
 subintelligendū est. Hāc rem ⁊ Moyses abunde significauit: quū
 de consimili gradu affinitatis loquitur nempe de sorore vxoris.
 Sunt enim in eodem affinitatis gradu mihi soror vxoris mee ⁊
 vxor fratris mei: nec tamen vetat Moyses quempiam accipere
 sororem vxoris sue: nisi quandiu vixerit vxor: ipsa (inquit) vi-
 uente: quare ⁊ similiter vbi prohibet quemq̄ vxorem fratris ac-
 cipere intelligi debet viuente fratre: sed plurib⁹ hoc ipsum post-
 ea docebimus. Secundo respondemus: q̄ ratio longe dispar est
 in vxore fratris ⁊ in vxore patris. Nam ex quarto precepto ve-
 titum est: ne quis irreuerentiam inferat patri: quare cum vxor
 patris aliquando fuisset persona patri coniuncta: filius: qui re-
 uelauerit turpitudinem illius: videtur ⁊ patris turpitudinem

reuelasse: quod si quis dixerit: hoc ipsum de fratre sequi: nēpe
 ut qui fratris vxorē cognouerit: ipso mortuo fratris turpitudi-
 nem reuelauerit: sed hec argumentatio parum valida est. Nam
 pari argumēto concluderetur etiam de proximo: q̄ qui proximi
 sui duxerit vxorem: proximi quoq̄ turpitudinē reuelauit: quod
 quā alienū sit a mēte. Moses nemo Theologorū ignorat: nisi for-
 te uiuente proximo: res ea contingat: tūc enim haud dubie pro-
 ximi turpitudō reuelatur in grauē ipsius iniuriā: ceterū defunc-
 to proximo nulla fit iniuria: atq̄ ita neq̄ fratri defuncto: maxime
 quū absq̄ liberis diem obierit: imo fit non parua gratia: quē ad-
 modū et Moses plane diffiniuit. Corroboratio solutionum pri-
 ma audiatur. Audistis iam eximū iudices: q̄ parum aduersariū
 suis obiectionibus profecerunt: quare si nostras pro altera par-
 te rationes audire dignemini: plane perspicietis primā hanc in-
 terpretationem non esse proisus reijciendam: et primū pro nobis
 facit autorū compluriū astipulatio. Subscribit cum Augustino
 Rodolphus Flauiacēsis interpres et ipse Leuitici/Petrus item
 Blesensis in epistola vir eximie doctus/Druthmarus sup. Mat-
 theū insignis expositor/glosa Interlinearis ibidem/Hugo Car-
 dinalis tam in euāgelii Matthei: q̄ super Leuiticū/Alexāder
 Hallensis et alij complures: quorū cōmunē rationē hic subiiciā:
 hanc etiam Alexander ad hunc modum recenset. In Leuitico
 (inquit) prohibetur: ne quis vxorem sui fratris accipiat: at in
 Deuteronomio vicissim precipitur: ut fratris: qui sine liberis
 defunctus est/ vxorem frater accipiat: quamobrem colligitur: ut
 sicut hic de fratre defuncto precipit/ita qd̄ in Leuitico prohibe-
 tur: oportet intelligatur: uiuo fratre: ne videlicet scripture sibi
 mutuo contradicant. Hec igitur vna ratio cōmunis est: cur Leui-
 tica prohibitio debeat intelligi uiuo fratre. Secundā corrobo-
 rationē adijciamus. Secūdo corroborabimus hoc ipsum Moses
 vbi inter ceteras prohibitiones verat: ne quis vxorem sue soror-
 is accipiat: ut reuelet turpitudinē eius: intelligit: omnino uiuē-
 te vxore: quocirca quā par sit affinitatis gradus inter virum et
 sororem vxoris: atq̄ inter fratrem et vxorē fratris: oportet: ut hec
 prohibitio pariter intelligatur uiuente fratre: sicut illa fuit intel-
 lecta uiuente sorore. Tertia corroboratio est. Tertio sic vbi Mo-
 ses verat: ne quis coeat cū vxore proximi: q̄q̄ nō exprimat hanc
 particulam uiuēte proximo: nihilominus eandem vult intelligi:
 nā primo viua defuncto: bene licebit alteri cōiugē illius accipere

quocirca nihil obstat: quominus prohibitio de accipiēda fratria
 similiter intelligatur viuentē fratre. Quarta corroboratio est.
 Unitas carnis fratris et vxoris sue nō durat vltērius: nisi q̄d u
 vixerit frater: nā postq̄ frater vita semel functus fuerit: tamen si
 denuo suscitaret̄ ad vitā: solutū est matrimonij vinculū: vxorq̄
 libera reddita ē: vt cui velit/nubat: quare nihil vetat unitas car
 nis inter fratrem et vxorē suā: quominus illo mortuo frater eius il
 lam sibi coniugio copulet. Quinta corroboratio est. Vetat Mo
 ses in eodē capite: ne Iudei iuxta morē regionis Chanaā: quam
 essent ingressuri: facerēt: nec in legitimis eorū ambularēt: nimi
 rū ideo q̄ fuissent abhominabilia: sed casum nostrum de d. cēda
 fratria mortuo fratre. Iudei semp̄ ceu legitimū apud eos obser
 uabāt: vt mox ostēdemus: quinetiā ipse Moyses hoc ipm fieri mā
 dauit: quare prohibitio illa prorsus intelligēda est de fratre viuo:
 quū nec abhominabile deo potuit esse: qd̄ Moyses fieri mādauit.
 Sexta corroboratio ē. Titulus ipsius capituli est de illicitis coi
 tibus: et sane cuncte prohibitiones: quas ibi tradit Moyses: sunt
 illicite/casus vero noster semp̄ fuit licitus: vt quum alias crebro
 docuimus: tū postea quoq̄ dicturi sumus: quā ob rem et de vxo
 re viuentis fratris: cū qua plane coitus omnis illicitus est: intel
 ligi debet illa prohibitio. Septima corroboratio est. Omne ve
 rū omni vero cōsonet: sed hoc est verū: q̄ mortui fratris vxorē
 frater alius potuit vel merito suo ducere: ergo et cōsonat illud cū
 alio vero: quodcūq̄ detur: atqui nō cōsonat cum illa prohibitiō
 ne Leuitica: nisi eā intelligamus fratre viuo: quā ob rem aut il
 la nō erit vera: aut sensum aliū habeat: oportet: q̄ de fratre quo
 uis indifferēter siue viuo siue mortuo. Octaua corroboratio est.
 Cōminatur Moyses in eodem capite: q̄ omnis anima/que fecerit
 quippiam de prohibitionibus ante dictis: quas et abhominabiles
 vocat: peribit de medio populi sui: sed nemo propter executionē
 casus nri periturus est: imo laudē potius/et premiū reportatur
 a deo: vt qui recusauerit id facere: vituperio penaq̄ dign⁹ apud
 Moysen iudicetur: vnde cōsentaneū est: vt sicut preceptū Deu
 teronomij de fratre mortuo traditur: ita prohibitio Leuitica de
 viuo fratre intelligatur. Reliquū est/ vt cōclusionē apponamus.
 Quis iam non perspiciat ex his corroborationibus: q̄ facile de
 fendi queat aduersus omnē nostre assertionis impugnatorē pri
 ma illa interpretatio diui Augustini: q̄ videlicet prohibitio Le
 uitica debeat intelligi fratre viuo: ceterę due relique multo faci

De cōiugio Regis Anglie

lius a quouis erudito poterūt sustineri: nimirū si vel de repudiata: vel de vxore fr̄is: q̄ sine liberis defunctus est: intelligat ipsa phibitio. Quū itaq; pbationis onus aduersarijs incūbat: videtis Iudices q̄ lōge distent ab hoc: de quo iā agitur: euertendo matrimonio: nā hoc certissimū est: illos nūq̄ ostēfuros huiusmodi matrimoniū diuino iure fuisse prohibitū: nisi prius cōuicerint illas prohibitiones vniuersaliter intelligēdas esse: quēadmodū vniuersaliter enūtiabāt: et vnāquāq; dictarū triū interpretatiōnū clarissimis argumētis expugnauerit: id qd̄ sat scio: nūq̄ efficiēt. Cōprobatio p̄ exēpla subsequit̄. Alterū q̄ id est ad tertiā interpretatiōnē attinet: nūq̄ euincet: hoc exēplo dilucidū efficiem̄. Nā sicut hāc phibitionē nō occides tametsi ḡnraliter extulisset Moyses: noluit tū eandē generaliter accipi: sic et hāc: turpitudinē vxoris fr̄is tui nō reuelabis: tametsi generatim enūciasset: noluit tū generatim accipi: quēadmodū postea sum̄ ostēfuri. S; age prius illud doceam̄: nēpe q̄ Moyses hāc phibitionē / nō occides: noluerit vniuersaliter intelligi / nā si generaliter intelligeretur: iā recta cōsecutio foret: nō occides: ergo ne culicē quidē occides: sed hec apud Theologū ineptissima collectio est: quā cōsequēs in antecedēte nequaq; intelligat phiberi: quā ob rē neq; iuxta Moysaicū intellectū cōsequit̄: nō occides: ergo culicē nō occides: fateor quidē Sophistis: q̄ generaliter hāc phibitionē intelligūt / iustā hāc videri cōsecutionē: verū apud Theologos: q̄ nolūt eandē generaliter accipi: nō ita: nā apud hos nō sequit̄: nō occides: ergo nō occides maleficū / qz licet apud hos ipsa phibitio: nō occides: generaliter efferat̄: nō tū generaliter intelligit̄: sed intellect⁹ eius certis cōprehēditur limitibus: extra quos si quis eā phibitionē extēdere moliat̄: nihil agit: quare nō sequit̄: nō occides: ergo culicē aut maleficū nō occides: quādoquidē id: qd̄ cōsequens est: neutiq; intelligit̄ veritū in antecedente. Alterū exemplū est. Et idē quod est iudiciū est de phibitione operū in sabbato: ac multis alijs. Nā hāc quoq; phibitionē nō facies omne op⁹ in sabbato: licet ḡnraliter enūciasset Moyses: noluit tū: vt generaliter intelligeretur: neq; em̄ iuxta Moysaicū intellectū recte colligit̄: nullū opus operaberis in sabbato: ergo nec sacrificandi opus facies: neq; bouē: q̄ forte in foueā cecidit: subleuabis: neq; proximo per tuā operā subuenies in sabbato: nihil horum ex illa generali phibitione sequitur quādoquidē extra limites illius phibitionis sunt: quemadmodum et alia multa: quę Moyses in

Pentateucho fieri non semel precepit. Ad hunc itaque modum licet
 Moyses prohibitiones Leuiticas generatim protulisset: noluit ta-
 men easdem vniuersaliter intelligi: tametsi nullam in eis fecerit ex-
 ceptionem: neque enim simul omnia dicere potuit: sed paulatim aliud post
 aliud erat scribendum: quia ob rem et sepe numero generalis in scrip-
 turis ponuntur prohibitiones: quarum exceptiones ex alijs petende
 sunt locis: id quod satis abunde notum est his: qui vel mediocriter
 in sacris literis exercitati sunt: neque enim protinus / vt prohibitionem
 vnamquamque recenserit / ea subiecit Moyses: quia Spiritus Sanctus di-
 xerat excipienda: quare licet vniuersali nota prohibitiones illas
 enunciasset: noluit tamen intellectum ipsarum prohibitionum vniuersaliter
 accipiendam esse: non est hec igitur efficax et indissolubilis argumeta-
 tio: Moyses ita vetuit dicens: vxorem fratris sui nullus accipiat: ergo
 nec defuncti quidem absque liberis: sicut non sequitur / non occides: ergo
 nec illum occides: qui iure damnatus est ad mortem: et nullum opus fa-
 cies in sabbato: ergo nec bouem in die sabbati subtrahes e puteo:
 neutrum horum recte sequitur: atque id propterea: quod consequens in antece-
 dente nequaquam intelligitur esse prohibitum: et sane par omnino iudicium
 est de Leuiticis prohibitionibus. Quam ob rem et nullo modo con-
 uinci potest ex illis prohibitionibus: quod accipere vxorem fratris absque li-
 beris defuncti fuisset diuino iure prohibitum: et maxime cum sacer Spi-
 ritus hoc ipsum lata lege fieri voluerit / et iusserit / quemadmodum in
 Deuteronomio satis dilucidum est. Nam cui obsecro verosimile
 fuerit: vt Spiritus ipse sacer: qui legum harum omnium in Penta-
 theucho traditarum autor et conditor erat / leges duas omnino re-
 pugnantes / et vni populo daret: presertim cum nulla fuisset imitandi
 ratio: quemadmodum paulo post ostensuri sumus. Obiectio al-
 tera fuerit. Sed hic miris technis et prestigijs vtuntur: quo sub-
 terfugiant harum prohibitionum sanum intellectum: aiunt enim prohibi-
 tiones Leuiticas per. 32. annos ante latam Deuteronomicam le-
 gem fuisse traditas: quo tempore contendunt vniuersaliter fuisse
 prohibitum: ne fratris vxor quouis pacto ducatur a fratre: siue
 viuus ille fuerit: siue mortuus. Nam per illud tanti temporis in-
 teruallum nulla vnquam de vxore fratris absque liberis mortui facta
 fuit exceptio: ac proinde colligere nituntur: hoc toto tem-
 pore licuisse nemini vxorem fratris etiam absque liberis mortui
 ducere in coniugem. Ceterum hi miri fuci sunt: et imposture:
 quas tametsi preterant aduersarij nostri / nullis tamen efficaci-
 bus probationibus stabiliunt vnquam: neque enim inter autores

De cōiugio Regis Anglie.

certo cōstat de tempore: quo scriptus fuerat Deuteronomij li-
ber: sed nec scire certo potest ex scripturis ipsis tempus diffi-
nitum: quo scribebatur/loquutus quidem fuerat Moyses verba
eius non inficior trans Jordanem in solitudine campestri mul-
tos annos post datam legem in Sinay: nam id testatur initiū ip-
sius libri: vbi sic legimus: hec sunt verba: q̄ loquutus Moyses ad
oē Israel trans Jordanē in solitudine cāpestri: ibi loquitur fuit
Moyses ea: q̄ in Deuteronomio scripta sunt: at quo tēpore scrip-
ta fuerant: incertum esse nemo dubitabit. Affirmat tñ autor com-
munis glosse: que nō mediocris apud vere orthodoxos existima-
tionis est: i p̄m Deuteronomiū aut magnā ei⁹ partē / vna cū alijs
P̄tateuchi libris fuisse scriptum: sic enim habetur ibi. s. venisse
vsq; ad montē Sinay spatio. 40. dierū duodecim mansiones fe-
cerunt: ⁊ hoc. 10. anno ⁊ ibi fere per totū annū steterūt ibi lex da-
ta est ibi Genesis script⁹ / Exod⁹ nūeri scripti sūt: ⁊ magna pars
huius nēpe Deuteronomij: ex quib⁹ verbis apparet magnā par-
tē Deuteronomij cū alijs P̄tateuchi libris fuisse scriptā: quocir-
ca nec irreuincibiliter pbare possunt ānos tot nēpe. 32. interces-
sisse inter scriptiones horū librorū. Letrū vt cōcedamus tot an-
nos interuenisse: quid tū deide colligēt: nō ob id certe cōsequit:
q̄ pro illo annorū interuallo phibitiōes ille prorsus vniuersali-
ter essent intelligēde: aut q̄ illo spatio tēporis neutiq; licuisset:
vt frater vxorē fratris absq; liberis defuncti sibi copularet: sicut
nec ex alijs prohibitionibus similia colligi queant. Nā in Exodo
tradita fuit illa phibitiō: nō occides: in Deuteronomio vero iu-
betur: vt occidatur adultera: nō tñ sequit: q̄ toto illo tēporis in-
teruallo vetabat̄ occisio adultere. Similiter i Exodo fuit inter-
dictū: ne quicq; operis fieret in sabbato: quū tñ post hoc in Leui-
tica p̄cipiatur leuitis: vt operētur: quid ergo: nō propterea cōse-
quit: vt tpe intermedio nemini licuerit sacrificij opus agere: sic
pari modo de phibitione nuptiarū fratris ⁊ iussione earūde in ca-
su nō cōsequit: vt pro interuallo hec sub illa phibeat̄. Alte-
ra obiectio ē. Qd si rursū obiecerint ad hūc modū: Moyses quū
hec vetuisset: nullā fecit exceptionē: s; absolute p̄nūciavit dicēs:
vxorē fr̄is sui null⁹ accipiat: ⁊ rursū turpitudinē vxoris fr̄is tui
nō reuelabis: atq; alio qdē loco: q̄ duxerit vxorē fr̄is sui rē facit
illicitā: turpitudinem sui fr̄is reuelauit: absq; liberis erit: q̄ ob rē
vt ḡaliter ⁊ citra quāuis acceptionē hec ptulit: ita voluit ⁊ ḡia-
liter eadē itelligi: quoad noua qdā lege data fecerit exceptionē.

Responsio est. Sed hec argutia nihil efficit: nā ad hunc modum
 quū vetuisset Moyses in Exodo: ne quicquid operis in sabbato fie-
 ret: quādoquē hoc generaliter enūciauit/ ita generaliter debuit
 intelligi/ donec lege lata contrariū affirmasset: quū igit post hoc
 in Leuitico legē tulerit: quod infans octauo die circūcideretur/ cō-
 sentaneū est/ vt toto illo intervallo/ quod fuit inter prohibitionē
 in Exodo latā et istā iussionē in Leuitico traditā/ nō licuisset cir-
 cuncissionis opus in sabbato fieri: quod manifeste in Exodo gene-
 raliter vetuisset/ ne quicquid operis in sabbato fieret: nō tamē hec
 prohibitio se extendebat ad circūcissionis opus: tametsi postea le-
 gem de eodē contrariā tulisset. Alia obiectio est. Sed hic forte
 negabūt iussionē hāc posterius factā priori prohibitioni fuisse cō-
 trariā: verū hoc firmare nequaquam possunt: quādo manifestū est al-
 terā in hoc alteri cōtrariari/ quoniā quū prohibitio vetet: ne fiat
 vllū opus in sabbato: lex postea lata iubet: vt opus circūcisionis
 in sabbato fiat: tametsi dies octauus fuerit sabbatū: manifestum
 est igitur: quod circūcisionis opus cōprehendebatur sub illa prohi-
 bitione: nō facies omne opus in sabbato: que tamē erat generali-
 ter enūciata et citra cuiusuis opis exceptionē: quocirca tametsi
 Moyses gñaliter hāc prohibitionē protulisset: nō erat tamē eius
 animus: vt generaliter intelligeret: et ad eundē modū argumen-
 tationi priori nos respōdemus: quod licet prohibitiones Leuitice
 fuissent vniuersaliter prolatae: nō intendebat tamen ipse Moyses:
 aut Spiritus sanctus in Moyses: quod vniuersaliter essent accipiēde:
 nā et postea legē tulit de fratris vxore ducēda: que prohibitioni-
 bus illis aduersatur/ sicut et preceptū de opere circūcisionis tra-
 didit: posteaquē vniuersaliter ante vetuisset in sabbato fieri quic-
 quid operis. Alia obiectio est. Sed hic forte rursus nos adoriētur
 aduersarij p̄texentes nōnullā inter hec precepta dissimilitudinē
 esse: propterea quod p̄ceptū de circūcissione diu ante Moysen tradi-
 tū erat: quāmodū in Euāgelio Joānis Christus ait: propterea
 Moyses dedit nobis circūcissionē: nō quia ex Moyses sit/ sed ex pa-
 tribus: ecce (inquiunt) hoc preceptū de circūcissione Moysaica
 prohibitionē antecessit: quā ob rē et Moyses ipsum reuocare po-
 tuit: sed exclusum fuit illud preceptū ab illa prohibitionē. Respō-
 sio est. Hic nos respōdemus/ id/ quod obicitur/ haud mediocriter
 instituto nostro cōducere: nā ex eo satis dilucidum est: quod Moyses
 quādam vniuersaliter protulit: quā noluit vniuersaliter itelligi: quē ad-
 modū ex hac illoꝝ p̄fessione patet: nepe quod tametsi Moyses vetuisset

De cōiugio Regis Anglię

uniuersaliter quicquid operis in sabbato fieri: noluit tñ sub ista phibitione cōprehēdi circūcisionis op^o: quōd ante traditū fuerat a p^{ri}b^o: et hoc ip^se est / quōd nos dicim^o i negotio n^o: quod videlicet Moyses tametsi phibitiōes ip^sas Leuiticas uniuersaliter tradidisset: noluit tñ easdē uniuersaliter intelligi: neq^{ue} nuptias fr̄ie: cui^o marit^o defunctus est absq^{ue} liberis sub illis phibitionib^o cōprehēdi: nimirum ideo quod a patribus is mos diu ante emanauerit: quē admodū alibi satis vbertim ostendimus: et iam denuo repetemus. Liqueet primū ex Seneseos libro / Judā Patriarchā tres filios habuisse: quorum primo iuenculam / cui nomen erat Thamar / dedit cōiugem: at illo mortuo / mox eandem secūdo filio copulauit: sed quū Judas hūc etiam filius alterū obisse diē suū comperisset: iunior quidē illum inuasit: ne tertium cōmitteret eidem femine: metuebat enim / ne tertius item filius si id faceret: simili clade corripere retur: spopondit tamen se tertium hunc filiū daturū ipsi vidue Thamar: ob quod et iussit eā in habitu viduitatis permanere: donec Sela (hoc erat tertio fratri nomen) adolesceret. Ihic videtis Iudices Reuerēdissimi Patriarchā Judā tres per ordinē filios vni femine dedisse. Quōd si cetera: que in illo capite traduntur / diligentius annotaueritis: plane comperietis legē hanc / quā postea Moyses de fratria ducenda tulit: e patribus manasse. Annotatio prima est. Nam in eodē capite refertur: quod quū primus frater interisset: Judas ad scōm dixerit: ingredi ad vxorē fr̄is tui: et sociare illi: vt suscites semē fratri: an nō hec verba plane legem illā Deuteronomicā exprimūt: sic enim habet ip^sa lex / quādo frater vnus mortuus fuerit absq^{ue} liberis: vxor defuncti nō nubet alteri: sed accipiet eā frater eius: et suscitabit semē fratris sui: palā est igitur iussionē Iudę cū iussione Moysaica prorsus conuenire. Annotatio altera est. Deinde notetur et hoc: quōd in eodē capite sequitur: nepe quod secundus frater sciēs nō sibi nasci liberos: semen fuderit in terrā / ne liberi fratris nomine nascerētur: vnde nā hoc sciuisset ille secūdus frater nisi ex patria traditiōe / et ex more antiquo: qui vicē legis tū habebat: Annotatio tertia est. Ibis accedit annotandū: quod Judas quicquid post priorū fratrum interitus timuisset tertium fratrem illi femine tradere: spopondit tamē id se facturū. Quis hic nō perspiciat Judā virū vtiq^{ue} nobilem et prudentem ac successore sobolis percupidum: nisi lege fuisset compulsus: lege (inquā) a patribus tradita: nunquā fuisse daturū eidē femine tertium et eandem iam vnicū filiū suū: presertim quum sciret priores

duos eius fratres interisse: et formidaret hunc tertium simile dis-
 crimen subiturum. Annotatio quarta est. Preter hec et illud an-
 notatione dignum est: quod ipsa Thamar postquam ex alioquam Sela ter-
 tio fratre deprehensa fuisset concepisse: mox adiudicata fuit ad
 mortis penam subeundam: quod certe factum non fuisset: nisi propter
 adulterium facinus perpetratum: quandoquidem eo tempore scor-
 tatio nequaquam tanti momenti reputabatur: ut esset morte plecten-
 da: iure igitur consuetudinis illa tertio fratri debebatur: nec po-
 tuit alteri nubere: quemadmodum in Deuteronomio Moses insti-
 tuit: restauravit enim priscam legem illam Moses / quemadmo-
 dum Alphonsus atque Tyrannus / et alij complures auctores mani-
 feste tradunt. Annotatio quinta est. Ceterum ut dilucidius intelli-
 gamus sponsalia fuisse facta inter filium Jude tertium et Thamar:
 obseruanda sunt verba Jude: que dixerat ipsi vidue Thamar.
 Nam ex illis perspicuum est / quod Judas licet vehementer formidasset
 periculum: quod tertio et iam unico filio preuidet euenturum: contrahi
 nihilominus voluerit sponsalia: quam ob rem et dixit ad Thamar
 Judas: esto in domo patris tui: donec crescat Sela filius meus:
 hic certe Judas pater sponsionem fecit pro filio: porro de consensu
 Thamar satis constat ex verbis: que sequuntur: subdit enim scrip-
 tura: quod iuxta preceptum Jude Thamar abierit: et habitauerit in
 domo patris sui nimirum expectans nuptiarum tempus. Quum igitur
 ipsa Thamar aliunde / quam ex Sela sponso postea concepisset: meri-
 to velut adultera mortis rea iudicabatur. Annotatio sexta est.
 Preter hec occurrit et illud: quod in eodem capite Judas aie-
 bat de Thamar vidua: iustior me est: quia non tradidi eam Sela
 filio meo: ecce culpam suam Judas grauiorem esse confitetur:
 quam fuerat culpa Thamar. Mulier enim si mariti consortio des-
 tituat / facile cadit in fornicationem: propter quod et Paulus
 iussit: ut ob supra vitanda mulier que suum haberet virum:
 maiorem itaque suam fuisse culpam Judas agnouit: nimirum ex eo
 quod iuxta probatam consuetudinis legem: qua astringebatur: non de-
 didisset filium suum ipsi Thamar / maiorem (inquam) quam erat culpa
 ipsius Thamar: que per muliebrem fragilitatem: et prolis auidi-
 tatem lapsa fuerat. Epilogus annotationum sequitur. Cui iam
 non erit ex his omnibus dilucidum: quod consuetudo de relictis fra-
 trum (quum absque liberis essent) ducendis fratribus ortum ac-
 cepisset ex primeua Patrum traditione: nam haud dubie si nul-
 la talis fuisset approbata consuetudo: secundus ille filius Jude

post mortem sui fratris nihil dubitasset: quin ex fratria geniti liberi sibi nō fratri ascriberentur: sed nisi preceptū Jude tam graphice p̄cepto a Mosaiico respondisset: neq; Thamar fuisset velut adultera morti cōdempnata: neq; Judas clamasset iustiozem se fuisse Thamar. Postremo: nec Judas tres p̄ ordinē filios vni dedisset femine: et maxime quū pertinuisset: ne tertio filio: quem tunc vnicum habebat: similis interitus obueniret: qualis duobus prioribus ante contigerat: hec (in q̄) singula quisquis digne pensauerit plane perspiciet eiusmodi consuetudinem ceu legē quādam licet minime scriptam a primis ipsis Judeorum patribus descendisse. Nā (vt postea mōstrabim⁹) eiusmodi leges Abrahe fuerāt a deo date: quas et ipse relicturus esset posteritati sue: et q̄ hęc res adeo dilucida sit: nō solum ex hoc loco Geneseos: verumetiam ex libro Ruth: et ex Euangelio quoq; a Matthei: cōsentientibus insuper ipsis eruditissimis iuxta atq; sanctissimis patribus: aduersarij tamen ita sue opinioni sunt addicti: vt oīa potius abrumphant: q̄ a sententia sua se deici patiātur. Nā quū intelligāt se plane victos: vbi semel admiserint germanū aliquē fratrem lege deuinctum fuisse: quāuis defuncti fratris absq; liberis vxorem ab illo cognitā sibi copulet: omnibus neruis adnitūtur / vt caligine quadam obducant singula queq; loca: in quibus scriptura videri queat hoc ipsum statuere plane. Negāt igitur et cōtra sententias omniū orthodoxorū primā legem Deuteronomica de germano fratre intelligendam esse. Negāt etiā eisdē repugnantibus Jacob et Ely fuisse fratres vterinos: atq; alter legale patre Joseph viri a Harie: alterū naturalē eiusdē patre fuisse. Negāt et hunc locū Geneseos: quē iam tractauimus: q̄ clarissimū sit docere: quātū fratri liceat vxorē fratris accipere: q̄ prius ab ip̄o fuerat cognita: sed aduertite Iudices precor: q̄ in ualidā huiusce rei rationē afferāt: nā de loco illo Geneseos agemus primū: ac postea de reliquis. Aliant em̄ Chrysostomū aperitissime comprobare Thamar: que germanis fratribus alteri post alterū nupta fuerat: virginē permāsisse: donec Judas pater eorū illā cognouisset: p̄ quo recitat eūdē Chrysost. (sed nō inueni nisi alia de Thamar homelia. 62. in. 37. Gene. Tomo. 5. Chrysostomū) in opere imperfecto ad hūc modū: videt̄ quidē Judas ex incestu nurus sue Thamar filios suscepisse: reuera autē neq; nurum: q̄ ex meretrice: meretrix enim non fuit / quia propter amorē feminis Israel finxit se meretricem: cum non esset: nurus autem non

fuit: quia nullus eam cognouit filiorum Iudae: cum Iudas suo ip-
 sius experimento exterritus nolisset ei accipere cōiugem ex fi-
 liabus Cananeorū: sed dedisset ei Thamar ex filiab⁹ Arā. Ma-
 ter autem ei⁹ / cū esset Cananea / hortaretur eum accipere ex ge-
 nere suo / ille consilio matris vsus non cōtigit eam: propter quod
 percussit. cū dominus malignantē: alter autē filius audiēs: quod
 fratri suo semē fuerat suscitaturus / nō sibi / semē suum effudit in
 terram: propter quod et ipse percussus est: sic factū est: vt Tha-
 mar virgo maneret. hec Chrysostom⁹. Solutio est. Sed esto vir-
 go fuisset Thamar: quid inde aduersarij colligēt: an q̄ mos he-
 breis nō fuisset: vt frater germani fratris postea q̄ absq̄ liberis
 decessisset: vxorē acciperet: modo fuisset a fratre prius cognita:
 minime. Nā locus ipse Geneseos aperte cōtrariū docet: lex enim
 illius tēporis: quē admodū supra mōstrauimus: adigebat Iudā:
 vt etiā inuitus ipsi Thamar post interitū aliorū fratrum tertium
 item spōderet filiū / hoc (inquam) fecit Iudas ipse lege coactus:
 q̄ priores fratres liberos ipsi Thamar nullos reliq̄ssent: neq̄ em̄
 hoc ideo fecit: q̄ ipsa Thamar adhuc māssisset virgo: nā et hoc il-
 le profūs ignorauit: quē admodū et Chrysostomus ipse testatur
 hoc eodē loco: quē atē citarūt aduersarij: nā vbi dixisset: sic fac-
 tum est: vt Thamar virgo maneret: continuo subiungit: hec au-
 tem de filijs suis gesta quū nesciens Iudas diu lamentaretur: et
 plāgeret penitens: quia nephandum opprobrium cum nuru sua
 (vt putauit) fecisset: quid hoc aliud est: q̄ q̄ putauerit eam fuisse
 nurum suā et ante cognitā a filijs: et certū est illū existimasse / q̄ ex
 cōmixtione cum ipsa talis interitus filijs suis duobus ante con-
 tigit: ac proinde timuit: quē admodum scriptura testatur: ter-
 tium eidem filiū copulare. Quid igitur ad rē facit: virgo fuisset
 Thamar: an minime: quū Iudas hoc ipsum ignorarit: imo puta-
 rit cōtrariū: neq̄ enim ideo: q̄ esset virgo secundum filium ei de-
 dit / mortuo priori: postea q̄ secundo mortuo spōnderit / et eidē
 iam vidue tertiū. Sed ob id imprimis q̄ per legem illius tempo-
 ris ita facere cōpelleretur: v̄ gebat enim illū consuetudo: mosq̄
 patrius: qui et vicem legis obtinuit: vt in locum de mortui fratris
 absq̄ liberis frater proximus omnino substitueretur: alioqui
 plane quum pertimūisset Iudas et tertio filio similem interitū
 imminere: nunq̄ spōndisset ipsam eidem femine. Nihil igitur
 pro aduersarijs facit Chrysostomus hoc loco iam per eos citato:
 quin imo tam hoc in loco / q̄ alijs vbi rem hanc excutit: aperte

pro nobis facit: nam vbiq; testatur legem huiusmodi Iudeis fuisse: qua tenebantur ipsi mortuis fratribus absq; liberis vxores illorum sibi coniungere: atq; ita suscitare semē defunctis fratribus: quam legem recenset homelia. 49. super Mattheum in opere imperfecto: vbi de germanis duobus fratribus loquitur: nempe Philippo et Herode: et rursus homelia. 71. in eodem opere: vbi et Iudeos taxat: q; legem ipsi crebro neglexerint omne quodam ducti: et q; (inquit) lex ita cogat sepe tamē id neglexerunt: sed et hoc etiam loco: quem ex opere imperfecto citat: Chrysostomus meminit eiusdem legis inquitens: alter autem filius auditus: q; fratri suo semē fuerat suscitaturus: non sibi: semen suum effudit in terram: et vnde hoc sciisset ille alter frater nisi propter legem et consuetudinē illius temporis: ut cumq; fuerit: hic locus: quem attulerunt ex Chrysostomo: nec tantillum aduersarijs conducet. Ceterum quod negant legem Deuteronomicā de fratribus germanis accipiendam esse: nos ex consensu omnium orthodoxorum: um hoc ipsum ostēdimus in eo libello: quem nouissime porreximus vestris manibus: Iudices prestātissimi: quare nihil opus est: vt amplius hac de re iam disseramus. Porro quod inficiatur Jacob et Ely fratres vterinos fuisse: atq; illum quidē fuisse naturalem patrem Ioseph: qui fuit vir Marię: istum vero legale patris asseritio penitus illis aduersatur. Nam cum alij plurimi: tum Hieronymus imprimis hoc ipsum affirmat in cōmentarijs super Mattheū ita tradēs hunc locū: obiecit nobis Iulianus Augustus de dissonātia Euāgelistarū cur Euāgelista Mattheus Ioseph dixerit filiū Jacob: et Lucas eū filiū appellarit Heily: nō intelligens consuetudinē scripturarū: q; alter secundū naturā: alter secundū legē ei pater sit: scimus enim hoc per Mosē deo iubente preceptum: vt si frater aut propinquus absq; liberis mortuus fuerit: alius eius frater accipiat vxorē ad suscitandū semē fratris vel ppinqui sui. Super hoc et Africanus temporum scriptor: et Eusebius Cesariensis in libris Diaphonias Euangelion/ plenius disputarūt. hec Hieronymus. Ex quib; verbis primum patet Iulianū apostatam hanc dissonantiā Euangelistarū orthodoxis obiecisse. Deinde conciliari dissonantiam hanc per hoc: q; quum essent Jacob et Ely fratres vterini: et ille mortuus esset absq; liberis: iste per legem adigebatur vxorem illius ducere: atq; ita suscitare semen fratri suo: tertio Jacob ita fuisse patrem naturalem ipsius Ioseph: et Ely patrē legale eiusdē:

Quarto cōstanter asseuerasse Hieronymū hanc legem nō solum de propinquis intelligendā nō solū esse / verum etiam de germanis fratribus. Scimus (inquit) hoc per Moſen deo iubente p̄ceptū / vt si frater aut propinquus / ⁊ cet. postremo corroboratum hoc ipsum esse testimonijs Africani pariter ⁊ Eusebii Cæsariensis. Intelligitis itaq; Iudices / quid Hieronym⁹ vna cum p̄scais auctoribus hac de re fēserit: a quibus haud quāq; dissentiendū est: nisi manifestissimis comprobationibus errasse conuincatur. Quid enim si dissonātia hec posset alijs modis excusari: hūc certe modum veteres orthodoxi nobis reliquerunt: qui propterea q̄ vicinioreſ erant ipsis Christi tēporibus certiora nobis potuerūt referre: q̄ que recēter sūt ab hereticis excogitata: sed neq; rationes: quibus hoc suū commentum aduersarij statuere moliūtur: alicuius momēti sunt: cōmunis em̄ glossa dissoluit vtrumq;: nam ita primū ratiocinātur. Jacob (inquunt) ⁊ Ely q̄q; ex eadē tribu fuerint: atq; ex Dauidica stirpe p̄dierint: fr̄es tñ essentō potuerūt: quū alter p̄ lineā Salomonis / alter p̄ lineā Mathā descēderit: quare ⁊ valde distātes erāt: sed vetat vnā feminā duobus viris alteri post alterū nubere / quorū alter descēderit p̄ lineā Salomonis / alter p̄ lineā Mathā: ⁊ quū hec femina cōcepit ex vtroq;: peperitq; duos filios vnū huic / alterū illi / qd̄ phibet hoc / quū adoleuerit: vni femine alterū post alterū iuxta p̄ceptū veteris legis cōiugio copulari: tales haud dubie fuerant Jacob ⁊ Ely ex eadē matre / sed diuersis patrib⁹ geniti nēpe Athan / q̄ per Salomonē descēdit / ⁊ Athath / qui per Mathā: ceterū quia mortuus est Ely sine liberis: Jacob vterinus eius frater lege cōpulsus Moſaica defūcti fratris cōiugē accepit: de qua ⁊ genuit Joseph virū Marie. Joseph itaq; filius naturalis erat Jacob: ⁊ legalis ipsius Ely: quare nullus in hac re scrupus est: cur ab antiquis illis patribus ob noua quedam commenta distideamus. Sed iam alteram audiamus rationem / quam obijciunt: que et sic habet: quum quis fratris defuncti ducebat vxorem / filio / quem ex illa suscipiebat: nomen fratris defuncti imponebat iuxta p̄scozum institutionem: vt ⁊ semen / ⁊ nomen fratri suscitaret: quum lex vtrumq; suscitari iusserit / quare Joseph: qui fuit Ely filius legalis non Joseph / sed Ely vocatus fuisse. Posset hic responderi paucis non esse nouum in sacris literis: vt aliquis binomius sit / aut trinomius: et nunc eundem vno nunc altero nomine vocari: quare licet hoc loco Joseph / ob certā

aliquam considerationem vocetur Joseph: potuit nihilominus
 ab alijs Ely vocari. Eterum aliter hic respōdit cōmunis glossa
 diluens illam aduersariorum argutiam: et ostendens nō semper
 obseruatum fuisse: vt qui per fratrem genitus esset ex vxore fra-
 tris: nomenclaturā acciperet ipsius mortui: quam rem et probat
 sacrarum literarum testimonio: nimirū ex eo q̄ quū Booz iuxta
 legem dictam accepisset Ruth vxorem: que prius nupta fuerat
 Elimelech cognato ipsius Booz: nō Elimelech / sed Obeth vo-
 cabatur: sed cōmunē ip̄am glossam audiamus: q̄ dicitur (inquit)
 filius eius nomine vocari: cui suscitatur: non est verum: quādo
 Booz eum / quē genuit ex Ruth: non Elimelech: cui suscitatur:
 sed Obeth vocauit: hec glossa. Similiter et Salatiel: qui iuxta
 Lucam Mari patrem habuit: iuxta Mattheū vero Zechoniam:
 huius erat filius naturalis: illius vero legalis: neutrius autem
 nomē habuit: tales haud dubie pleriq̄ fuerūt. Alij tametsi nulla
 sit eorū in scripturis mētio: neq̄ Obeth igitur: neq̄ Salathiel:
 sed neq̄ Joseph defuncti nomē accepit: ita q̄ vocaret illius noīe:
 sed q̄ illius filius lege dici iuberetur. Infans (inquit) qui natus
 fuerit / cōstituet̄ ex defuncti nomine / hoc est / vocitetur filius illi:
 atq̄ ita Diuus Augustinus hūc locū interpretatur dicēs consti-
 tuetur ex defuncti nomine: non vt eius nomē accipiat: sed vt ex
 eius nomine: id est tanq̄ filius nō eius: cuius femine est genitus:
 sed illius defuncti: cui semen suscitatum est: heres constituatur.
 Hec Augustinus. Ad hūc sane modū et explicat id: quod in fine
 legis traditum est: nimirū et non delebitur nomē eius ex Israel:
 propter qd̄ et subdit. Qd̄ enim additum est: et nō delebitur no-
 mē eius ex Israel: ita potest intelligi: nō q̄ nomē eius puer con-
 sequenter accipiat: sed q̄ ille non sine posteritate mortuus esse
 videatur: et ideo p̄manet eius nomē / id est memoria. Hec Augu-
 stinus. Adde q̄ Booz pollicebatur se suscitaturū nomē cognati
 sui defuncti: qui pridem erat maritus ipsius Ruth. Neq̄ tamen
 aliter suscitauit q̄ eo modo: quo iam declaratum est: et sane quā
 esset vir iustus: ei factū plane docet haud aliter nomē defuncti
 suscitari debere: q̄ q̄ defuncti filius is / qui nasceretur / appella-
 ri debuerat: non est igitur necesse: vt alia plura exempla conge-
 ramus. Satis enim fuerit: qd̄ in libro Ruth legimus: eiusmodi
 fuisse Iudeis morem: mos enim vero frequentem vsū indicat.
 Neq̄ mos dicēdus est id: qd̄ raro fit: sed quod creberrime. Quā
 obrem et certū est / crebrius in vsu fuisse: vt vbi quisq̄ absq̄ libe-

ris defunctus esset: is: qui sanguine propinquior: fuisset: illius
 vxorē in suam coniugē acciperet. Perspiciatis itaq; Judices: q̄
 sint inefficaces aduersariorū rationes: quas pducūt/quātūq; la-
 befactet hoc illorū cōmētū Diu^s Hieronym^s: ceteriq; p̄s nō
 minori eruditione q̄ vite sanctimonia aspiciūt: quocirca nihil cō-
 tra nostrū institutū probant: neq; priora tria: que negāt: possunt
 vllis argumentis et eisdem solidis reuincere. Conferentia pro-
 hibitionū inter sese adiūta. Ceterū iam eo redeamus: vnde su-
 mus digressi: nimirū vt ostendamus casum nostrū de fraternis
 nuptiis: vbi fratrum alter absq; liberis interysset: omnino simi-
 liter se habere Leuiticas prohibitiones: quēadmodū circūcissio-
 nis opus ad prohibitionem operū in sabbato. Prima conferētia
 sit. Nam vtrobicq; generaliter enunciata fuit: ipsa prohibitio: sic
 enim in Leuitico scriptum est: turpitudinem vxoris fratris tui
 non reuelabis: hic vniuersaliter enūciatur: ne quisq; vxoris sui
 fratris turpitudinē reuelet: in Exodo quoq; sic habetur: non fa-
 cies omne opus in sabbato: et hic vniuersaliter prohibet: ne q̄q;
 operetur in sabbato: in hoc ergo conueniant: q̄ vtracq; generali-
 ter enūciatur. Secūda cōferentia est. Conueniunt etiam in alte-
 ro nimirum: q̄ vtracq; prohibitio iussionem habet sibi cōtrariam:
 que non vna cum sua prohibitione cōiungitur in eodē capite si-
 ue libro: sed in alio libro multum distāte postea traditur: vt exē-
 pli gratia prohibitionem: que in Exodo traditur de nō facien-
 do quicq; operis in sabbato: subsequitur in Leuitico preceptū:
 q̄ infans octauo die circūcidēdus esset: et similiter prohibitionē:
 que in Leuitico vetat fratriā a fratre duci: subsequitur in Deu-
 teronomio preceptum de ducenda fratris: quando frater absq;
 liberis mortu^s esset: et hec est altera cōgruitas vtriusq; mutua.
 Tertia conferentia est. Congruit insuper vtracq; prohibitio sibi
 inuicem in hoc: q̄ earū vtracq; traditio quedam antecessit: que
 & profus eadē est iussioni subsequētī: nā ipsa iussio de opere cir-
 cūcissionis diu antecessit prohibitionē operum in sabbato: que
 in Exodo facta est: tamen eadem iterum in Leuitico traditur:
 similiter consuetudo de ducenda fratria longe precessit eā pro-
 hibitionem: que vetat in Leuitico: ne ducatur a fratre fra-
 tria: et tamē eadē iterum traditur in Deuteronomio. Collectio
 quedam ex conferentiis subiūgitur. Quare quū per omnia simi-
 liter hec se habeant vtrobiq;: nempe mos patrum antecedens &
 prohibitio sequens: ac deniq; iussio post illam prohibitionē tra-

De cōiugio Regis Anglie

data necessario consequitur: vt sicut prohibitio operum in sabba-
tolicet generaliter et citra quāuis exceptionem in Exodo pro-
lata fuisset: non erat tamen generaliter intelligenda: sic neq̄
prohibitio: que in Leuitico de non accipienda fratria: q̄q̄ ge-
neraliter enuntiatur: debet generaliter de quouis fratre indis-
criminatim intelligi. Altera collectio est. Preter hoc insuper
manifeste colligitur: q̄ sicut opus circūcisionis nō includebatur
in illa generali prohibitione de nō faciendo quicq̄ operis in sab-
bato: sic neq̄ coniugiū fratris: cuius maritus absq̄ liberis obiit:
includebatur in illa prohibitione generali de non accipienda fra-
tris vxore: ceterum hec nos idcirco nequaquā attulimus: q̄ ipsi
teneamur ad probandam huius matrimonij soliditatem: sed ma-
gis: vt cunctis fieret dilucidum: nullum aditum aduersarijs pa-
tere: quo m̄rimonij illud irreuincibiliter ostēdat: nullius esse ro-
boris: nobis vtique: qui hoc defendimus: non incumbit probatio-
nis onus: sed illis potius: qui totis viribus ipsius impugnare mo-
liunt: satis eī nobis fuerit: si quicquid illi ptulerint nos eneruau-
erimus: ostēderimusq̄ nullum non aditum ablatum illis esse: quo
possint inualidum illud matrimoniū astruere: quod & satis abūde
nos fecisse nihil dubitamus. Nā quū ex his: que diximus: perspi-
cuū factū sit: q̄ iussio illa Deuteronomica de nuptijs fratris m̄q̄
fuit inclusa cōtentaq̄ sub illis phibitionib⁹ Leuiticis: manifestū
est oībus: q̄ sacras literas nō ignorāt: nusq̄ alibi tales nuptias p̄
totius diuini iuris cursū fuisse prohibitas: nā si cōstiterit: vt et
de facto iā constat: vxorē fr̄is: q̄ sine liberis interūt: deberi fra-
tri: nec id ip̄m vllis phibitionibus Leuiticis fuisse vetitū: illico
manifestū erit: q̄ quū nec alio quouis loco p̄ totū aut vetus / aut
nouū testamentū id conuinci poterit fuisse vetitum: nusq̄ in tota
scriptura sacra fuisset phibitū. Obiectio nona est. Ceterū nobis
iā circūspiciētibus q̄s iā cauillus huic respōsioni nre queat oby-
ci: mox occurrebat: q̄ fortassis obyeciēt non ea: q̄ iā inuicē cōpara-
uimus: sic oīno similiter se habere: quēadmodū ipsi cupere vide-
mur: nā circūcisionis opus licet a patribus profectum sit: vt ip̄-
sum Euangelium testatur: ipsis tamē patrib⁹ traditū erat a deo:
verū non ita fratris coniugiū a deo preceptum fuerat: sed ex ne-
pharijs Chananeorū moribus: inter quos habitabāt Hebrei mu-
tuatū. Nos igitur nouē veritates inferius diggeremus: ex qui-
bus luculenter apparebit neminē hoc cōvincere posse: q̄ videli-
cet ex nepharijs Chananeorum moribus hāc legem Hebrei mu-

tuissent: et non magis accepissent a deo. Prima veritas est. Ex
 Abrahe semine Christum fuisse nasciturum liquet ex illis: que Se-
 ne. 22. Deus dixerat Abrahe per memet ipsum iurauit: dicit dominus: quia
 fecisti rem hanc: et non peperisti filio tuo unigenito: benedicam ti-
 bi: et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi: et velut arenam: que
 est in litore maris. Et paulo post. Et benedicetur in semine tuo
 omnes gentes terre: hic duo pollicetur Abrahe deus: alterum fe-
 minis illius ingens futurum incrementum / alteram benedictionem gen-
 tis ex eius semine prouenturam. Utriusque satis abundanter adim-
 pletum est. Nam Abrahæ semine non post multos annos in uniuersum
 creuit: non solum quantum ad corporalem / spectat generationem: ve-
 rum etiam quantum ad spirituale: et gentes etiam / que in Christum
 ex Abrahæ semine natum crediderunt: copiosissimam assecute sunt be-
 nedictionem: et licet Hebrei: quibus id mysterium sicut et alia pleraque
 fuerat absconditum: aliter benedictionem hanc spirituale intelligant:
 Paulus tamen ad Galat. 4. de benedictione: que a Christo gen-
 tibus promanauit: declarat accipiendam: quum dicat: Abrahæ
 dicte sunt promissiones et semini eius: non dicit et seminibus tan-
 quam de multis: sed tanquam de uno et in semine tuo / qui est Christus:
 igitur ex semine Abrahæ: qui Christus est: gentes erant benedicen-
 de: quia ob rem et liquet Christum ex Abraham fuisse nasciturum. Se-
 cunda veritas est. Non solum quod ex Abraham: verum etiam quod ex
 definita quadam tribu nasceretur. Pro qua veritate sciendum est: quod
 ex Jacob: qui nepos Abrahæ fuerat: duodecim tribus emana-
 runt: inter quas precipua fuerat tribus Iuda: de cuius linea Chri-
 stus produit: propter quod et Jacob quum esset moriturus: singulisque
 filiis benedictionem suam impartiturus: de Iuda vaticinatus est ad
 hunc modum: Iuda te laudabunt fratres tui: manus tue in cervicibus
 inimicorum tuorum: adorabunt te filii patris tui. Et paulo post. Non
 auferetur sceptrum de Iuda: et dux de femore eius: donec ve-
 niat: qui mittendus est: et ipse erit expectatio gentium. His utriusque
 verbis insinuat: ex femoribus Iuda Reges et duces: qui rem
 Iudaicam administrarent: esse promanaturus: donec is tandem: qui
 mittendus esset: nempe Messias ex eadem tribu proregeret.
 Messias enim et Christus nobis dictus est: quem Iudæi ventu-
 rum haud quaquam dubitabant: ut potest certiores de aduentu eius
 redditi per innumera vaticinia: sed et idem Christus expecta-
 tio gentium dicitur: quod per illum gentibus etiam salus puenire
 debuisset: ex tribu igitur Iuda Reges et Duces Israelitici populi

De coniugio Regis Anglie

necesse fuit perpetuo descendere: quousque maximus ille ducum
nasceretur. Xp̄s Iesus: propter quod et Paulus ad Hebreos di-
cit: manifestum est: q̄ ex tribu Juda ortus sit dñs noster: deus
itaque precognitū esse voluit/ q̄ nō solū ex illo patriacha Abrahā
Christus oriretur: verum etiā ex qua tribu prodire debuerat.
Tertia veritas sit. Quinetiā et de familia certa voluit presciri
Christū oriturū. Dilucet hec veritas: quū ex alijs Prophetarū
vaticinijs/ tum ex Hieremia ca. 23. vbi hic habetur: suscitabo Da-
uid germen iustū: et regnabit rex: et sapiens erit: in diebus illis
saluabitur Juda: et Israel habitabit confidenter: et hoc est nomē:
quod vocabūt eum dñs iustus noster: que verba non solum auto-
res nostri: verum etiā Hebreorū Rabbinī de Messia proorsus in-
telligunt: q̄ videlicet ipse de germine progenieq̄ David nasce-
retur: propter quod et in psalmo legimus a deo promissionē ipsi
David super eadem re factā: de fructu (inquit) ventris tui ponā
super sedem tuā: sed et apud Micheā scriptū est. Et tu Beth-
leē Effrata: non es parvulus in millibus Juda: ex te enim egre-
dietur dux: qui sit dominator in Israel. Per ducem hūc haud du-
bie Messias intelligitur: quē admodū Herodi per Pontifices et
Phariseos respōsum erat: quū eos interrogaret: vbi Christus
nasceretur: in Bethleem Jude (inquiunt) pro qua re confirmā-
da locū hūc ex eodē Propheta citant: vt et ibi perspicuū est: di-
citur autem e Bethleē egressurus: qui viculus ad David per-
tinebat: vt dinosceretur etiam e David semine eundem fore nas-
citurum: propter q̄ et Pharisei quū rogarētur a Christo: cuius
filium Christum esse dicerent: responderūt ipsius David: palam
est igitur voluisse deum: vt certo prenosceretur Christus nō so-
lum ex qua tribu verum etiā: ex qua familia foret oriundus.
Quarta veritas est. Hec idcirco voluit presciri deus: vt ex va-
ticipijs Prophetarum indubitato Christus quū venisset agnos-
ceretur plane. Tot inditijs Christus in scripturis manifestatus
erat: vt ab ijs: qui cū pietate sacros bibliorū libros scrutantur:
ignorari non possit: propter quod et Christus dixit: scrutamini
scripturas/ quia ipse testimoniū perhibet de me: porro genealo-
gia dñi Iesu locusq̄ natiuitatis eius inter cetera nō minimū in-
diciū erat: ipsum fuisse Messiam: quē admodū ex varijs Eua-
geliorum locis constat: nam quū aliquando litigarent inter sese
Iudei pro dño Iesu: num is habendus esset Christus? quibusdā
hoc ipsum asserentibus: alijs contra fortiter oppugnantibus: hi

dixerunt: Numquid a Galilea Christus venit? Nonne scriptura dicit: quod ex semine David et de Bethleem castello: ubi erat David venit Christus? Putabant enim hi Christum Galileum fuisse: quod in Nazareth fuisse enutritus: et quod parentes eius ibi morabantur: neque Pharisei quicquam aliud potius habuerunt: quod obicerent illis: qui dominum Jesum crediderunt fuisse Messiam: quod quod Nazareus existimaret: quam ob rem et Mathanias apud Joannem: quum dixisset illi Philippus: quem scripsit Moses et propheta in lege inuenimus Jesum filium Joseph a Nazareth: respondit. A Nazareth potest aliquid bonum esse: hoc utique dixit hesitans: an Messias: qui fuit optimum bonum: potuisset a Nazareth prodire: similiter quando Nichodemus reprehendit Phariseos propter Christum: illi respondentes dixerunt. Numquid et tu Galileus es? Scrutare scripturas: et vide: quia propheta a Galilea non surgit: propter hec et Matheus exactissime docet Christum Jesum fuisse Bethleemitam: et Lucas ait esse de domo familiaque David. Quinta veritas est. Oportuit tribus et familias Hebræorum impermixtas custodiri. Patet et hec ex prioribus: nam si tribus et familie confunderentur: quum esset illius populi tanta numerositas: impossibile fuit internosci: qua ex tribu: qua ve familia nasceretur. Nam iuxta pollicitationem Dei populus ille velut arena maris / et stelle celi creuit: et multiplicatus est: quum enim Jacob nepos Abrahæ: cui repromissio facta fuerat: intrauit Egyptum: erat numerus eorum: qui de femore Jacob erant progenerati: non multo plures quam 70. quemadmodum testatur Exodus: verumtamen quum idem populus ex Egypto reuerteretur: sic excreuit numerus: ut essent ferme sexcenta millia virorum absque mulieribus et paruulis: qui neque pauci fuerant in tanta tamque fertili multitudine: sed et postea per deserti transitum intra spatium annorum. 40. quum remanentibus duobus duraxat tota illa virorum perisset multitudo: recensit populus inuentus est supra sexcenta milia virorum: mille septingenta triginta: quis iam ex tanta multitudine: si non fuisset accuratissime seruata tribuum et familiarum separatio: dinoscere potuit hunc ex hac tribu: illum ex alia prodire: quod ob rem oportuit: ut Israelitice tribus et familie seruarentur impermixte. Sexta veritas est. Ut tribus familieque certo distinguerentur: necesse fuit leges quasdam tradi. Nisi tradite fuissent huiusmodi leges pro discrimine tribuum et familiarum fieri nunquam potuit: ut in tanta populi multitudine dinosci quisquam potuerit: ex qua tribu qua ve

De coniugio Regis Anglie

familia fuisset natus: nam si nullo ordine seruato promiscue nuptias inissent singule queque tribus cum alijs tanta citra contro- uersam inde confusio suborta fuisset: ut non facile quisque pro- geniem suam ualisset explicare: certamque tribum exprimere: de qua fuisset ortus: necesse fuit igitur: ut cuiusque tribus et familie generationes ab inuicem secernerentur: quatenus distincte ap- pareret cuiusque genealogia/ huius itaque rei gratia quemadmodum Eusebius Africanus memorant singulorum generationes in ar- chiujs templi fuerat conseruate: neque enim licuit: ut idem tradit in diuersas tribus nuptias permisceri: sed uni ex eodem populo/ atque ex eadem familia innupta precipitur copulari: ut ne permix- tione coniugij etiam fors hereditatis deduceretur in dubium: et de alia tribu contra fas in aliam transferretur. Hec Eusebius in Ecclesiastica historia: et certe nisi tales genealogie fuissent ser- uate: difficilimum fuisset ab Mattheum ita Christi genealogiam texu- isse: ut tuta fuisset a cauillis Iudeorum: nam ex toto veteri tes- tamento nequit intelligi: per quos post Salatiem Joseph uir Marie matris Christi descendisset: uerumtamen ea res tunc adeo clara dilucidaque fuerat cunctis: qui tum periti fuerant in archa- nis Hebræorum literis: ut nemo potuerit sane contradicere: quin et ipsa Christi genealogia per Mattheum tradita solide cor- roborabat Christum ex domo David processisse: que res una cum ceteris non parum iuuat: ut et ipse Messias irreuincibiliter osten- deretur: fuit igitur apprime necessarium: leges quasdam tradi- quibus ad inuicem tribus et familie distinguerentur. Septima ve- ritas est. Leges de tribubus familiisque secernendis ob multa fuisse necessarias. Erant he leges imprimis necessarie propter sacer- dotum: nimirum ut non alij: quam qui progeniti fuerant de tribu Leui sacerdotij munere fungerentur: neque enim alteri cuiquam lic- tum erat altaribus ministrare citra grauem indignationem dei: sicut Numer. 18. patet: propter quod et hi: qui nequiuerat ex ip- sis genealogijs docere suam originem: eiciendi fuerat e sacerdo- tiorum: quemadmodum Esdre. 1. cap. 2. de quibusdam traditur: hi que- serunt scripturam genealogie sue: et non inuenerunt: et eiecunt de sacerdotibus. Hec solum ob Leuitarum originem: uerum etiam gene- ratum per cunctos: qui ex Israel descenderat: nam et Heemie. 7. dici- tur: et quidam: quorum alij pre se ferebat fuisse de tribu Leui: alij uero de alijs tribubus: quum nequiuissent iudicare domum patris suorum: et semine suum: utrum ex Israel esset: eiecti fuerat de consortio Israel. Erant item necessarie propter hereditates: ne de tribu in tribum:

et de familia in familiam traducerentur. Nam et illas deus voluit impermixtas esse sicut liquet Numer 27. et. 36. Erant etiam necessarie propter coniugia: ne quis heres extra familiam suam coniugium iniret: sicut Numeri. 36. Deuteronomij. 25. dilucidum est: erant denique necessarie propter lites dirimendas: que plerumque solent ex eiusmodi rebus suppullulare: multis igitur modis he leges de tribubus familiisque separatis erant necessarie. Octava veritas est. Huiusmodi leges: anteaquam per Moysen velle scriberentur: a deo fuisse traditas. Fuisse quasdam leges a deo patribus ore tenus. s. datas pro Judaici populi recto moderamine latere neminem potest: qui Genesim et Exodum accurate perlegerit. Nam in Genesi deus ad Isaac loquens ait: dabo posteris tuis universas regiones has: et benedicetur in semine tuo omnes gentes terre: eo quod obediit Abraham voci mee: et custodierit precepta et mandata mea: et ceremonias: legesque servauerit. Ecce precepta: mandata: ceremonias: leges: que nimirum omnia tradita fuerunt Abrahe pro gubernanda posteritate sua. Nam is quando esset vir sanctus: et propheta: nullis eguit pro se ipso legibus: quando quidem Paulus ait. Iusto non est lex posita: quas utique leges a tribus patribus Abrahe usque ad Moysen patres filijs velut per manus tradiderunt. Nam de his et Moyses in Exodo sic loquitur ad socerum suum Bethro: venit ad me populus querens sententiam dei: quumque acciderit eis aliqua disceptatio: veniunt ad me: ut iudicem inter eos: et ostendam precepta mea: et leges dei: ecce leges et precepta dei: et certe nec dum erunt leges velle per Moysen scripte: id quod aperte liquet ex his: que sequuntur in Exodo: quocirca palam est: leges quasdam pro instituendo populo fuisse a deo traditas: priusquam velle per Moysen fuissent scripte. Nonna veritas est. Neminem probare posse: quin inter has leges et ipsa: que fratris nuptias precipit: una fuisset. Certum est hanc legem: qua iubetur: ut frater uxorem fratris: qui sine liberis die obijt: sibi copularer. 25. Deuteronomij scriptam esse: certum est itidem et rationem huius legis fuisse: ne tribus et hereditates inuicem confunderentur: quum igitur eadem ratio nunquam non viguisset et ante legem scriptam: et usque ad finem legis. Quis probabit unquam hanc legem ad distinctionem tribuum: et familiarum non fuisse semper ab Hebreis usurpatam? Porro quum deus hanc distinctionem fieri iusserit: ut certo nosceretur: ex qua tribu: quaque familia Christus nasceretur: palam est: et ab eo hanc legem de nuptiis fratris ipsius primis Patriar-

De cōiugio Regis Anglie

chis fuisse traditam vna cum ceteris legibus ad iustum regimē ipsius populi spectantibus. Ceterū q̄ eadē ratio tradende legis huius diu ante legem scriptam viguisset: manifestum est ex multiplicatione posteritatis Abrahe: q̄ rediēs ex Egipto ⁊ prius q̄ Jordanē pertransisset: bis (vt ante diximus) fuerat recensita: ⁊ ad priorē quidem recensionem repertus fuit ei⁹ numerus fuisse: s. sexcenta fere millia viroꝝ absq̄ mulieribus ⁊ paruulis: ad posteriorē vero supra sexcenta millia milie. septingenta triginta. Nam si per totum hoc temporis spatium nulla fuisset tribuum ⁊ familiarum seruata distinctio: sed tribus cum tribubus: ⁊ familie cum familijs per mutuas nuptias confunderentur: qui fieri potuit: vt post hac ipsis tribubus ⁊ familijs distributio sortium et hereditatum recte succederet: ⁊ maxime quū pre tanta confusione quis ex qua tribu qua ve familia prodisset: ignoraretur. Huc accedit: q̄ lex hec (quē admo dū supra diximus) per Judam Patriarcham ad vnguē fuerat obseruata: ⁊ eo quidē tempore: quo tota soboles Israelitica vix ad sexaginta personas excreuisset: quā ob rem quū quotidie postea numerus in immensum fuisset auctus: necessaria fuit ei: scdē legis diligētior obseruatio: ne per continuū eiusdē sobolis incrementū incertissima proꝝusq̄ impossibilis explicatio tribuū ⁊ familiarum ex illa cōfusissima permixtione redderetur. Memini igitur ambigū esse potest ex his: que diximus: quū hec lex de nuptijs fratruū in casu nostro fuisset vna de numero Legum: quas deus Abrahe dedit pro moderanda sua posteritate: quibus ⁊ abosēs etiam vltis fuit: antea q̄ per eum lex vltis scriberetur: quam ob rem ⁊ perspicuum est eam iussione: quā. 25. Deuteronomū scripserat abosēs diu antea fuisse patribus a deo traditam: quo simul ⁊ dilucidum est quadrare sibi mutuo priores illas congruentias: quibus prohibitionem de non operando in sabbato contulimus cum Leuitica prohibitionē de nō ducenda fratria: colligitur itaq̄ tandem ex hac prolira disceptatione: q̄ sicut prohibitio de nō operando in sabbato q̄ q̄ generaliter enūciata fuerit: nō tū generaliter intelligit: ita nec prohibitio de nō ducēda vxore fratris licet vniuersaliter prolata sit: debet vniuersaliter intelligi: sed casus noster ab ea penitus eximebatur: sicut ⁊ circūcisionis opus a prohibitionē operum in sabbato fuerit penitus exemptū. Ceterum adhuc alio quodā exēplo rē eadē corroborabim⁹. Nam in Exodo similiter vetitū est ⁊ ea generalitate: qua ne cogitari quidem vlla maior potest: et

amplior nempe cum dicitur non occides: at non obstante pronũ-
 ciationis huius generalitate: contractiorem tamen intellectum
 eandem prohibitionē habuisse certum est: nam (vt ante dixim⁹)
 haud quāq̃ sequitur: non occides: ergo neq̃ maleficum occides:
 licitum enim fuit ante legis huius lationem in scriptis / z etiam
 postea q̃ lata fuisset: occidere malefactores: nam vt cetera pre-
 teream: ne sim prolixior: z ante legem illā de nō occidendo scrip-
 tam: adultera morte plectebatur: z post legis huius descriptio-
 nē Moyses itē iussit: vt morte plecteretur: quare tametsi prohibi-
 tio ipsa fuisset vniuersaliter prolata: non debuit tamē vniuersa-
 liter intelligi: sed occisio adultere semper ab eadem prohibitio-
 ne fuerat exempta: sicut igitur haud quāq̃ recte subinfertur:
 non occides: ergo nec adulteram occides: ita neq̃ recte cōsequi-
 tur: non duces vxorem fratris tui: ergo neq̃ fratris absq̃ liberis
 defuncti duces vxorem: nam vt adulteram: z ante prohibitionē
 illam non occides / z post eādē quoq̃ scriptam licuit occidere /
 ita licuit z fratram: que liberos nullos accepit / z ante prohibi-
 tionem Leuiticam / z post eandē scriptam fratri cōiugio copu-
 lari. Porro q̃ adulteram ante legem scriptam occidere licuisset /
 palam est ex eo: q̃ Judas nurum suā Thamar adiudicabat mor-
 ti: nimirum ideo q̃ aliunde concepisset: q̃ ex Selah: cui despon-
 satus: sed neq̃ dubium esse potest: quin ob adulterium cōplu-
 res in tanta multitudine punirētur / priusq̃ lex de non occiden-
 do fuisset scripta: q̃q̃ literis id nusq̃ proditum sit: nam z ante
 scriptum decalogum fatebatur ipse Moyses se populū iudicasse
 iuxta precepta legesq̃ dei: leges ergo quedam a deo patrib⁹ da-
 te fuerant de vindicandis flagitijs: priusq̃ vllē per Moysen fuif-
 sent scripte. Satis abunde iam ostendisse videmur casum nostrū
 iure diuino nunq̃ fuisse vetitum: quandoquidem sub illis prohi-
 bitionibus Leuiticis minime cōtinebatur: sed neq̃ vsq̃ alibi per
 totum aut vetus / aut nouū instrumentū huiusmodi nuptie fue-
 rant interdicte: quam ob rem z liquet in hoc casu Pontificem ex
 causa: que sue conscientie iusta visa fuerat: dispensare potuisse:
 nam quis alius iudex potior habendus est iustitie ipsius cause q̃
 Pontifex summus: quū igitur in breui suo Pontifex declararit
 se non solum ex causis: que in ipso breui continentur: verū etiam
 ex alijs animum suum mouentibus in hoc negotio dispensasse:
 mirum est: si quis q̃ ausit diutius contēdere matrimonium illud
 inuvalidum esse. Quod si quis adhuc rationes vllas pro infirman-

De cōiug. Regis Ang. cū relicta fr̄is sui.

do hoc matrimonio velit proponere: nos per dei gratiā crimus
ad refellendam parati: quidquid in eam partem ipsi protulerint
aduersarij. Quos Reuerendissimi patres oramus: et obtesta-
mur per viscera misericordie Dei: quatenus et nos vicissim
quid in tanti pōderis negotio responsuri simus: equis
et benignis auribus audiat: et quid tam voce
viva q̄ scriptis senserimus: et responde-
rimus. (que vestra est humanitas)
equi boniq; consulatis.

Finis.

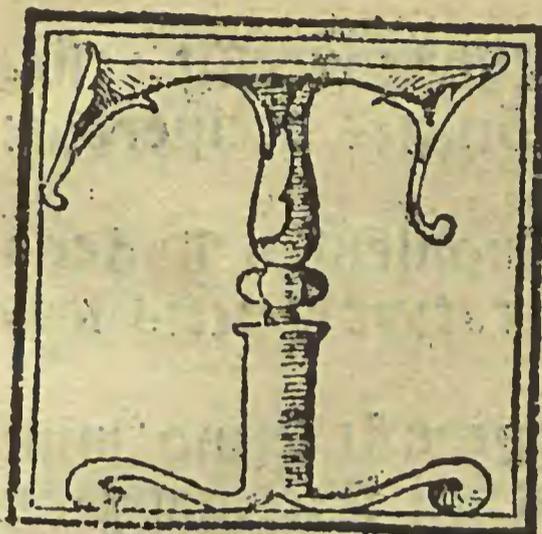
Dlyssippone excudebat **H**er-
manus Balhardus Typographus opusculum De con-
iugio Regis Anglie cum relicta fratris sui com-
positum ab Alvaro Comenio Theologie Do-
ctore Parisiensi Sorbonico: ac Serenissi-
mi Regis Portugallie Lōcionatore: ac
Priore. S. Nicolai Alyssipponēsis:
huc vsq; nunq̄ in lucē emissum.

Errata/que reliquit typographus in toto opere hic
decerpsimus a quouis lectore facile delenda.

In primis inuenies. Folio. 2. pagina. 2. linea. 9. pro dari. lege
dicari. Folio. 5. pagina. 2. linea. 37. dn̄anet. lege damnet. folio. 7.
pagina. 1. linea. 36. maiore. lege maiorem. folio. 11. pagina. 2. linea
27. tueretur. lege teneretur. fo. 20. pag. 1. lin. 37. p̄s. lege p̄is. fo.
22. pag. 2. lin. 17. personarū. lege p̄ersarū. fo. 23. pag. 1. lin. 20. prop-
ter. lege propter. fo. 32. pag. 1. lin. 28. quē admodū. lege quē admo-
dū. fo. 33. pag. 1. lin. 36. exacissima. lege exactissima. fo. 33. pag. 2. lin.
28. primo. lege prima.

Petrus Fernādus electus

Episcopus Brasiliensis candido lectori.

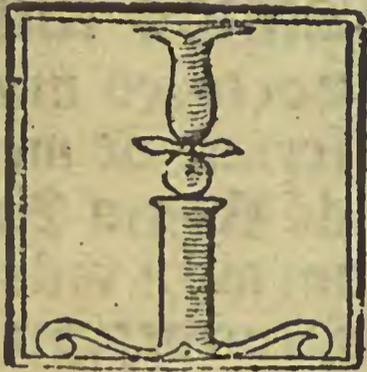

Quaesi ante hos viginti annos tum
Theologi/tum Jurisprōficū doctores mul-
ti multa eruditissime conscripserunt de ma-
trimonio Henrici octavi quondā Regis An-
glorum: nullus tamen/quantum mihi vide-
tur/rem ipsam ac tūdītus attingit/
q̄ hic noster Sometius Parisiensis Theolo-
gus/quādoquidem in hoc totus versatur: vt
palam faciat: id negotij nō ad ius diuinū: sed

ad summum Pontificem ex integro pertinere: atq; rationes con-
tra afferentes pro sui ingenij dexteritate dissoluat. Potest enim
hoc facile prestare: vt qui multis annis Lutetie/ Salmāticę/ ac
Conimbricę sacram Theologiam edocuerit: disputaritq; Pari-
sij: quum res hec agitaretur in conuentu Theologorū: ex qui-
bus nonnulli ambientes hominum fauorem/ et adulterātes verbū
dei (vt Paulinus vtar verbis) corrupti muneribus/ et largitione
Angelorum/ que moneta est Anglis familiaris/ incidere in la-
queum diaboli: et in varias tentationes: et fauerunt partibus Re-
gis contra sui animi sententiam: in quos competit illud Esaię:
diligunt munera: et sequuntur retributiones: et quod apud Joā-
nem dicitur: dilexerunt enim magis gloriam hominū quam glo-
riam dei. Neq; vereor tā aperte hec proferre: quādo testis hui⁹
rei sum oculatus: nam quo tempore de hoc matrimonio tractaba-
tur a Theologis Parisiensibus: et ipse aderam Parisijs: vbi vl-
tra decennium et bonis literis/ ac sacre Theologie pro mea viri-
li studui. Sed iam ad auctore huius operis redeo: is enim adeo
per se clarus ac strenue doctus est: vt minime mea vel alicuius
egeat commendatione: nam vino vendibili suspensa hedera nihil
op⁹/quare te hortor/ ac moneo erudite lector: ne graueris lege-
re: et perlegere hoc opusculū nostri Sometij: nā si cū delectu et
candido animo legas: spero fore: ne vnquam te peniteat lectio-
nis/ exiguum est (inquis) opus: fateor volumine: sed immensum
eruditione: quod si intus perspicias: nō minus osculaberis: quā
Croci vel Darij diuitias: siquidē plus prestat in recessu: q̄ pol-
licetur in fronte: bene vale Ulyssipone/ Idib⁹ Martij. 1551.

Index compendiosus eorū

rum/que in toto opere sparsim pertractantur/
ab autore summam collectus.

Innocentius Tertius Liuoniensib⁹ concessit relic-
tas fratrum absq^{ue} liberis in coniuges accipere: ac
retinere. fol. 4.

Reycitur euasio asserentiū Liuonienses Iudeos
fuisse: quibus Moses cōcesserat: vt relictis fra-
trū iungerentur. fol. 4.

Innocētius declarat nrm casum/de quo in opere fit sermo/ mini-
me esse iure diuino prohibitum: in quo non fuit illicitum Pon-
tifici dispensare. fol. 4.

Censura ac declaratio per Innocentium tertium facta litem om-
nem de coniugio Regis Anglię cum relictā fratris sui dirime-
re suffecisset. fol. 4.

Martinus quintus ob vitandū graue scandalum dispensauit cū
eo: qui cum germana matrimonium consumauerat: quam for-
nicarie precognouerat. fol. 4.

Martinus quintus in grauiore casu dispensans plane declarat
eodem facto: in leuoribus casibus ob subterfugiendū scanda-
lum posse fieri dispensationem. fol. 4.

Alexander sextus cum Emanuele Lusitanie Rege dispensauit:
vt prioris coniugis: ex qua masculū acceperat: sororē duceret/
et ex ea liberos habuit fol. 4.

Idem est affinitatis gradus inter sororem vxoris et sororem fra-
tris: quare licuit in utroq^{ue} dispēsare. fol. 4.

Alexander sextus: sicut et Julius secundus dispensauit cum Re-
ge et Regina Anglię. fol. 4.

Alexāder sextus (qd^o fortius fuit) dispensauit cum Ferdinando
iuniorē Sicilię citra Pharū Rege: vt patris sui sororē Joan-
nā duceret in coniugem. fol. 4.

Soror patris arctiori necessitate filio eius iungitur: quam vxor
fr̄is fr̄i: q̄re sicut in maiori ita et in minori licet dispēsare. fo. 4.

Leo decim⁹ fratrib⁹ Augustiniensibus cōcessit: vt in primo affini-
tatis gradu dispensare valeāt/modo id notorium non fuerit:
neq^{ue} in iudicium productum: et vt de nouo contrahāt/ et in eo-
dem permaneant cum prole legitima. fol. 4.

Julius secund⁹ dispensauit: vt Hēricus septimus Rex Anglorū

Index.

- cū esset princeps Quallie duceret relictā Arthuri fr̄is sui. fol. 4.
Qui matrimoniū inualidū esse cōtendūt inexpugnabiles causas reddere debēt/ alioqui innumera fient diuortia. fol. 5.
Lex Deuteronomica de nuptijs fratris vere p̄ceptū fuit / ⁊ eadem de fratre si extiterit: debet itelligi / ⁊ alioqui de proximo consanguineo. fol. 5.
Contraria prohibitio. s. Leuitica nō est vniuersaliter accipiēda sed ad sensum peculiarē limitanda / ⁊ eadem non moralis sed iudicialis est iuxta quādam limitationem. fol. 5.
De prohibitionum illarum dispensabilitate an P̄apa possit cum eis dispensare. fol. 5.
Legē Deuteronomicā nō esse permissionē dūtaxat / sed p̄ceptū ostēdit Julius Africanus cū Eusebio Cesariēsi. fol. 5.
Tertulianus (inquit) in lege p̄cipitur: vt quis fratris sui sine liberis defūcti vxorē in matrimoniū assumat hoc nō modo permittente / sed ⁊ iubente lege. fol. 5. ⁊ 6.
Legē Deuteronomicā p̄ceptū esse / ⁊ non permissionē dūtaxat cōprobāt / Hieronym⁹ / Origenes / Joānes Damascen⁹ / Chrysostomus / Iulianus / Isichius / Christianus / Druthmar⁹ / Ambrosius / Theophilatus / Augustinus. fol. 6.
Prohibitionē Leuiticā non intelligendam esse de germano fratre / vt nōnulli arbitrātur / iussionē contra Deuteronomicā nequaquā pro germano fratre / sed pro cognato propinquo debere intelligi / affirmatur. fol. 6.
Lex Deuteronomica accipiēda est de proximo sanguinis quisquis ille fuerit / siue frater / siue quis ali⁹ a fr̄e remotior. fol. 6.
Nullus vnquā patrū hucusq; in Christi Ecclesia legē Deuteronomicā aliter intellexit quā de fratre: si fuerit superstes / vel ob eius defectum de sanguine propinquoze. fol. 7.
Temerarium est asseuerare p̄ceptum illud Deuteronomicum de fr̄e neutiq; intelligi debere aduersus oēs scriptores. fol. 7.
Nō solū Patres ⁊ Bibliorū interpretes: verum ⁊ tota Ecclesia credit legē Deuteronomicā de fratre intelligi debere. fol. 7.
Equalem maioremue auctoritatē in elucidandis ambiguis habet nunc supremus Ecclesie P̄ontifex / ea quam olim habuit synagoge P̄ontifex. fol. 7.
Nostri P̄ontifices cum Innocētio tertio declararunt legem illā Deuteronomicā de germano fratre fuisse intellectā / cui nemo satis orthodoxus reluctari debet. fol. 7.

Index.

- Hebraica veritas / et septuaginta interpretes / ac latinorum codices
provisis consentiunt legem Deuteronomicam de germano fratre
esse intelligendam facta semper fratris mentione. fol. 7.
- Latinus codex ab Ecclesia receptus non minoris auctoritatis est /
quam Hebraeus et Graecus. fol. 7.
- Non est dubitandum legem Deuteronomicam de germano fratre
intelligendam esse / et esse preceptivam ac compulsivam et non
permissivam duntaxat. fol. 7.
- Parum prudenter a quibusdam asseritur: nusquam in sacris bibliorum
libris reperta fuisse exempla legis Deuteronomice / ut scilicet frater
acceperit fratris uxorem: si fuerit ab illo prius cognita. fol. 8.
- Lex Deuteronomica absolute pronunciat de uxore fratris absque
liberis defuncti siue cognita siue incognita: neque presumptione
carebit fuisse illam cognitam / si cum marito cohabitavit. fol. 8.
- Joseph duos habuit patres unum naturalem scilicet Jacob alterum lega-
lem scilicet Hely qui erant fratres uterini ex eadem matre diverso ve-
tero patre geniti iuxta Mattheum et Lucam. fol. 8.
- Hely uxore ducta sine liberis decessit: et Jacob illius frater iuxta
legem Deuteronomicam defuncti fratris uxorem accepit: ex qua
genuit Joseph filium Jacob / per naturam et per legem filium He-
ly / quod ex veteribus et recentioribus probatur. fol. 8.
- Generatio a David per Salomonem ex Mattheo tertium a fine facit
Mathan qui dicitur genuisse Jacob patrem Joseph / per Ma-
than vero de David Lucas tertium facit Melchi secundum
Africanum. fol. 8.
- Mathan et Melchi ex eadem uxore Escha nomine singulos filios
procrearunt: Melchi autem relictam Mathe accepit uxorem: ex
qua suscepit filium scilicet Hely: unde ex diverso patrum genere fiunt
Jacob et Hely uterini fratres. fol. 8.
- Jacob uxorem fratris Hely sine liberis defuncti ex legis mandato
accipiens genuit Joseph / natura geminis filium suum: secun-
dum legis preceptum Hely efficitur filius cuius Jacob uxorem: quia frater
erat ad suscitandum fratris seminem acceperat / secundum Africanum. fo. 8.
- Eusebius et Gregorius Nazianzenus in Africani sententiam aper-
tis verbis descendunt. fol. 8.
- Secundum Hieronymum Matheus dixit Joseph filium Jacob /
Lucas filium Hely: eo quod alter secundum naturam: alter secun-
dum legem ei pro fratre: per Mattheum deo iubente: ut si frater aut propinquus
absque liberis mortuus fuerit: alius eius frater accipiat uxorem. fo. 9.

Index.

- Secundū Ambrosium Athā Jacob generauit: et decessit vxore superstitē: quā postea Melchi accepit in coniugem: ex qua genitus est Hely. fol. 9.
- Jacob Hely fratre sine liberis decedente copulatus est fratris vxori: et generauit filiū Joseph: qui iuxta legē filius Hely dicitur: quoniam semen fratris defuncti iuxta legē suscitabat: secundum Ambrosium: et Damascenum. fol. 9.
- Reijcitur obiectio ex Augustino negāte Hely et Jacob fuisse fratres vterinos: neq; Joseph fuisse filiū Hely legalem: quando quidem Augustin⁹ secut⁹ est iudicium suū cōtra Africanū: et alios patres: et postea recantauit. fol. 9.
- Querit Augustin⁹ quomodo potuerit duos patres habere Joseph: quod ex alio natus: et ex alio adoptat⁹ fuerit: sed genus adoptionis dicere debuit: tanquam eum viuus adoptauerit: alius pater. fol. 9.
- Lex inquit Augustin⁹ cōtra Faustū: etiā mortuis filios adoptabat iubēs: vt fratris sine liberis mortui duceret fratrem vxorem: et fratri defuncto semen ex eadem suscitaret. fol. 9.
- Jacob et Hely fratres vterinos fuisse: et Jacob Hely defuncto: ac iuxta legem Deuteronomicā fratris sui semē suscitasse ex probatis liquet autoribus. fol. 9.
- Diluitur aduersariorum obiectio: quomodo si Jacob et Hely ex eadem tribu fuerunt: ex Dauid stirpe fratres esse potuerūt: cū alter p lineā Salomonis: alter p lineā Athā descēderit. fo. 10.
- Non est nouū in sacris Bibliorū libris aliquē binomiū aut trinomiū esse: et sic Joseph ab alijs potuit Hely vocari. fol. 10.
- Non semper fuit obseruatū: vt qui per fratrem genitus esset ex vxore fratris: nomen acciperet mortui. fol. 10.
- Booz cum accepisset Ruth vxorē: quā prius nupta fuerat: a Baalō filio Elimelech cognati ipsius Booz: puer: qui genitus erat: nec a Baalon: nec Elimelech: sed Beth dictus est: similiter de Salatiel dicendum. fol. 10.
- Infans: qui natus fuerit cōstituetur ex defuncti nomine: hoc est heres eius constituetur: et ideo permanet eius nomen. i. memoria secundum Augustinum. fol. 10.
- Salatiel secundum Athā patrē habuit Jechoniam de linea Salomonis: iuxta Lucā patrē habuit Meri de linea Athā: quomodo Salatiel hos duos patres habuit: Respōdet alterū p cū fuisse naturalē: et alterū legalem. fol. 10.

Index.

- Aphricanus** apud gentem (inquit) **Israel** generationū nomina / nunc secundum nature / nunc secundum legis ordinem numerantur / nature ex sanguine / legis / cum filius substituitur sub nomine fratris defuncti. fol. 10.
- Aliud** **Euangelium** nature ordinem / aliud vero legis sequitur regulam secundum **Aphricanum**. fol. 11.
- Filius** dicitur genitus secundum nature ordinem: quando ex sanguine descendit / legis quando iuxta legem **Deuteronomicam**: filius substituitur nomine fratris defuncti sine liberis. fol. 11.
- Salatiel** duos habuit patres / alterum **Jechoniā** secundum **Mattheū**: alterum **Meri** iuxta **Lucā** / alterius iuxta nature ordinem / alterius iuxta legis regulam habendus est filius. fol. 11.
- Utraque** genealogia iuxta **Mattheum** et **Lucā** conciliatur: quoniam pater naturalis **Salatielis** fuit **Jechonias** / et eiusdem legalis erat **Meri**. fol. 11.
- Obeth** etsi naturalis fuit filius **Booz** secundum **Mattheū**: erat tamen iuxta legem **Deuteronomicā** filius **Maalon** defuncti / qui pridem fuerat maritus **Ruth**. fol. 11.
- Booz** etsi non esset frater **Maalon** / sed alius esset sanguine propinquior / tamen si vel ipse **Booz**: vel ille alius fuisset frater / lege **Deuteronomica** tenebatur **Ruth** in coniugem accipere. fol. 11.
- Noemi** legis **Deuteronomice** meminit: dum hortaretur utramque nurum suam maritis earum defunctis: in patriam redire. fol. 11.
- Noemi** ad suas **Nurus** **Abhabitides** / inquit / Cur venitis mecum: num ultra habeo filios ex utero meo: ut viros ex me sperare possitis: idque propter legem **Deuteronomicā** de accipienda fratris uxore. fol. 11.
- Booz** cognoscens virum alium sanguine propinquiorē **Maalon** defuncto / noluit **Ruth** huius uxorem accipere: nisi prius illa renunciasset iuri suo. fol. 12.
- Booz** ex **Ruth** genuit **Obeth**: qui natura erat filius **Booz**: lege vero filius **Maalon** cognati sui / qui erat maritus **Ruth**. fol. 12.
- Abos** fuit antiquus in **Israel** inter propinquos: quando alter iuri suo cedebat / soluebat calciamentum / et dabat propinquo suo: hoc erat testimonium cessionis in **Israel**. fol. 12.
- Ante legem scriptam frater uxorem fratris absque liberis mortui ducere tenebatur / quod de filiis **Jude** manifestum fuit. fol. 12.
- Judas** duos ordine filios dedit maritos **Thamar**: tertium **Selach** nomine spopondit eidem / compulsus lege nondum scripta: fol. 12.

Index.

- Inoleuit consuetudo a patribus accipiendi coniuges fratrum sine liberis de functorum. fol. 12.
- Judas similibus verbis usus est: que habentur in lege Deuteronomica dicens filio suo secundo/ingredere ad uxorem fratris tui/ et sociare illi/ ut suscites semen fratri. fol. 12.
- Interpretes affirmant legem de accipienda uxore fratris defuncti sine liberis in consuetudine patribus fuisse: prius quam per Absolon fuisset lata. fol. 12.
- Inter Selach et Thamar fuerunt sponsalia: potuit enim Judas pater nurui sue Thamar pro filio suo Selach spondere. fol. 12.
- Judas plane indicat tertium filium lege Deuteronomica fuisse: ipsi Thamar debitum. fol. 12.
- Reijcitur obiectio ex opere imperfecto Chrysostomi Thamar fuisse virginem: et non carnaliter cognitam a duobus Jude filijs/ nam opus illud non fuit. Chrysostomi. fol. 12.
- Antiqua fuit consuetudo ex libro Ruth: ut proximus sanguine relictam consanguinei sui acciperet in coniugem/ alioqui dis-
calciaretur. fol. 13.
- Lex Deuteronomica preceptiva erat / et non permissiva solum: et de germano fratre/ vel alio quous magis propinquo accipienda. fol. 13.
- Prohibitiones Leuitice non debent vniuersaliter intelligi: quamquam vniuersaliter sint enunciatae. fol. 13.
- Prohibitio Leuitica de ducenda uxore fratris iuxta Augustinum: vel de uxore fratris viui/ vel de uxore a fratre repudiata/ vel de fratre defuncto non absque liberis/ potest intelligi. fol. 13.
- Negat Augustinus prohibitionem Leuiticam generaliter accipiendam esse. fol. 13.
- Rodolphus Glauiacensis prohibitionem Leuiticam. scilicet de non reuelanda turpitudine fratris intelligendam putat de fratre viuente/ sicut etiam illam de non reuelanda turpitudine sororis ipsa viuente. fo. 14.
- Sicut in prohibitionem comixtionis cum uxore proximi subauditur ipso viuente: sic etiam in prohibitionem cum uxore fratris debet subaudiri ipso viuente. fol. 14.
- Secundum Petrum Blesensem in primorum parentum coniugio due tantum persone. scilicet patris et matris excepte sunt a lege coniugali/ propter hoc relinquet homo patrem et matrem/ et adheret uxori sue. id est nec patri filia/ nec matri filius matrimonialiter adheret: processu temporis legislator inter alias personas uxorem fratris

Index.

- Subaudi viventis excepit. fol. 14.
- Secundū Druthmarū Herodes Joannem tenuit propter Herodiasē vxorē fr̄is suā fuerat fr̄is sui / sed tūc nō erat / non licet (inquit) tibi habere eā / fratre adhuc viuēte. fol. 14.
- Hugo Cardinalis vult prohibitionem Leuiticam intelligi fratre viuo. fol. 14.
- Autor glosse Interliniaris illud / nō licet tibi habere vxorē fratris tui / intelligit fratre adhuc viuente: mortuo enim nō prohibebat lex. fol. 14.
- Prohibitio Leuitica non fuit generaliter accipiēda / sed speciatim fratre viuo. fol. 14.
- Alexāder Halēsis propter iudiciū synceritatē autor irrefragabilis vocitatus intelligit illud / nullus accipiat vxorē fratris sui ipso viuente / & legem Leuiticam per Deuteronomicā explanat. fol. 14.
- Secundū Bonauēturā est illegittimitas ad m̄rimoniū sc̄dm naturā & institutionē diuinā / vt filius nō cōtrahat cū matre / nec pater cū filia / & q̄ alligatus vxori nō ducat aliā / vel in gradib⁹ diuina lege prohibitis Leuitici. 18. vt dicūt Jurisperiti: vt in 2. gradu / & hec adstringit fideles & infideles / qui si i tali illegittimitate cōtrahāt / soluitur: cū veniūt ad fidē. fol. 14.
- Secundū Ambrosiū quod extra dei decretū factū est / nō est putandū matrimoniū / sed cū cognoscitur emendandū. fol. 15.
- Iudeus cōtrahēs cū sorore in 2. gradu ad fidē veniēs ab ea separatur / si cū vxore fratris cōtrahat / quia hoc est in lege concessum: minime separatur. fol. 15.
- Illegittimitas ex constitutione Ecclesie intra quartum gradum non arctat infideles. fo. 15.
- Illegittimitas in gradib⁹ diuina lege prohibitis adstringit fideles & infideles secundum Jurisperitos. fo. 15.
- Iudeus cōtrahēs cū vxore fratris veniēs ad Ecclesiā non debet separari / separādus tamē esset: si cōtractus hic cōtinetur sub Leuiticis prohibitionibus. fol. 15.
- Secundū Bonauēturā nuptiē fratris cū vxore fratris defuncti non sunt diuino iure prohibite. fol. 15.
- Secundum Scotum diuino iure nulla prorsus affinitas hoc est ratione affinitatis impedit matrimonium / & ratio cur affinitas simpliciter impediat matrimonium: non est alia / nisi statutum Ecclesie illegittimantis affines. fol. 15.

Index.

Affinitas inter fratrem et uxorem fratris nullum prestat impedimentum fratre mortuo: neque prohibitio Leuitica iuxta Scotum obstat / quominus defuncti fratris uxorem frater ducere queat. fol. 15.

In Ecclesie statuto ab hominibus ordinato nemo dubitat: quin Papa possit dispensare. fol. 15.

Lex a hosti secundum Scotum non obligat Christianos: nisi quatenus sit a Christo corroborata: vel per Ecclesiam recens instituta. fol. 15.

Preceptum de non accipienda nouerca uxore patris in conjugem ex Leuitico / et Deuteronomio hodie vigorem suum seruat non ratione affinitatis contracte inter filium et nouercam / sed ratione precepti: quo mandatur honorem esse patri deferendum: de honestate enim patrem: qui vitur vase: quo usus fuit pater / unde non licet nouercam contingere / vel patre mortuo. fol. 15.

Prohibitiones ille Leuitice et Deuteronomice de non accipienda nouerca vel uxorem patris fortasse intelligende sunt viuo patre. fol. 15.

Non rarum fuit apud gentes: ut filius mortuo patre nouercam duceret: quare nec Paulus de Corinthio illo: qui uxore patris fuit abusus / si de mortuo patre fuisset locutus: non dixisset talem abusum nec inter gentes auditum fuisse. fo. 15.

Corinthius ille / quem Paulus tradidit Sathane: uxore patris abusus est: viuento patre: sicut Rubem viuento Jacob: et Absalom viuento David. fol. 15.

Flagitium: quod cum nouerca patrauit Corinthius: Sedulius vocat adulterium: quod non fit nisi viuente viro: et idem sentiunt Petrus de Tarantasia et Kylirarby. fol. 16.

Cum alijs gentibus / tum etiam Persis mos fuit defunctis patribus nouercas ducere: quod etiam testatur Augustinus. fol. 16.

Femine mortuis viris nubere possunt iuxta consuetudinem Persarum / si non Mosaisca lege prohiberentur / sedm Augustinum. fo. 16.

Affinitas matrimonium non impedit: nisi quatenus a Christo corroborata: vel per Ecclesiam recens instituta. fo. 16.

Libere poterit quis cum Thoma dicere: non licere alicui nouercam ducere uxorem. fol. 16.

Franciscus Avaro asserit in linea transversali tempore legis nature affinitatem nullum prestare impedimentum matrimonio:

tēpore legis scripte preceptū fuisse fratri suscitare semē fr̄is:
tēpore vero primitiue Ecc̄ie affinitatē nō impediuisse/ sed be-
nē nunc matrimonū adiectis prohibitionibus Ecc̄ie. fol. 16.

Secundū Quēdelinū affinitas est impedimētum matrimonū so-
lum ex Ecc̄ie instituto illegittimate affines ad matrimonū
in certis gradibus. fol. 16.

Abortui fratris vxorē fratri ducere/ secundū Quēdelinū nō est
diuino iure prohibitum. fol. 16.

Secundū Albertū magnū viuēte Philippo duxerat Herodes
Herodiadē vxorē Philippi fratris sui/ qđ erat morte plecten-
dum/ post mortē aut fratris potuisset ducere. fol. 16.

Rationē legis Deuteronomice de ducēda vxore fratris mortui
reddit Albertus Magn⁹. s. propter distinctionē hereditatū:
et memoriā patrū/ quā dñs voluit in filijs remanere. fol. 16.

Siquis mortuus fuerit in hereditate sua nō habēs filiū vel filiā
heredē/ vt in filiabus Salphaad/ quia per filiā potest suscita-
ri nomē ei⁹ sicut p filiū: vt ducat frater ei⁹ nō vterin⁹ semp:
sed propinquior genere: sicut Booz duxit Ruth. fol. 17.

Nullū fuit diuini iuris impedimētū in matrimonio Regis An-
glie cū relicta fratris sui: sed humani iuris dūtaxat / vbi Pa-
pe licuit dispensare. fo. 17.

Leuitice prohibitionēs nō extēduntur ad vxorē fratris absq̄ li-
beris mortui secundum Chrysostomum. fol. 17.

Arbitrabat Chrysostom⁹ / si prole nullā reliquisset Philipp⁹ mor-
tuus: licuisse Herodi ducere vxorem ipsius/ nec Leuiticā pro-
hibitionem quicq̄ obstitisse. fol. 17.

Lex Deuteronomica fuit instituta in solatiū mortis/ vt per eam
esset moriētis spes perpetuā diuini nominis et familie ex Chrysosto-
mi sententia. fol. 17.

Affirmat Thomas Leuiticā prohibitionē nō extēdi ad vxorē
fratris sine liberis defuncti/ sed talis defuncti frater iubetur
vxorem accipere/ ob mitigādū mortis malū/ vt ita moriturus
nōnullā spē haberet ppetuādi sui nominis et familie. fol. 18.

Nicolaus de Lyra recēdens Leuiticā prohibitionē excipit casum:
quādo frater morit̄ absq̄ liberis/ tūc frater viuēs nō solū po-
test/ sed tenetur vxorem fratris accipere. fol. 18.

Joānes de Turrecremata sentit nō esse diuino iure prohibitum/
vt frater vxorem fratris absq̄ liberis mortui coniugio sibi co-
pulet. fol. 18.

Index.

In casu: in quo frater mortuus fuisset sine ple nō erat prohibitū lege diuina: q̄ mortuo illo: frater ei⁹ cōtraheret cū relicta / et ideo P̄p̄a non proprie dispensat: sed precipit: vel consentit: secundum Joannem de Turrecremata. fol. 18.

Secundū Innocentiū tertiū nuptiē cū vxore fratris absq̄ liberis mortui nō sunt iure diuino prohibite / quia papa nō pōt dispē- sare in his: q̄ diuino iure prohibita sunt / z tamē secūdū eū po- test dispē- sare cum nuptiis fratric: vbi frater absq̄ liberis de- cesserit. fol. 18.

Secūdū Antonū de Rosellis / in casib⁹ diuina lege phibitis in matrimonio Ecclesia nō dispē- sat. fol. 18.

Papa posset dispē- sare: vt frater relicta fratris defuncti sine libe- ris vxorem acciperet: quia talis coniunctio iure diuino erat permissa. fol. 18.

Casus est in cap. fi. de diuortijs / vbi P̄p̄a dispensat cum infide- li cōuerso: vt retineat vxorē quondā defūcti sine sobole. fo. 18

Secundū Antoninū P̄p̄a pōt dispē- sare cū nuptiis fr̄ie: vbi fra- ter absq̄ liberis decesserit: nec est cōtra ius diuinū. fol. 18.

Petrus Comestor magister historiarū vocat⁹ phibitionē Leui- ticā dicit esse limitādā p vxore fr̄is absq̄ liberis mortui: cum eodē concordat Vincētius Beluacensis. fo. 18.

Hugo Cardinalis / z Jacob⁹ Laufana / z Lincontēsis phibitionē Leuiticā de vxore viuētis repudiata dicūt posse itelligi. f. 18.

Prohibitio Leuitica rationibus ostēditur esse non moralis: sed iudicialis dūtaxat: z hodie neutiquā obligare Christianos / nisi per Ecclesiam sit denuo restaurata. fol. 19.

Secundum Quēdelinū quod de iure diuino esse dicitur: quia in scriptura habetur / est improprie dictū / habet quidē in lege di- uina nō morali sed iudiciali / ideo hodie nō ligat / nisi per nouā Ecclesie institutionē. fol. 19. in calce.

Judicialia nō ligāt hodie nisi p nouā institutionē: z q̄ nō habet in lege Euāgelica prohibitio a Christo facta respiciēs obliga- torie affinitatis gradus de iure diuino: ideo a P̄p̄a potest in eis dispensari. fol. 20.

Thomas Aquinas Leuiticas prohibitiones inter iudicialia de- putat: z Caietanus affirmat p̄cepta quoad tot psonarū inha- bilitationē esse iudicialia: nō moralia simpliciter: sed secūdum quid q̄tum ad naturalē reuerētiam per accidens. fol. 20.

Prohibitiones Leuitice personarū proximarū hodie non li-
b

Index.

- gāt/ nisi ab Ecclesia assumantur/ & propterea secundū Caietanum Papa potest dispensare cū omnibus personis cōiunctis: nisi cū patre & matre: vt matrimoniū contrahāt. fol. 20.
- Thomas de Argentina affirmat homines non baptizatos extra Christianā fidē de gētes possē contrahere matrimoniū intra gradum Christianis vetitum. fol. 20.
- Scitiles innitētes legi naturali cōtrahūt matrimoniū in 2. gradu: quia quāuis lex positia Leuitica hoc prohibeat/ nō tamē lex nature: nā Sara vxor Abrahā fuit eius soror ex patre / et Lia vxor Jacob fuit consobrina sua. fol. 20.
- Jacob duas pariter sorores duxit: qđ lex diuina nō nature prohibuit: & prohibitiones Leuitice non sunt morales. fol. 20.
- Innocentius asserit matrimoniū secundū legē veterē infra gradum cōsanguinitatis contractū post baptismum nō esse separandum: & idem tenet Argentinensis. fol. 20.
- Prohibitiones Leuitice nō sunt obligatorie: nisi quatenus per Ecclesiā sunt institute secundū Argentinensem. fo. 20.
- Asseuerat Thomas de Argētinazq; secundum legē nature pler non prohibetur contrahere nisi cum stipite: & hoc dicere aliquos magnos doctores. fol. 20.
- Abrahā nō peccauit sororē suā ducēs / neq; contra legē scriptam / q̄ tūc nō erat: nec cōtra legē nature scđm Argētinēsem. fo. 20.
- Cōsanguinitas non impedit matrimoniū in gradibus Leuiticis / nisi ratione phibitiōis Ecclesie: id qđ magni doctores affirmant. fol. 20.
- Solas nuptias filij cum matre seu patris cum filia esse phibitas iure nature affirmatur secundum aliquos. fol. 20. in fine.
- Hieronymus dicit Sarā fuisse sororē & vxorem Abrahę / & in excusationem eius dicit / nec dū illo tempore tales nuptias fuisse prohibitas. fol. 21.
- Certum est in cap. 18. Leuitici non alias prohibitionē magis iudiciales dici posse: q̄ eas que de vxore fratris & sorore vxoris late sunt. fol. 21.
- Non omnia precepta legis Mosaię ināspēsabilia esse / nec perpetuo duratura: sed tantum que sunt de lege nature moralia / asserit Burgēsis. fol. 21.
- Preceptum: qđ breuissime deducit ex primis p̄ncipijs iuris naturalis est morale ad ius naturale p̄tines scđm Burgēse. fo. 21.
- Preceptū qđ potuit ante legis dationē indifferēter bene & male

- fieri: non est morale / nec de lege nature scdm Burgensem. fo. 21
- P**rohibitiones Leuitice presertim: que ad affinitatem spectant: non sunt morales / et per eas vetita iurunt ante legis dationem indifferentia. fol. 21.
- P**recepta immobilia scdm Hugonem de sancto Victore sunt / que ex natura veniunt / et vel ita mala sunt / ut nullo tempore sine culpa fieri possint / vel ita bona / ut nullo tempore sine culpa possint dimitti. f. 21
- Q**ue sunt de lege nature: ea sunt immobilia precepta: hoc est vel semper bona / vel semper mala / nunquam indifferentia / ita ut possint aliquando bene fieri / aliquando minime. fol. 21.
- Q**ue protinus ut dicta sunt: noscuntur esse factenda: sunt immobilia: et non Iudeos modo / verumetiam Christianos omnes ligant secundum Augustinum. fol. 22.
- Q**uando Abraham / et Jacob / et alij complures contra prohibitiones Leuiticas uxores duxerunt / certum est prohibitiones illas non esse perpetuas: nec morales / hoc est iure nature stabiles: et immobiles. fol. 22.
- C**onjunctio fratrum et sororum non natura / sed religione prohibetur: facta est damnabilis scdm Augustinum et Thomam Aquinatem. fo. 22
- O**mnes ferme conueniunt / ab initio tantum iure nature prohibita fuisse coniugia patris cum filia: et matris cum filio: ceteri gradus non ex re ipsa mali sunt: sed extrinseca quadam consideratione prohibiti. fol. 22.
- D**uas personas solas prima institutio excepit / in ceteris omnibus nullam vlli ad sacramentum coniugij federandum prohibuit / venit post secunda institutio per legem: et excepit alias / et tunc cepit esse ex prohibitione illicitum: quod fuerat ex natura concessum / ait Hugo Victorinus ex Hieronymo et Augustino. fol. 22.
- J**acob ducens pariter duas sorores scdm Augustinum non fecit contra naturam: quia non lasciuendi / sed gignendi causa: nec contra morem: quia illo tempore fiebat / nec contra preceptum: quia nulla lege prohibebatur. fo. 22.
- I**n commixtione personarum coniunctarum aliquid est secundum se indecens: et repugnans naturali rationi / sicut inter parentes et filios / alie persone non habent ita ex seipsis indecentiam / secundum S. Thomam. fol. 22.
- L**ege naturali positi sunt limites: ut excluderetur pater et mater: lege diuina frater et soror vsque ad. 11. personas secundum Alexandrum Hallensem. fol. 23.
- C**onsanguinitas impedit matrimonium in aliquo sui gradu /

Index

- propter legē nature in aliquo propter prohibitionē legis diuine: in aliquo ppter Eccleie statatū secundum Bonauēturā et Ricardum. fol. 23.
- Ius naturale dictat maiorē reuerentiā deberi parētibus: quā cōiugibus: et nō tractādas turpiter parētes sicut cōiuges. fol. 23.
- Magis est cōtra ius nature matrimoniū filij cū matre: quā filie cū patre / quia vxor debet esse viro subiecta: cōtra ius naturale est: vt filius teneat matrem subiectam. fol. 23.
- Quedam etiā bruta abhorrent a coitu matrum / vt Philosophus narrat de camelo et equo. fol. 23.
- Cur prohibeantur matrimonialiter copulari certe persone / ostendit: et ratione. fol. 23.
- Nulla prohibitio ante legē Mosaicā prorsus emanauit de cōiugio / nisi patris cū filia et matris cum filio. fol. 23.
- Leges de fratrum vxoribus ducēdis: aut nō ducēdis mere iudiciales sunt / et a moralibus sepe separate secundum Tho. fol. 23.
- Quod aliquis vxorē ducat fratris defuncti sine liberis est: vt qui nō potuit habere successorē scdm carnē: habeat p adoptionē: ne tollat memoria defuncti secundum Thomam. fol. 24.
- Triginta sex casus sunt in lege Mosaicā / in quibus reperitur hęc clausula peribit de populo secundum Paulum Burgēsen: nec in omnibus exactā fuisse penā mortis. fol. 24.
- Pro leuissimis offensis cōminatio mortis in lege passim fit / hęc clausula / peribit de populo. fol. 24.
- Multa dicuntur apud Mosē abomināda: que tamē apud Christianos habent in p̄cio / vt de Congris et Murenis constat. fo. 24.
- Non omnia que Leuitici. 18. traduntur de iure nature sunt: sed fere omnia secundum Petrū de Salude: et sic nec moralia sunt: nec graui animaduersione digna. fol. 24.
- Dissoluitur obiectio nōnullorū / qui arbitrantur Augustinū sensisse Leuiticas prohibitiones hodie Christianos obligare: etiā ad mores hominum p̄tinere: ac morales esse: nō iudiciales. fo. 24.
- Prohibitio Leuitica / ne quis vxorē fr̄is sui accipiat potest intelligi vel de viuo fratre / vel ipso non absq̄ liberis mortuo / vel de vxore a fratre repudiata secundum Augustinū. fol. 24.
- Pleraque sunt ad mores spectantia: que nō sunt moralia / nam iudicialia / et ceremonialia etsi nonnihil habeant moralitatis / moralia tamen non censentur. fol. 24.
- Institutum Mosaicū hodie vigore suū non seruat: quod Chris-

Index.

- tus iam antiquavit. fol. 25.
- Sunt non pauci qui se nolunt ad reddendas decimas quam aliarum rerum / tamē grossarū arborū obnoxios fateri / quia dicatur: decimas tuas et primitias non tardabis offerre. fol. 25.
- Nō omne quod in libello: qui speculum Augustini dicitur: traditur Christianis omnibus obseruandū est. fol. 25.
- Nulla ratione solida potest conuinci prohibitiōes Leuiticas vere morales esse ex eo: quod inter speculi illius Augustini collectanea reponantur. fol. 25.
- Si iniquitas esset ducere fratris uxorem mortui: quomodo precepisset hoc ipsum deus in Deuteronomio per Moysen: et prohibitiō Leuitica huius viuente fratre habet intelligi. fo. 25.
- Sicut usus menstruate potest in casu fieri licitus / sic saltem in casu ducere fratris: et potissimū ubi Pontifex causā approbauerit. f. 25.
- Summus Pontifex non potest dispensare: ut frater sibi copulet viuētis adhuc fratris uxorem / inter quos matrimonium aliquādo fuit consummatum. fol. 25.
- Cur Leuitica prohibitiō debeat intelligi viuo fratre: assignantur aliquot rationes. fol. 26.
- Nil vetat unitas carnis inter fratrem et uxorem suā: quominus illo mortuo frater eius illam sibi coniugio copulet. fol. 26.
- Decem efficacissimis rationibus manifeste colligitur: prohibitiōnem Leuiticam debere intelligi fratre viuo. fol. 26.
- Ubi ratio legis cessat: Pontifex summus potest dispensare. fo. 26.
- Utrum Papa potuit dispensare in omnibus preceptis moralibus legis nature vel diuine. fol. 27.
- Si occurreret casus particularis: in quo deficeret ratio legis propter causas spirituales impediētes obseruationem preceptorum legis ex applicatione ipsorum ad diuersas materias tunc Papa posset dispensare. fol. 27.
- Papa potest declarare: et interpretari / et limitare: atque distinguere ius diuinum. fol. 27.
- Ad Romanum Pontificem pertinet cum auctoritate interpretari sacras scripturas: et dubia declarare: que. s. emergunt circa ius naturale vel diuinum. fol. 27.
- Determinatio Pape obligat omnes ad sic tenendum: et obseruandum: ita quod nemini liceat oppositum asseuerare. fo. 28.
- An prohibitiō Leuitica sit moralis: necne? Pontifex facto suo approbavit: et censuit tantum esse iudicialem: et sic habenda est

Index.

- pro iudiciali: et Pape licuit in tali affinitate dispensare. fol. 28.
- Iustus sacrilegus est disputare de potestate Pape: neminiq; est permillum de sedis Apostolice iudicio iudicare: atq; illi sententiam retractare. fol. 28.
- Licitum est vni Pontifici de altero quouis iudicare/ sicut Gregorius nonus quum ante fuisset prohibitum matrimonium vsq; ad septimum gradum consanguinitatis et affinitatis ipse reuocauit vsq; ad quartum. fol. 28.
- Remini consulendum: vt petat a Papa dispensationem contrahendum tali: cuius matrem vel germanam prius carnaliter cognouerit/ sed si post contractum et multo magis consumatum matrimonium obtinuit dispensationem remanendi cum illa: dimittendum est negotium iudicio dei/ neq; condemnandum. fo. 28.
- An Pontifex dispensare potest/ vt frater defuncti fratris absq; liberis uxorem ducat? solus Papa nodum huius ambiguitatis dissolueret potest: Item hanc suo facto diremit Papa: et non vnus solum: nec semel. fol. 28.
- Ducere fratrem/ cui nulli fuissent relictii liberi/ vere preceptum est in Deuteronomio / et illud accipiendum esse de vterino fratre: vel de proximo ipsius consanguineo. fol. 29.
- Leuitice prohibitiones non sunt vniuersaliter intelligende/ sed ad sensum aliquem peculiariter contrahende. fol. 29.
- Leuitice prohibitiones in sensu aliquo sunt mere iudiciales: non morales/ et in aliquo sensu sunt dispensabiles: in aliquo non. fo. 29
- Matrimonium Regis Anglie iuste dirimi nequit: nisi clarissimis antea rationibus ipsum ostendatur inualidum esse. fol. 30.
- Non satis fuerit ad matrimonij diremptionem iuste faciendam vnus auctor aut plurium quantavis/ aut eruditione/ aut vitate sanctimonia fulserint/ scientiam et opinionem sequi. fol. 30.
- In aliquo fallitur Chrysostomus/ in alio Hieronymus/ in alio Augustinus/ et ab alijs doctoribus dissentit. fo. 31.
- Non satis est ad matrimonij iustam dissolutionem/ si iudex crediderit omnes rationes/ que pro soliditate eius queant adduci/ posse dilui per alium/ aut alios quosuis eruditos. fol. 31.
- Minime sufficit ad nuptias dissoluendas/ si cum solide rationes ob veritatis illustrationem allate sint/ easdem clam quis dixerit esse dissolutas: nisi pariter et dissolutiones earumdem in medium producatur/ vt subeant censuram equissimam. fol. 32.
- Non potest diuortium per inquisitionem veritatis iuste fieri/ nisi

Index.

- prius inquisitor quātum per suam industriam congruēter fieri possit: certissimus reddatur super inualiditate matrimonij. fol. 32.
- Non potest inquisitor ita reddi certissimus / nisi probationibus nitatur omnino solidis & inexpugnabilibus. fol. 32.
- Probationes solidas & inexpugnabiles / quibus innitatur inquisitor / nūq̄ inueniet / nisi per exactissimam inquisitionem ab illis: qui plurimum insudarunt in peruestiganda negotij huius veritate. fol. 32.
- Inquisitio: que fiet / non erit exactissima: nisi singuli: qui fuerint materiam examinaturi: iureiurando testent se nihil preter veritatem (vt suis cōscientijs visū fuerit) aperituros plane. fol. 33.
- Quisquis inquisitor veritatis nolit adhuc modum indagare veritatem: nunq̄ in hoc negotio sententiam salua conscientia laturus est. fol. 33.
- Nullas probationes inexpugnabiles adduci posse / quibus monstratur: hoc matrimonium: de quo iam agitur: inualidum esse ostenditur. fol. 33.
- Quattuor obiectiones aduersariorum subtilissimis responsionibus dissoluntur. fol. 34. 35. 36.
- Solutiones argumentorū partis aduersę octo corroborationibus firmantur: adhibitis exemplis. fol. 36. & 37.
- Reiicitur obiectio videlicet prohibitiones Leuiticas per. 32. annos ante latā Deuteronomicam legem fuisse traditas. fol. 38.
- Repellitur altera obiectio. s. Moyses nullā fecisse exceptionem: sed absolute pronūtiasse / uxore fratris sui nullō accipiat. fo. 38.
- Ricet Moyses phibitiōes Leuiticas vniuersaliter pronūtiasset: non erat eius animus: vt vniuersaliter intelligerentur / & sic diluuntur due difficultates. fol. 39.
- Quattuor adnotationes insignes ponuntur. fol. 39. & 40.
- Collitur obiectio aduersariorum ex Chrysofomo videlicet: q̄ fuerit virgo Thamar: & conciliatur dissonantia Evangelistarum. fol. 41.
- Sepius in sacris aliquis binomius: aut trinomius ponitur / & sic Joseph ab alijs Ely vocitatur. fol. 42.
- Tres egregie conferentie cum aliquot collectionibus nostrum propositum confirmantibus adiuntur. fol. 43.
- Novem veritates nostram cōclusionem corroborantes colliguntur. fol. 44. 45. 46. 47.

Explicit Index.

**Nomina Pontificum & Auctorum: qui in hoc opere
citantur / preter sacre scripture libros.**

Innocentius. 3.	Alphonfus.	Vinceti ⁹ Belua
Adartinus. 5.	Gregorius Nazian ⁹	cēsis.
Gregorius nonus.	Beda. Rabanus.	Hugo cardinalis
Alexander. 6.	Lanthoniensis.	Jacobus d' Lau-
Leo. 10.	Zacharias.	sana.
Julius. 2.	Chryfopolitanus.	Linconiēsis.
Clemens.	Albertus magnus.	Thomas de vio
Julius Africanus.	Petrus Comestor.	Cardinalis Caic-
Eusebius Cesariensis.	Autor glosse cōmunis	tanus.
Tertullianus.	Autor glosse Interli-	Thomas de Ar-
Hieronymus.	niaris.	gentina.
Origenes.	Petrus Blesensis.	Magister histo-
Joānes Damascenus	Alexander halensis.	riarum.
Joānes Chryfostom ⁹	Sanct ⁹ Bonauētura.	Eucherius Lug-
Ilyarius.	Joānes Duns Scot ⁹ .	dunēsis: arch.
Yfichius.	Sedulius.	Paul ⁹ Burgēsis
Chriān ⁹ Druthmar ⁹ .	Petr ⁹ de Charētasia.	Hugo de sancto
Ambrosius.	Kyllrarby.	Victore.
Theophilatus.	Sanctus Thomas.	Ricardus.
Augustinus.	Franciscus Abaro.	Angelus.
Buencus.	Quendelinus Stam-	Henricus.
Rodulph ⁹ Flauiacēsis	bachus.	Antoninus Arc-
Josephus.	Thomas Aquinas.	chiepiscop ⁹ Flo-
Rabby Moses Egip-	Joānes de Turrecre-	rentinus.
tius.	mata.	Petrus de Pa-
Lyranus.	Antonius de Roselis	lude.

INDEX

Abies	Abies	Abies
Acer	Acer	Acer
Alnus	Alnus	Alnus
Aspen	Aspen	Aspen
Betula	Betula	Betula
Cornus	Cornus	Cornus
Juniper	Juniper	Juniper
Larix	Larix	Larix
Pinus	Pinus	Pinus
Populus	Populus	Populus
Quercus	Quercus	Quercus
Taxus	Taxus	Taxus
Thuja	Thuja	Thuja
Ulmus	Ulmus	Ulmus
Yew	Yew	Yew
Zelkova	Zelkova	Zelkova
...

